

งานวิจัยเรื่อง

การเสริมสร้างศักยภาพการผลิตกาแฟอินทรีย์ เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน
ให้ยั่งยืนแบบมีส่วนร่วม ของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง
จังหวัดตาก

ธีรศิลป์ กันธา

นิพัฐพนธ์ ฤชา

อังคณา ตาเสนา

มัลลิกา ทองเอม

ธัญพร หาได้

เอกรัฐ ปัญญาเทพ

งานวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนงบประมาณ จากมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
ประจำปีงบประมาณ 2564

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาศึกษากระบวนการผลิตกาแฟอินทรีย์ 2) ศึกษาศักยภาพการผลิตกาแฟอินทรีย์ 3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการผลิตกาแฟอินทรีย์ โดยมีขอบเขตการดำเนินงานในพื้นที่ชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก ซึ่งมีกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยได้แก่ เกษตรกรผู้ปลูกกาแฟและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ที่อยู่ในพื้นที่เป้าหมาย สำหรับวิธีการเก็บข้อมูลวิจัยนั้นใช้วิธีการประชุมกลุ่ม (focus group) และการสัมภาษณ์ (Interview) แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการสรุปและวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัยพบว่ากระบวนการผลิตกาแฟของชุมชนมอโก้คี เป็นกระบวนการผลิตกาแฟโดยการพึ่งพาธรรมชาติ โดยมีศักยภาพในด้านพื้นที่ปลูก คุณภาพ การแปรรูป การตลาด องค์กรความรู้ และการบริหารจัดการ แต่อย่างไรก็ตามแล้วยังขาดปัจจัยสนับสนุนในการเพิ่มศักยภาพการผลิตกาแฟให้ดียิ่งขึ้น เช่น ขาดองค์ความรู้ ขาดวัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งระบบการบริหารจัดการที่ดี ส่วนแนวทางในการพัฒนานั้น ควรมีการพัฒนาในส่วนของพื้นที่โดยการส่งเสริมเพื่อเพิ่มพื้นที่ปลูกกาแฟ การส่งเสริมการผลิตกาแฟให้ได้คุณภาพและมาตรฐาน การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้กาแฟในชุมชน การตลาดกาแฟแบบออนไลน์ และการบริหารจัดการกลุ่ม รวมทั้งการพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับการผลิตกาแฟในด้านต่างๆ นอกจากนี้แล้วข้อเสนอแนะจากการวิจัยเห็นว่าหน่วยงานหรือสถาบันการศึกษาในพื้นที่ควรเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาในการผลิตกาแฟของชุมชนมอโก้คี ในส่วนของข้อเสนอแนะในเชิงนโยบายนั้น เห็นว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการพิจารณายกระดับกาแฟของชุมชนมอโก้คีเป็นสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (Geographical Indication: GI) ของจังหวัดตาก

คำสำคัญ: กาแฟอินทรีย์ วิสาหกิจชุมชน เกษตรอินทรีย์

Abstract

The objectives of this study were to study 1) production process, 2) production capacity, and 3) production development guidelines of organic coffee of Ban Mo Ko Khi village, Mae U Su subdistrict, Tha Songyang district, Tak province. The target group was coffee farmers and related agencies in the target area. Focus group and interview were used as the methods of data collection, while content analysis was used as a tool to analyze the collected qualitative data.

The study results showed that the Mo Ko Khi coffee production relied on natural processing. The business strengths of Mo Ko Khi coffee were its plantation area, quality, processing, marketing, and management. However, the business needed more support, with the capacity building of organic coffee production such as knowledge, tools, materials, and better management. For the development guidelines, the business should expand its coffee-growing areas, maintain quality of the coffee production, establish coffee learning center in the community, do online marketing, manage farmers in the group, and ensure knowledge development in coffee production. The research recommendations were that educational institutions and agencies should get involved with the production development of Mo Ko Khi coffee, and related authorities and agencies should grant Mo Ko Khi coffee Geographical Indication (GI) protection for Tak province.

Keywords: Organic Coffee, Community Enterprise and Organic Agriculture

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยนี้สำเร็จได้ด้วยดี ด้วยได้รับการสนับสนุนโครงการวิจัยจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (กสว.) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) ด้วยงบประมาณประจำปีงบประมาณ 2564 ผ่านมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร และได้รับการความกรุณาจากทีมงานสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ในการให้คำแนะนำในจัดทำข้อเสนอโครงการ และคำแนะนำต่างๆ จนแล้วเสร็จ

นอกจากนี้แล้วต้องขอขอบคุณ ครูนิวัต เงินงามมีสุข และคณะครู กศน.อำเภอลำดวน งามกลุ่มบ้านมอโก๊ตี่ ที่ได้ช่วยให้การดำเนินการวิจัยครั้งนี้เป็นไปได้โดยราบรื่น นอกจากนี้ต้องขอขอบคุณ คุณศักดิ์ดีดา ทรัพย์ประมาณ ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกาแฟมอโก๊ตี่ ที่ได้ให้การสนับสนุนข้อมูลและช่วยประสานงานในพื้นที่

สุดท้ายต้องขอขอบพระคุณคณะผู้บริหารของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ที่ได้ให้การสนับสนุนงานวิจัยนี้ได้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

คณะผู้วิจัย

กุมภาพันธ์ 2565

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
ABSTRACT	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพ	ช
บทที่	
1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	4
กลุ่มเป้าหมายของการวิจัย	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นมาของกาแฟ	6
แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการจัดการการผลิตกาแฟ	8
แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการแปรรูปกาแฟ	11
แนวคิดเกี่ยวกับมาตรฐานการผลิตกาแฟ	13
แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพกาแฟ	15
แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน	17
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	20
3 วิธีดำเนินการวิจัย	
พื้นที่ในการศึกษาและผู้ให้ข้อมูลวิจัย	25
เครื่องมือที่ใช้ในการการวิจัย	27
การเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย	28
การวิเคราะห์ข้อมูล	29

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
กระบวนการผลิตกาแฟอินทรีย์ ของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอ ท่าสองยาง จังหวัดตาก	30
ศักยภาพการผลิตกาแฟอินทรีย์ ของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอ ท่าสองยาง จังหวัดตาก	46
แนวทางการพัฒนาการผลิตกาแฟอินทรีย์ ชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอ ท่าสองยาง จังหวัดตาก	70
5 สรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะการวิจัย	
สรุปผลการวิจัย	99
อภิปรายผลการวิจัย	104
ข้อเสนอแนะการวิจัย	107
บรรณานุกรม	109

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
4.1	การวิเคราะห์ SWOT ประเด็นพื้นที่ปลูุกกาแพของชุมชนบ้านมอไ้คี่ ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก	49
4.2	การวิเคราะห์ SWOT ประเด็นการผลิตและคุณภาพของกาแพอินทรีย์ ของชุมชนบ้านมอไ้คี่ ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก	53
4.3	การวิเคราะห์ SWOT ประเด็นของการแปรรูปกาแพอินทรีย์ของชุมชนบ้านมอไ้คี่ ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก	58
4.4	การวิเคราะห์ SWOT ประเด็นของการตลาดกาแพอินทรีย์ของชุมชนบ้านมอไ้คี่ ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก	62
4.5	การวิเคราะห์ SWOT ประเด็นขององค์ความรู้การปลูุกกาแพอินทรีย์ของชุมชนบ้านมอไ้คี่ ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก	65
4.6	การวิเคราะห์ SWOT ประเด็นของการบริหารจัดการกลุ่มผู้ปลูุกกาแพของชุมชนบ้านมอไ้คี่ ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก	69
4.7	วิเคราะห์กลยุทธ์ (TOWS Matrix) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาในประเด็นพื้นที่ปลูุกกาแพอินทรีย์	71
4.8	การวิเคราะห์กลยุทธ์ (TOWS Matrix) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาในประเด็นการผลิตและคุณภาพของกาแพอินทรีย์	75
4.9	การวิเคราะห์กลยุทธ์ (TOWS Matrix) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาในประเด็นการแปรรูปกาแพอินทรีย์	80
4.10	การวิเคราะห์กลยุทธ์ (TOWS Matrix) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาในประเด็นการตลาดกาแพอินทรีย์	84
4.11	การวิเคราะห์กลยุทธ์ (TOWS Matrix) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาในประเด็นองค์ความรู้การปลูุกกาแพอินทรีย์	89
4.12	การวิเคราะห์กลยุทธ์ (TOWS Matrix) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาในประเด็นการบริหารจัดการกลุ่มผู้ปลูุกกาแพอินทรีย์	93

สารบัญญภาพ

ภาพที่	หน้า
1.1 ร้อยละการปลูกกาแฟสายพันธุ์ต่างๆ ในจังหวัดตาก	2
4.1 การเพาะเมล็ดกาแฟอินทรีย์ในแปลงเพาะเมล็ด	31
4.2 ต้นกล้ากาแฟอายุ 3 เดือนหลังจากย้ายลงถุง	32
4.3 ต้นกล้ากาแฟที่สมบูรณ์พร้อมปลูก	32
4.4 พื้นที่ปลูกกาแฟของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก	33
4.5 การดูแลรักษาต้นกาแฟ	34
4.6 ต้นกาแฟที่ติดโรคเตรียมถอดกิ่ง	35
4.7 เมล็ดกาแฟที่สุกเต็มที่พร้อมเก็บเกี่ยว	36
4.8 การเก็บเกี่ยวเมล็ดกาแฟของชุมชน	36
4.9 การสีเปลือกกาแฟ	37
4.10 การหมักกาแฟกะลาเพื่อขจัดเมือกตามวิธีแบบเปียก (Washed Process)	38
4.11 การตากกาแฟกะลาโดยวิธีแบบเปียก (Washed Process)	39
4.12 กาแฟกะลาที่สีเปลือกออกพร้อมนำไปทำการแปรรูปโดยวิธีแบบกึ่งแห้งกึ่งเปียก	40
4.13 การตากกาแฟกะลาโดยวิธีแบบกึ่งแห้งกึ่งเปียก	40
4.14 การกระเทาะเปลือกกาแฟกะลาโดยวิธีการตำด้วยครกไม้	41
4.15 การคั่วกาแฟของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก	42
4.16 การใส่บรรจุภัณฑ์กาแฟของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก	43
4.17 บรรจุภัณฑ์กาแฟของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก	44
4.18 สถานที่จำหน่ายกาแฟให้กับนักท่องเที่ยวและนักเดินทางภายในชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก	45

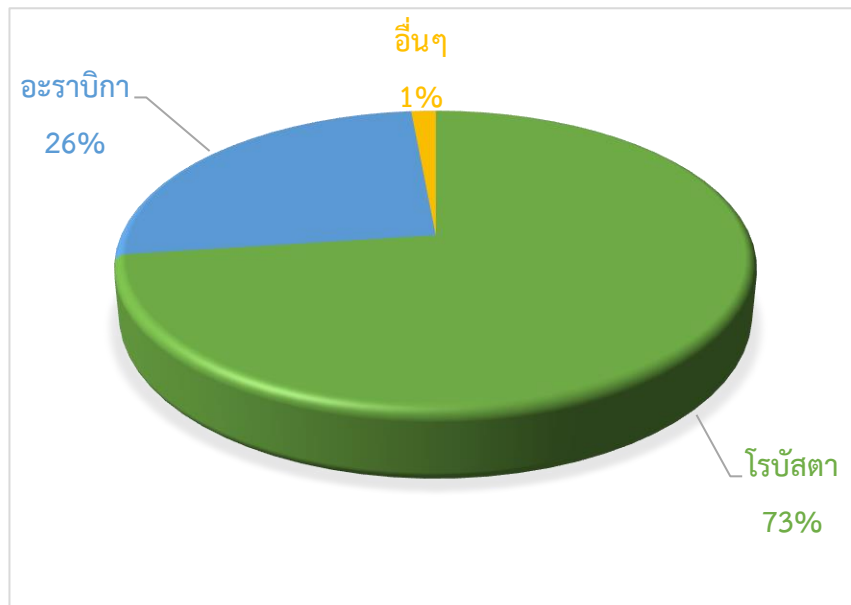
บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญ

กาแฟเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญชนิดหนึ่งของเกษตรกรไทย โดยสามารถทำรายได้ให้กับเกษตรกรไทยได้ปีละหลายพันล้านบาท ซึ่งในประเทศไทยนั้นเกษตรกรจะนิยมปลูกกาแฟ 2 สายพันธุ์หลักคือ กาแฟอะราบิกา (Coffea arabica) และกาแฟโรบัสตา (Coffea robusta) จากข้อมูลของ กรมวิชาการ เกษตร. (2563). ซึ่งได้สรุปสถานการณ์การส่งออกเมล็ดกาแฟ และกาแฟคั่ว พบว่าปริมาณการส่งออกเมล็ดกาแฟดิบเท่ากับ 383.33 ตัน มีมูลค่า 84.33 ล้านบาท ลดลงร้อยละ 18.26 และ ร้อยละ 8.33 ตามลำดับ และการส่งออกกาแฟคั่วเท่ากับ 145.48 ตัน มีมูลค่า 40.17 ล้านบาท ลดลงร้อยละ 11.29 และร้อยละ 10.73 ตามลำดับ ส่วนการนำเข้าเมล็ดกาแฟดิบเท่ากับ 44,831 ตัน มีมูลค่า 2,523 ล้านบาท ลดลงร้อยละ 28.45 และร้อยละ 35 ตามลำดับ ส่วนการนำเข้าเมล็ดกาแฟคั่วมีปริมาณ 3,238 ตัน มีมูลค่า 822 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 59.66 และร้อยละ 35.86 ตามลำดับ ซึ่งจากชุดข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ถึงแม้ว่ากาแฟจะเป็นพืชเศรษฐกิจที่สร้างรายได้ให้กับเกษตรกรผู้ปลูก แต่อย่างไรก็ตามแล้วในภาพรวมยังพบว่าประเทศไทยยังมีการนำเข้าเมล็ดกาแฟในปริมาณที่สูงอยู่

จังหวัดตากเป็นพื้นที่หนึ่งที่มีศักยภาพสูงในการผลิตกาแฟ ซึ่งมีสภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศที่เหมาะสมในการปลูกกาแฟ ซึ่งจากข้อมูลของ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดตาก. (2564). พบว่าในพื้นที่จังหวัดตากมีพื้นที่การปลูกกาแฟประมาณ 4,261 ไร่ โดยมีสายพันธุ์ที่มีการปลูกในจังหวัดตาก คือ กาแฟอะราบิกา (Coffea arabica) และกาแฟโรบัสตา (Coffea robusta) สายพันธุ์ที่นิยมปลูกเป็นจำนวนมากคือ สายพันธุ์กาแฟโรบัสตา (Coffea robusta) ซึ่งมีพื้นที่ปลูกประมาณ 2,761 ไร่ และกาแฟอะราบิกา (Coffea arabica) มีพื้นที่ปลูกประมาณ 1,419 ไร่ ส่วนอีก 81 ไร่นั้น เป็นกาแฟสายพันธุ์อื่นๆ หรือคิดเป็นร้อยละ 73 ร้อยละ 26 และร้อยละ 1 ตามลำดับ ดังรูปที่ 1.1 ต่อไปนี้

รูปที่ 1.1 ร้อยละการปลูกกาแฟสายพันธุ์ต่างๆ ในจังหวัดตาก

สำหรับปริมาณผลผลิตนั้น สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2563). ได้สรุปปริมาณการผลิตกาแฟในภาพรวมระดับประเทศพบว่า จังหวัดตากมีปริมาณผลผลิตกาแฟรวมอยู่ที่ประมาณ 306 ตัน ในปี 2563 ซึ่งลดลงจากปี 2562 คิดเป็นร้อยละ 1.92

หมู่บ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก เป็นหมู่บ้านชาวไทยภูเขาเผ่ากระเหรี่ยง มีพื้นที่ที่เหมาะสมแก่การปลูกกาแฟโดยมีความสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 1,100 – 1,200 เมตร ซึ่งแต่เดิมพื้นที่แห่งนี้ไม่มีการปลูกกาแฟ ต่อมาได้มีการขยายการปลูกกาแฟตามโครงการสร้างป่าสร้างรายได้ ทำให้ชาวบ้านในพื้นที่เริ่มหันมาปลูกกาแฟมากขึ้น แต่ในการปลูกนั้นชาวบ้านไม่มีความรู้ในการปลูก รวมทั้งการดูแลรักษา จึงทำให้ได้รับผลผลิตได้ไม่ดีเท่าที่ควร รวมไปถึงขั้นตอนของการแปรรูปและการบรรจุภัณฑ์กาแฟยังมีคุณภาพที่ไม่สม่ำเสมอ ตลอดจนการจัดจำหน่ายยังทำได้น้อย ซึ่งปัญหาดังกล่าวนั้นเกิดจากปัจจัยภายในอันได้แก่ความรู้ของชาวบ้านในพื้นที่ และปัจจัยภายนอกอันได้แก่สภาพโครงสร้างพื้นฐานไม่เอื้ออำนวย โดยเฉพาะไฟฟ้า และการคมนาคมที่ค่อนข้างยากลำบาก แต่อย่างไรก็ตามข้อดีของการปลูกกาแฟในพื้นที่ก็คือเป็นการปลูกที่ไม่ใช้สารเคมี เพราะเนื่องมาจาก

ชาวบ้านจะทำการปลูกกาแฟแบบปล่อยให้เจริญเติบโตเองตามธรรมชาติและใช้ปุ๋ยคอกซึ่งมีเป็นจำนวนมากในพื้นที่เป็นอาหารเสริม จึงอาจจะถือได้ว่าเป็นกาแฟแบบอินทรีย์หรือปลอดสารพิษ

ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจากฐานชีวภาพ ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประกอบกับ สำนักงานจังหวัดตาก. (2564). ได้ระบุว่าหมู่บ้านมอโก้คี เป็นหนึ่งในหมู่บ้านที่จะต้องทำการเร่งรัดพัฒนาเป็นอันดับ 1 (ลำดับ) ของจังหวัดตาก จึงจำเป็นต้องศึกษาเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์กาแฟอินทรีย์ ซึ่งเป็นจุดเด่นของพื้นที่ให้เป็นที่ยอมรับและเสริมสร้างรายได้ให้กับชุมชน อันจะสอดคล้องกับการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ของจังหวัดตากที่เน้นให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นขจัดความยากจน สร้างมูลค่าเพิ่มจากสินค้าเกษตรและการท่องเที่ยว และการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ภายใต้คำถามในการวิจัยที่ว่ากระบวนการผลิตและศักยภาพในการผลิตกาแฟอินทรีย์ ณ ปัจจุบันของชุมชนเป็นอย่างไร และมีแนวทางหรือวิธีการอย่างไรที่จะพัฒนาผลิตภัณฑ์กาแฟอินทรีย์ให้มีคุณภาพและเป็นการส่งเสริมเศรษฐกิจของชุมชน

สำหรับแนวทางการดำเนินการในการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นการดำเนินการแบบมีส่วนร่วม ของชาวบ้านในพื้นที่ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และนักวิจัย เพื่อให้ได้ข้อมูลและผลการวิจัยที่ก่อให้เกิดรูปแบบสามารถแก้ไขปัญหาเบื้องต้นให้กับชุมชนได้ ซึ่งผลที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัยครั้งนี้จะทำให้ชาวบ้านในพื้นที่มีความรู้ ความเข้าใจในการผลิตกาแฟอินทรีย์เพิ่มขึ้นซึ่งจะส่งผลต่อจำนวนและคุณภาพของผลผลิตรวมทั้งสามารถที่จะสร้างผลิตภัณฑ์จากการแปรรูปกาแฟอินทรีย์ได้เพิ่มขึ้น ตลอดจนเป็นการรองรับการท่องเที่ยวที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต จนนำไปสู่รายได้ที่เพิ่มขึ้นของชาวบ้านในพื้นที่ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการผลิตกาแฟอินทรีย์ ของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก
2. เพื่อศึกษาศักยภาพการผลิตกาแฟอินทรีย์ ของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการผลิตกาแฟอินทรีย์ ชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ ในการวิจัยเรื่อง “การเสริมสร้างศักยภาพการผลิตกาแฟอินทรีย์ เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้ยั่งยืนแบบมีส่วนร่วม ของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก” จะมีขอบเขตในด้านพื้นที่ทำการศึกษาวิจัยในหมู่บ้านมอโก้คี หมู่ที่ 2 ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก ซึ่งเป็นหมู่บ้านที่มีการปลูกกาแฟอินทรีย์เป็นพืชเศรษฐกิจ นอกเหนือจากข้าว โดยการปลูกนั้นจะปลูกในพืชที่ป่าไผ่ร่มเงาของต้นไม้ใหญ่ จึงทำให้ไม่เป็นการทำลายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา ในการวิจัยเรื่อง “การเสริมสร้างศักยภาพการผลิตกาแฟอินทรีย์ เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้ยั่งยืนแบบมีส่วนร่วม ของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก” มีขอบเขตด้านเนื้อหาดังต่อไปนี้

2.1 ขอบเขตในด้านกระบวนการผลิตกาแฟอินทรีย์ของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก ได้แก่

- 2.1.1 ด้านการปลูกกาแฟอินทรีย์
- 2.1.2 ด้านการดูแลรักษากาแฟอินทรีย์
- 2.1.3 ด้านการเก็บเกี่ยวกาแฟอินทรีย์
- 2.1.4 ด้านการแปรรูปกาแฟอินทรีย์
- 2.1.5 ด้านการจัดจำหน่ายกาแฟอินทรีย์

2.2 ขอบเขตในด้านศักยภาพการผลิตกาแฟอินทรีย์ของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก ได้แก่

- 2.2.1 ศักยภาพด้านการตลาด
- 2.2.2 ศักยภาพด้านพื้นที่ปลูก
- 2.2.3 ศักยภาพด้านการผลิตและคุณภาพ
- 2.2.4 ศักยภาพด้านการแปรรูป
- 2.2.5 ศักยภาพด้านองค์ความรู้
- 2.2.6 ศักยภาพด้านการบริหารจัดการ

กลุ่มเป้าหมายของการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง “การเสริมสร้างศักยภาพการผลิตกาแฟอินทรีย์เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้ยั่งยืนแบบมีส่วนร่วม ของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก” ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยดังนี้

1. สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกาแฟมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก
2. ผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมและพัฒนากาแฟอินทรีย์ชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก ได้แก่
 - 2.1 สำนักงานเกษตรอำเภอสองยาง จังหวัดตาก
 - 2.2 องค์การบริหารส่วนตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก
 - 2.3 สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) อำเภอสองยาง จังหวัดตาก

ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงกระบวนการผลิตกาแฟอินทรีย์ ของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก
2. ทำให้ทราบถึงศักยภาพการผลิตกาแฟอินทรีย์ ของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก
3. ทำให้ทราบถึงแนวทางพัฒนาการผลิตกาแฟอินทรีย์ ชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก
4. ทำให้เกิดการพัฒนาศรษฐกิจฐานราก ส่งผลต่อระบบเศรษฐกิจชุมชน สร้างรายได้และพัฒนาอาชีพของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง“ การเสริมสร้างศักยภาพการผลิตกาแฟอินทรีย์ เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้ยั่งยืนแบบมีส่วนร่วม ของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก ” ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นมาของกาแฟ

1. ประวัติและความเป็นมาของกาแฟ

กาแฟถือว่าเป็นเครื่องดื่มที่คนทั่วโลกนิยมดื่ม ซึ่งมีวิวัฒนาการในการผลิตมาอย่างยาวนาน กรมส่งเสริมการเกษตร (2557) ได้รวบรวมข้อมูลเป็นเอกสารวิชาการเพื่อเผยแพร่ ซึ่งได้อธิบายไว้หลายประเด็นดังนี้

กาแฟ เป็นคำที่คนไทยคุ้นเคยและใช้เรียกชื่อเครื่องดื่มชนิดนี้มาเป็นเวลานาน ซึ่งคำว่า “กาแฟ” มาจากภาษาอังกฤษที่ว่า “Coffee” ซึ่งเป็นคำในภาษาอาราบิก คือ ควาฮ์ว้าห์ (Qahweh) หมายถึงไวน์ ในภาษากวีวรรณกรรม และในเวลาต่อมาเปลี่ยนแปลงตามสำเนียงเป็นคำว่า คาเวย์ (Kawha) คาฟฟี (Kaffe) และคอฟฟี่ (Coffee) เป็นชื่อเรียกสุดท้าย

กาแฟนั้นเป็นเครื่องดื่มของมนุษย์มาตั้งแต่สมัยก่อนคริสต์ศักราช โดยเริ่มจากชาวแอฟริกาพื้นเมืองที่ได้สังเกตเห็นสัตว์กินเมล็ดกาแฟ แล้วเริ่มเกิดการเรียนรู้ลองชิมดูซึ่งพบว่าเมล็ดกาแฟสุกจะมีรสชาติที่หวาน ต่อมาได้มีการนำผลกาแฟสุกมาแปรรูปแบบง่ายๆ จึงพบว่าเมื่อกินผลกาแฟแล้วจะมีความรู้สึกที่สดชื่น และเกิดการกระตุ้นร่างกายให้มีพลังในการทำงาน จึงเป็นที่นิยมในการนำติดตัวไปเพื่อกินในการเดินทางไกลเพื่อสำหรับกิน จึงทำให้เป็นที่รู้จักของคนทั่วไปจึงได้ทำการพัฒนากาแฟให้มีส่วน

สำคัญในการดำรงชีวิต เช่น ใช้เป็นเครื่องประกอบพิธีกรรม หรือใช้เป็นของขวัญเพื่อมอบให้กับคนทั่วไป เป็นต้น

จากการที่กาแฟเป็นที่นิยมทำให้เกิดการขยายตัวของการดื่มกาแฟออกไปอย่างแพร่หลาย ซึ่งแต่เดิมนั้นการปลูกและผลิตกาแฟจะเก็บไว้เป็นความลับของคนในพื้นที่ ต่อมาเกิดการค้าทาสเกิดขึ้น มีการเคลื่อนย้ายทาสชาวแอฟริกาไปยังพื้นที่ต่างๆ ทำให้มีการนำเอาเมล็ดกาแฟออกไปขยายพื้นที่ปลูกเพิ่มขึ้นโดยพื้นที่แรกที่เริ่มมีการปลูกได้แก่ พื้นที่แถบตะวันออกเฉียงซึ่งก็เช่นเดียวกันเมื่อมีการนำเอากาแฟไปปลูกแล้วก็ได้รับความนิยมในการดื่มกาแฟของคนในแถบตะวันออกเฉียงเป็นอย่างดี ต่อมาเมื่อพ่อค้าชาวเนเธอร์แลนด์ ได้เข้ามาติดต่อกับพ่อค้าชาวตะวันออกเฉียง ซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มพ่อค้ากลุ่มแรกๆ ที่ได้เข้ามาค้าขายกับพ่อค้าแถบตะวันออกเฉียง ก็ได้้นำเอากาแฟไปเผยแพร่ต่อในกลุ่มประเทศยุโรป ซึ่งถือว่าเป็นการนำเอากาแฟมาสู่ยุโรปเป็นครั้งแรก ซึ่งก็ได้รับความนิยมเป็นอย่างดีเช่นกัน ต่อมากาแฟได้เกิดความนิยมขึ้นในประเทศอเมริกา แล้วเข้าไปสู่กลุ่มประเทศลาตินอเมริกา ตามลำดับ

สำหรับในทวีปเอเชียนั้นกาแฟได้เข้ามาครั้งแรกในประเทศอินเดีย โดยการนำเข้ามาของนักบุญชาวอินเดียแล้วขยายผลไปในประเทศอินโดนีเซีย นอกจากนี้ประเทศที่นิยมปลูกกาแฟและได้ผลดีได้แก่ ประเทศเวียดนามและประเทศลาว ซึ่งนำเข้ามาปลูกโดยประเทศฝรั่งเศสในสมัยเป็นเจ้าอาณานิคม

สรุปแล้วจะเห็นได้ว่ากาแฟเป็นพืชที่มีการขยายผลการผลิตไปทั่วโลก ทำให้เกิดเป็นสินค้าสำคัญในปัจจุบัน ซึ่งกาแฟนั้นเป็นเครื่องดื่มที่เป็นที่นิยมของคนทั่วโลกเช่นกัน จึงทำให้เกิดการสร้างมูลค่าจากกาแฟที่มีมูลค่ามาก หลากๆ ประเทศพัฒนาจนสร้างเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญของประเทศ ดังนั้นกาแฟจึงเป็นพืชเศรษฐกิจที่มีความสำคัญในเชิงของเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก

2. ประวัติและความเป็นมาของกาแฟในประเทศไทย

การปลูกและผลิตกาแฟในประเทศไทยนั้นได้มีการบันทึกไว้ว่าเริ่มการนำเข้าและส่งเสริมการปลูกมาตั้งแต่ในสมัยอยุธยา ซึ่ง พระรณนีย์ วิชชาชู (2561) ได้อธิบายว่าการปลูกกาแฟในประเทศไทยนั้นสันนิษฐานว่ามาจากการนำเข้ามาปลูกของ พ่อค้าชาวดัตช์และชาวอังกฤษ ซึ่งเป็นพันธโรบัสต้า และส่งเสริมการปลูกทางภาคใต้ของประเทศไทย โดยต่อมาในภายหลังได้มีการนำเข้าเมล็ดพันธุ์จากบริษัท เนสท์เล่ จำกัด ที่ได้เข้ามาสนับสนุนในการรับซื้อเมล็ดกาแฟและให้ความรู้แก่เกษตรกร ทำให้พื้นที่

ในบริเวณภาคใต้ของประเทศไทย เกษตรกรจะนิยมปลูกกาแฟพันธุ์โรบัสต้า เพราะเนื่องมาจากสภาพอากาศอำนวยต่อการปลูก

สำหรับกาแฟอีกสายพันธุ์หนึ่งที่นิยมปลูกในประเทศไทย ได้แก่ สายพันธุ์อาราบิก้า ซึ่งจะนิยมปลูกในภาคเหนือของประเทศไทย เพราะกาแฟพันธุ์นี้ชอบพื้นที่สูงที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 800 เมตรขึ้นไป โดยระยะเริ่มแรกได้เริ่มปลูกที่จังหวัดจันทบุรี ต่อมาได้นำมาทดลองปลูกในบริเวณภาคเหนือของประเทศไทยซึ่งพบว่าได้ผลดี จึงทำให้มีการปลูกกันอย่างแพร่หลาย ต่อมาได้มีการนำเอามาเป็นพืชทดแทนการปลูกฝิ่นของประชาชนชาวเขาบริเวณภาคเหนือ ตามพระราชดำริของในหลวงรัชกาลที่ 9 ทำให้ได้ผลผลิตที่เป็นที่พอใจทำให้ชาวเขาหันมาปลูกกาแฟพันธุ์อาราบิก้าเพิ่มมากขึ้น และนอกจากนี้ได้มีการพัฒนาเทคโนโลยีในการผลิตกาแฟให้ทันสมัยทำให้เป็นที่ยอมรับของตลาดเป็นอย่างมาก

ดังนั้นสรุปว่าสายพันธุ์กาแฟที่นิยมปลูกกันในประเทศไทยมีอยู่ 2 สายพันธุ์หลัก ได้แก่ สายพันธุ์ โรบัสต้า ซึ่งจะนิยมปลูกภาคใต้ และสายพันธุ์อาราบิก้า ซึ่งนิยมปลูกภาคเหนือ

แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการจัดการการผลิตกาแฟ

ในการขั้นตอนของการจัดการการผลิตกาแฟนั้น จะเป็นขั้นตอนของการปลูกกาแฟซึ่งสำหรับในประเทศไทยนั้นจะนิยมปลูกกาแฟ 2 สายพันธุ์ได้แก่ สายพันธุ์โรบัสต้า และสายพันธุ์อาราบิก้า โดยที่ขั้นตอนของการจัดการการผลิตกาแฟนั้น สถาบันพืชสวน. (2563). ได้อธิบายขั้นตอนไว้ดังนี้

1. การจัดการการผลิตกาแฟโรบัสต้า

เนื่องกาแฟสายพันธุ์โรบัสต้า เป็นสายพันธุ์ที่มีความต้องการความชุ่มชื้นสูงปลูกง่ายให้ปริมาณผลผลิตมาก ส่วนใหญ่นิยมปลูกในทวีปแอฟริกา และเอเชียสามารถปลูกได้ในพื้นที่ที่มีระดับความสูงเหนือระดับน้ำทะเลตั้งแต่ 500-600 เมตร โดยในประเทศไทยนั้นจะนิยมปลูกสายพันธุ์นี้ทางภาคใต้ ในการปลูกมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1.1 การเตรียมพื้นที่ปลูก ทำได้โดยการปรับแต่งพื้นที่ปลูกให้เรียบ แต่ถ้าเป็นพื้นที่ลาดชันจะต้องทำการปลูกในลักษณะของขั้นบันได และปลูกหญ้าแฝกเพื่อป้องกันการพังทลายของดิน โดยมีระยะในการปลูก 3x3 เมตร หรือ 3x4 เมตร หรือ 3.5x3.5 เมตร ตามสภาพของพื้นที่ แล้วทำการขุด

หลุมปลูกขนาด 50x50x50 เซนติเมตร หรือ 30x30x30 เซนติเมตร และรองก้นหลุมด้วยปุ๋ยคอก 3-5 กิโลกรัม หรือหินฟอสเฟต 200-300 กรัม แต่ถ้าดินมี pH ต่ำกว่า 5 ควรใส่ปูนขาวรองก้นหลุม

1.2 การเตรียมกล้าปลูก ในการเตรียมกล้าปลูกของสายพันธุ์โรบัสตา เมื่อทำการเพาะเมล็ดแล้วนั้น ต้นกล้าปลูกจะต้องมีความแข็งแรง และมีความสูงประมาณ 30 เซนติเมตร หรือมีใบจริงประมาณ 5-7 คู่ จึงจะสามารถนำไปปลูกได้

1.3 การปลูกกาแฟสายพันธุ์โรบัสตา มีหลักการในการปลูกดังต่อไปนี้

1.3.1 การปลูกกาแฟสายพันธุ์โรบัสตาควรทำการปลูกในช่วงต้นฤดูฝน โดยปลูกเสมอปากหลุมปลูก

1.3.2 เมื่อปลูกกล้ากาแฟโรบัสตาแล้ว ควรทำการปักหลักไม้และผูกต้นกล้าเพื่อป้องกันลมพัด หรือต้นกาแฟโยก และทำร่มเงาชั่วคราวให้ต้นกล้ากรณีปลูกกลางแจ้ง

1.3.3 เมื่อปลูกแล้วความให้น้ำอย่างต่อเนื่อง หลังจากการปลูกประมาณ 2-3 สัปดาห์หากไม่มีฝนตก

1.3.4 กรณีปลูกเป็นพืชเดี่ยว ให้ทำการปลูก 170 ต้น/ไร่ หรือหากปลูกแซมต้นมะพร้าว ต้นทุเรียน ให้ปลูกประมาณ 100 ต้น/ไร่

1.3.5 กรณีปลูกแซมร่วมกับพืชอื่นๆ ควรปลูกพืชให้ร่มเงาก่อนปลูกต้นกาแฟ 6-12 เดือน เช่นต้นสะตอ ใช้ระยะปลูก 15x15 เมตร หรือต้นแค ใช้ระยะปลูก 12x12 เมตร หรือต่อกระถิน ใช้ระยะปลูก 9x9 เมตร เป็นต้น

1.3.6 การให้น้ำนั้นกาแฟสายพันธุ์โรบัสตาส่วนใหญ่จะอาศัยน้ำฝนตามธรรมชาติ พื้นที่ปลูกควรมีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 1,200-1,500 มิลลิเมตรต่อปี เกษตรกรควรดูแลให้ดินชั้นสม่ำเสมอ โดยเฉพาะช่วงหลังปลูกใหม่ๆ

2. การจัดการการผลิตกาแฟอาราบิกา

2.1 การปลูกกาแฟสายพันธุ์อาราบิกานั้นจะปลูกห่างระหว่างต้นและแถว 2x2 เมตร หรือ 400 ต้นต่อไร่ โดยมีขนาดหลุมตามลักษณะของดินที่จะปลูกขนาด 30x30x30 เซนติเมตร ส่วนลักษณะดินเลวจะปลูก 50x50x50 เซนติเมตร แล้วรองก้นหลุมด้วยหินฟอสเฟตหลุมละ 100-200 กรัม และปุ๋ยคอก หรือปุ๋ยอินทรีย์ 5 กิโลกรัมต่อหลุม

2.2 การเตรียมกล้าปลูก ในการเตรียมกล้าปลูกนั้นเมื่อทำการเพาะเมล็ดแล้ว และต้นกล้ามีใบจริงประมาณ 4-5 คู่ ก็สามารถนำไปปลูกได้ แต่ต้นกล้าควรมีอายุ 8-12 เดือน โดยช่วงเวลาในการปลูกควรปลูกช่วงเดือน พฤษภาคม-กรกฎาคม ของทุกปี เนื่องมาจากเป็นช่วงต้นฤดูฝน

2.3 การปลูกกาแฟสายพันธุ์อะราบิกา มีหลักการในการปลูกดังต่อไปนี้

2.3.1 การปลูกในพื้นที่ลาดชันจะวางแนวปลูกขวางความลาดชัน หรือปลูกบนชั้นบันไดที่ทำขึ้นเพื่อขวางความลาดชันของพื้นที่ ในการช่วยชะลดการพังทลายของหน้าดิน ซึ่งในการปลูกในลักษณะนี้จะมีความกว้างของชั้นบันไดเท่ากับความกว้างของขนาดพุ่มต้นกาแฟเมื่อต้นโตเต็มที่แล้ว

2.3.2 สำหรับกาแฟอะราบิกาพันธุ์เชียงใหม่ 80 เป็นพันธุ์ที่ตอบสนองต่อแสงแดดและปุ๋ยสูงจึงไม่ควรปลูกในพื้นที่กลางแจ้ง และพื้นที่ที่ต่ำกว่า 1,000 เมตรจากระดับน้ำทะเล

2.2.3 ก่อนที่จะปลูกกล้ากาแฟควรทำการปลูกไม้บังร่มเงาก่อนเพื่อที่จะช่วยในการเจริญเติบโตของต้นกาแฟ โดยไม้ร่มเงานั้นควรเป็นไม้ยืนต้น เช่น ไม้บังร่มชั่วคราวควรเป็นไม้โตเร็วหรือเป็นพืชตระกูลถั่ว โดยมีระยะในการปลูกไม้ร่มเงาชั่วคราวประมาณ 4x6 เมตร หรือ 6x6 เมตร ส่วนไม้บังร่มถาวรควรเป็นไม้ที่มีลักษณะเป็นทรงพุ่มใหญ่ กว้างและให้ร่มเงาในระดับสูง และมีระยะในการปลูกไม้ร่มเงาถาวรประมาณ 8x10 เมตร ซึ่งทั้งไม้ร่มเงาชั่วคราวและไม้ร่มเงาถาวร ควรปลูกหลายชนิดสลับกัน

2.3.4 ส่วนการให้น้ำกาแฟสายพันธุ์อะราบิกานั้น ส่วนใหญ่จะอาศัยน้ำฝนจากธรรมชาติ โดยพื้นที่ที่ปลูกนั้นควรอยู่ในพื้นที่ที่มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 1,200-1,500 มิลลิเมตรต่อปี และมีการกระจายน้ำฝนอย่างน้อย 5-8 เดือน แต่อย่างไรก็ตามในกรณีที่พื้นที่ไม่อยู่ในเขตน้ำฝนดังกล่าว ให้ใช้เศษวัชพืชหรือฟางข้าวคลุมบริเวณโคนต้นตั้งแต่หมดฤดูฝนเป็นต้นไป

ดังนั้นอาจจะสรุปได้ว่าประเทศไทยนั้นจะนิยมปลูกกาแฟ 2 สายพันธุ์ได้แก่ สายพันธุ์โรบัสตา และสายพันธุ์อะราบิกา โดยที่สายพันธุ์โรบัสตานั้นจะนิยมปลูกในพื้นที่ราบส่วนใหญ่ปลูกในภาคใต้ สำหรับสายพันธุ์อะราบิกานั้นจะนิยมปลูกบนพื้นที่สูง ที่มีอากาศเย็นตลอดทั้งปีซึ่งจะปลูกในบริเวณภาคเหนือของประเทศไทย

แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการแปรรูปกาแฟ

ในการแปรรูปกาแฟทั้งสายพันธุ์โรบัสต้า และสายพันธุ์อะราบิกานั้น มีการแปรรูปที่แตกต่างกันซึ่งมีรายละเอียดในการแปรรูปกาแฟทั้ง 2 สายพันธุ์ดังนี้

1. การแปรรูปกาแฟสายพันธุ์โรบัสตานั้น สถาบันพืชสวน. (2562). ได้อธิบายวิธีการและขั้นตอนไว้ดังนี้

1.1 การเก็บเกี่ยวนั้นจะทำการเก็บเกี่ยวเมล็ดกาแฟที่มีสีแดง สีเหลือง หรือสีส้มแดง ที่มีสีไม่น้อยกว่า 90 เปอร์เซ็นต์ของพื้นผิวทั้งหมด ในการเก็บเมล็ดกาแฟนั้นจะไม่เก็บผลอ่อนที่มีสีเขียว ผลร่วง และผลสุกเกินไป

1.2 การตากแห้ง เมื่อเกษตรกรได้ทำการเก็บเมล็ดกาแฟมาแล้วจะนำมาคัดแยกผลเมล็ดกาแฟที่สมบูรณ์ออกจากผลกาแฟที่ไม่สมบูรณ์ โดยใช้วิธีการลอยน้ำซึ่งถ้าเมล็ดกาแฟลอยน้ำจะเป็นเมล็ดที่ไม่สมบูรณ์จึงจะคัดออก ส่วนเมล็ดกาแฟที่จมน้ำจะเป็นเมล็ดที่สมบูรณ์ ซึ่งจะนำเอาเมล็ดที่สมบูรณ์ไปตากแดดและพลิกกาแฟอย่างสม่ำเสมอ โดยที่ผลกาแฟจะแห้งเต็มที่ประมาณ 15 วัน ซึ่งขึ้นอยู่กับสภาพอากาศ และเมื่อเก็บผลที่แห้งมาแล้วจะเก็บไว้ในที่แห้งและสะอาด

1.3 การสีเมล็ดกาแฟแห้ง จะทำเมื่อเมล็ดกาแฟแห้งดีแล้วในการสีนั้นจะใช้เครื่องสีกาแฟเพื่อให้ได้กาแฟสาร

1.4 ในการเก็บเมล็ดกาแฟจะเก็บในภาชนะที่สะอาดไม่มีกลิ่น และเก็บไว้ในโรงเก็บเฉพาะซึ่งจะแยกจากสารเคมีหรือสินค้าที่มีกลิ่น

2. การแปรรูปกาแฟสายพันธุ์อะราบิกานั้น สถาบันพืชสวน. (2562). ได้อธิบายวิธีการและขั้นตอนไว้ดังนี้

2.1 การเก็บเกี่ยวกาแฟอะราบิกา จะทำโดยการเก็บเมล็ดผลสุก 80 เปอร์เซ็นต์ขึ้นไปโดยสังเกตจากผลที่มีสีแดง สีเหลือง ในการเก็บควรเก็บที่ละข้อไม่ควรเก็บแบบบุรูด โดยหลังจากการเก็บเมล็ดกาแฟแล้ว จะทำการแปรรูปทันทีไม่ควรเก็บกาแฟสุกไว้เกิน 24 ชั่วโมง เพราะอาจเกิดกระบวนการหมักในการผลกาแฟทำให้เกิดการดูดกลิ่นต่างๆ ไปได้

2.2 การแปรรูปกาแฟอะราบิกานั้นสามารถแปรรูปได้ 5 วิธี ดังนี้

2.2.1 การแปรรูปโดยวิธีแห้ง (Dry Processing) เป็นวิธีการดั้งเดิมซึ่งส่วนใหญ่แล้วกาแฟสายพันธุ์ อะราบิกาก็จะไม่นิยมแปรรูปแบบแห้ง เนื่องจากจะทำให้คุณภาพของกลิ่นและรสชาติด้อยลง แต่อย่างไรแล้ววิธีการแปรรูปแบบแห้งมีขั้นตอนดังนี้ ขั้นตอนแรกนำเมล็ดกาแฟมาล้างและลอยน้ำเพื่อคัดเมล็ดซึ่งเมล็ดที่ลอยน้ำจะคัดออก และเมล็ดที่จมน้ำจะนำไปตากแดดจนแห้ง

2.2.2 การแปรรูปโดยวิธีเปียก (Washed Processing) ทำได้โดยการนำเมล็ดกาแฟมาล้างและลอยน้ำ นำเอาเมล็ดกาแฟที่จมน้ำไปลอกเปลือกออกโดยใช้เครื่องสี นำเอาเมล็ดที่ลอกเปลือกออกแล้วมาหมักไว้จนเมือกหลุดใช้เวลาประมาณ 24 ชั่วโมง แล้วนำมาล้างเมือกออกให้สะอาดแล้วจึงนำออกตากบน ภาชนะหรือแคร่ไม้ไผ่ที่ยกสูงอากาศถ่ายเทได้สะดวก ประมาณ 7-10 วันจนแห้งซึ่งขึ้นอยู่กับสภาพภูมิอากาศ เมื่อเมล็ดกาแฟแห้งแล้วจะได้เมล็ดกาแฟกะลาจึงเก็บไว้ในถุงตาข่ายหรือถุงพลาสติก

2.2.3 การแปรรูปกาแฟโดยวิธีการใช้เอนไซม์ (Bio Processing) วิธีนี้จะเป็นการประยุกต์ใช้เอนไซม์ชนิด เพคตินเนส เซลลูเลส และเอมิเซลลูเลส เพื่อใช้ในการย่อยเมือกกาแฟแล้วทำการพัฒนากลิ่นและรสชาติของกาแฟ โดยในปัจจุบันจะใช้ในอัตราส่วน 200 ppm

2.2.4 การแปรรูปกาแฟโดยวิธีการกระบวนผสมผสาน (Semi-Dry/Wet/Bio Processing) การแปรรูปกาแฟอะราบิกาในวิธีนี้จะเป็นการแปรรูปโดยการประยุกต์ใช้กระบวนการหมักแบบแห้งและเปียก เพื่อการพัฒนากลิ่นรสใหม่โดยที่ปัจจุบันมีการพัฒนากระบวนการหมักที่มีชื่อว่า “Honey Process” ซึ่งเป็นวิธีการที่ใช้เมือกกาแฟมาหมักเพื่อพัฒนากลิ่นและรสชาติของกาแฟ เพื่อที่จะเพิ่มมูลค่าของกาแฟให้สูงขึ้น

2.2.5 การแปรรูปกาแฟโดยใช้เครื่องขัดเมือก (Demucilage machine) วิธีการนี้เป็นการประยุกต์ใช้เครื่องสีเมือกในการขัดเมือกกาแฟทันทีที่สีเปลือกกาแฟออก ซึ่งจะช่วยในเรื่องของการผลิตกลิ่นและรสชาติของกาแฟ

เมื่อได้กาแฟกะลาจากการแปรรูปในวิธีการต่างๆ แล้ว จะนำมาคัดเกรดโดยการนำเมล็ดกาแฟกะลามาเข้าเครื่องสีเพื่อกะเทาะเอาเปลือกกะลาออก ซึ่งจะได้สารกาแฟที่มีสีเขียวอมเทา หรือเขียวอมฟ้า แล้วจึงนำไปบรรจุไว้ในกระสอบและเก็บไว้ในที่ที่มีอากาศถ่ายเท

ดังนั้นสรุปได้ว่าในการแปรรูปกาแฟนั้นสายพันธุ์โรบัสตา และสายพันธุ์อะราบิกานั้น มีการแปรรูปที่แตกต่างกัน โดยที่สายพันธุ์โรบัสตานั้นจะเริ่มจากการเก็บเกี่ยว สีเปลือกออก การตากให้แห้ง แล้วจึงนำมาสีเปลือกกาแฟกะลาออก และนำเข้าสู่กระบวนการคั่วต่อไป ส่วนสายพันธุ์อะราบิกานั้นจะเริ่มจากการเก็บเกี่ยวเมล็ดกาแฟ แล้วนำมาแยกกระบวนการแปรรูปในลักษณะต่างๆ เช่น แบบเปียก แบบกึ่งแห้ง กึ่งเปียก หรือแบบแห้ง หลังจากนั้นจะนำไปตากแดดให้แห้ง และสีเปลือกกาแฟกะลา แล้วจึงสามารถนำไปคั่วได้

แนวคิดเกี่ยวกับมาตรฐานการผลิตกาแฟ

ในการผลิตกาแฟให้มีคุณภาพและมาตรฐานนั้น สำนักมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ. (2553). ได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับการผลิตกาแฟ โดยได้อธิบายว่า การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agriculture Practices: GAP) สำหรับกาแฟนั้นจะครอบคลุมทั้งการผลิตกาแฟอะราบิกา และกาแฟโรบัสตา ในกระบวนการทุกขั้นตอนของการผลิต ตั้งแต่ในแปลงปลูก ไปจนถึงการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว ซึ่งจะทำให้มั่นใจว่าได้เมล็ดกาแฟหรือกาแฟกะลา ที่มีคุณภาพปลอดภัย และเหมาะสมกับผู้บริโภค โดยคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม สุขภาพ ความปลอดภัยของผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งได้วางแนวทางการกำหนดมาตรฐานหรือการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับกาแฟไว้ดังนี้

1. แหล่งน้ำในการผลิตกาแฟนั้นจำเป็นต้องใช้แหล่งน้ำ ซึ่งแหล่งน้ำที่จะใช้นั้นจะต้องมาจากแหล่งที่ไม่สะอาดแวดล้อม ที่อาจจะก่อให้เกิดการปนเปื้อนวัตถุหรือสิ่งเป็นอันตรายได้
2. พื้นที่ปลูกในการปลูกกาแฟนั้นจะต้องคำนึงถึงพื้นที่ปลูกที่เป็นพื้นที่ซึ่งไม่มีวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตราย ในการที่จะให้เกิดการตกค้างหรือปนเปื้อนในผลผลิตกาแฟ
3. ในการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรนั้น ผู้ที่ใช้จะต้องมีความรู้ในเรื่องของการใช้วัตถุอันตรายอย่างถูกต้อง และต้องใช้ตามคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตร หรือคำแนะนำตามฉลากของวัตถุอันตราย ซึ่งต้องได้รับการขึ้นทะเบียนกับกรมวิชาการเกษตร
4. การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว ในการปลูกกาแฟนั้นผู้ปลูกจะต้องไม่ปลูกกาแฟต่างสายพันธุ์ปะปนกันแปลงปลูก และจะต้องมีการสำรวจการเข้าทำลายของศัตรูพืชหรือทำการกำจัดส่วนของต้นกาแฟรวมทั้งผลร่วงที่จะก่อให้เกิดโรคและแมลงเข้ามาทำลายในแปลงปลูก

5. การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว ในการเก็บเกี่ยวกาแฟนั้นจะเก็บเกี่ยวผลกาแฟสุกแก่ โดยจะพิจารณาจากสีของกาแฟ และหลังจากเก็บเกี่ยวแล้วให้ทำการกำจัดผลกาแฟสุกหรือผลแห้งที่ติดค้างบนกิ่ง หรือร่วงบนพื้นใต้ต้นกาแฟออกจากแปลงปลูก และหากเกษตรกรไม่จำหน่ายในรูปแบบผลกาแฟสด จะต้องนำผลกาแฟสุกที่เก็บเกี่ยวได้ไปเข้าสู่กระบวนการผลิตเมล็ดกาแฟหรือกาแฟกะลา ภายใน 24 ชั่วโมงนับตั้งแต่เก็บเกี่ยวเสร็จสิ้นแล้ว

6. การเก็บรักษาและการขนย้าย ในการเก็บรักษาเมล็ดกาแฟนั้น สถานที่เก็บจะต้องถูกสุขลักษณะ มีความสามารถในการป้องกันความชื้น และมีอากาศถ่ายเทได้สะดวก รวมทั้งมีมาตรการในการป้องกันศัตรูพืชในโรงเก็บ ส่วนการขนส่งนั้นพาหนะในการขนส่งจะต้องมีความสะอาดและมีมาตรการป้องกันความชื้นขณะขนส่ง

7. ลักษณะส่วนบุคคล ในประเด็นนี้จะเป็นเรื่องเกี่ยวกับบุคคลผู้ปฏิบัติงานจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับสุขลักษณะที่เหมาะสม ในการผลิตทางการเกษตรหรือผ่านการอบรมการปฏิบัติการเกษตรที่ถูกต้อง

8. การบันทึกข้อมูล เกษตรกรเจ้าของแปลงปลูกกาแฟจะต้องทำการบันทึกข้อมูลเพื่อให้สามารถตรวจสอบและประเมินในระดับฟาร์มได้ เช่นการใช้วัตถุอันตราย การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังจากการเก็บเกี่ยว

สรุปได้ว่าการผลิตกาแฟให้มีคุณภาพและมาตรฐานนั้น จะต้องมีการควบคุมคุณภาพตั้งแต่แหล่งน้ำ พื้นที่ปลูก การจัดการภายในฟาร์ม การควบคุมคุณภาพ การปฏิบัติก่อนและหลังการเก็บเกี่ยว การเก็บรักษาและขนย้ายผลผลิต ตลอดจนเรื่องของคนที่ปฏิบัติงานและการบันทึกข้อมูลฟาร์ม

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพกาแพ

ในด้านการพัฒนาศักยภาพกาแพนั้น กรมวิชาการเกษตร. (ม.ป.ป.) ได้วิเคราะห์ว่าประเทศไทยมี ศักยภาพในการปลูกกาแพที่หลากหลายอันเนื่องมาจากมีความได้เปรียบทางภูมิศาสตร์ ซึ่งตั้งอยู่จุด กึ่งกลางของภูมิภาคอาเซียน โดยเฉพาะในภาคใต้ของประเทศไทยนั้นจะมีความเหมาะสมต่อการเจริญเติบโต และคุณภาพของกาแพสายพันธุ์โรบัสตาเพราะเนื่องมาจากมีฝนตกชุกทำให้สภาพอากาศมีความชุ่มชื้น ตลอดทั้งปี ส่วนภาคเหนือของประเทศไทยนั้นจะมีความเหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของกาแพใน สายพันธุ์อะราบิกา เพราะเนื่องมาจากมีสภาพอากาศที่หนาวเย็นตลอดทั้งปี ทำให้กาแพของประเทศไทย ได้รับการยอมรับว่ามีคุณภาพและรสชาติที่ดีทั้งในประเทศและต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นสายพันธุ์โรบัสตา และสายพันธุ์อะราบิกา ซึ่งเป็นผลมาจากการให้ความสำคัญของหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่ได้เข้ามา ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาให้กับเกษตรกรชาวสวนกาแพ ซึ่งสอดคล้องกับ ศรัณยา ชูรัตน์. (ม.ป.ป.) ได้อธิบายว่าประเทศไทยนั้นมีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับการปลูกกาแพ ไม่ว่าจะเป็นสายพันธุ์ โรบัสตา และสายพันธุ์อะราบิกาซึ่งได้รับการยอมรับในด้านคุณภาพ และเป็นที่ต้องการของตลาดทั้ง ภายในประเทศและภายนอกประเทศ และในปัจจุบันนั้นความต้องการใช้เมล็ดกาแพในประเทศมีแนวโน้ม ที่เพิ่มมากขึ้นประมาณร้อยละ 5-7 ต่อปี รวมทั้งมีแหล่งรับซื้อผลผลิตกาแพกระจายอยู่ทั่วพื้นที่มีการปลูก กาแพ นอกจากนี้แล้วกาแพของประเทศไทยยังสามารถเก็บรักษาผลผลิตเพื่อรอการจำหน่ายในระยะยาว ได้ ทั้งนี้เพราะมีหน่วยงานภาครัฐและเอกชนเข้ามาให้ความช่วยเหลือด้านการพัฒนาให้แก่เกษตรกรผู้ปลูก กาแพ ซึ่งเป็นผลมาจากการจัดทำนโยบายสนับสนุนของรัฐ โดยเฉพาะการจัดทำยุทธศาสตร์กาแพแบบ บูรณาการ

นอกจากนี้สำนักการค้าสินค้า. (2563). ได้วิเคราะห์สถานการณ์กาแพของประเทศไทยโดยได้ทำ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของกาแพไทยในภาพรวมพบว่า จุดแข็งของกาแพไทยนั้นคือประเทศไทยนั้นมี สภาพแวดล้อมในการปลูกกาแพที่หลากหลายทำให้สามารถสร้างอัตลักษณ์ได้หลายอย่าง และเกษตรกรมี การบูรณาการของห่วงโซ่การผลิตทำให้มีมาตรฐานในการผลิต ซึ่งเป็นผลมาจากการมีองค์ความรู้ในการ ผลิตกาแพเพิ่มขึ้น ส่วนจุดอ่อนนั้นพบว่าเมล็ดกาแพของไทยนั้นมีราคาสูงกว่าของต่างประเทศทำให้ต้องมึ การนำเข้า ซึ่งเป็นผลมาจากการมีต้นทุนการผลิตที่สูงเพราะเกิดโรคระบาด และส่วนใหญ่ในการเก็บเกี่ยว จะสามารถเก็บเกี่ยวได้ปีละครั้งจึงทำให้การผลิตมีจำนวนน้อยกว่าความต้องการ อย่างไรก็ตามแล้วยังมี

โอกาสของการผลิตกาแฟไทยคือกระแสหรือรสนิยมในการดื่มกาแฟของโลกเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้มีความต้องการเมล็ดกาแฟเพื่อนำไปแปรรูปเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งการที่รัฐบาลมีนโยบายที่สนับสนุนในการพัฒนาคุณภาพและสร้างมูลค่าเพิ่มของกาแฟไทย ตลอดจนมีการขยายโอกาสทางธุรกิจร้านกาแฟไปในประเทศเพื่อนบ้านเพิ่มมากขึ้น ส่วนในประเด็นของอุปสรรคของกาแฟไทยนั้นพบว่า การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศส่งผลกระทบต่อการผลิตกาแฟโดยเฉพาะสายพันธุ์อะราบิกา และการที่ประเทศเพื่อนบ้านมีการสนับสนุนการปลูกกาแฟและมีต้นทุนต่ำกว่าการผลิตของประเทศไทยทำให้เกิดคู่แข่งทางการค้า

อย่างไรก็ตามแล้วศรัณยา ชูรัตน์. (ม.ป.ป.) ยังได้ชี้ให้เห็นถึงปัญหาที่กระทบต่อการพัฒนาศักยภาพของการผลิตกาแฟไทยว่า ในด้านการผลิตนั้นกาแฟอะราบิกามีปัญหาในเรื่องของพื้นที่ปลูกซึ่งต้องใช้พื้นที่ปลูกที่อากาศเย็นตลอดทั้งปีและมีความสูงกว่าระดับน้ำทะเลตั้งแต่ 700 เมตรขึ้นไป ซึ่งพื้นที่ส่วนใหญ่จะอยู่ในพื้นที่ป่าสงวนทำให้ถูกจำกัดพื้นที่ไม่สามารถขยายพื้นที่ได้ รวมทั้งในการผลิตนั้นเกษตรกรขาดความเข้าใจในการรวมกลุ่มเพื่อสร้างตลาดกลางในท้องถิ่นของตนเอง ตลอดจนมีการลักลอบนำเข้าเมล็ดกาแฟจากต่างประเทศเข้ามาปะปนกับกาแฟของเกษตรกรทำให้ไม่สามารถควบคุมคุณภาพได้ ส่วนการผลิตกาแฟโรบัสตานั้นมีปัญหาในเรื่องของพื้นที่ปลูกมีจำนวนลดลงทำให้ไม่เพียงพอกับการต้องการของอุตสาหกรรม ประกอบกับต้นกาแฟส่วนใหญ่มีอายุมากทำให้ออกผลผลิตน้อย และขาดแคลนแรงงานในการเก็บเมล็ดกาแฟทำให้เกษตรกรบางรายปรับเปลี่ยนไปปลูกพืชชนิดอื่นแทน ส่วนปัญหาด้านการแปรรูปนั้น พบว่าการแปรรูปกาแฟของเกษตรกรนั้นยังขาดการพัฒนาให้ได้มาตรฐานและยังไม่มีคุณภาพหลากหลายของผลิตภัณฑ์ ซึ่งเป็นผลมาจากการขาดแคลนอุปกรณ์ในการแปรรูปกาแฟให้มีคุณภาพสำหรับในด้านการตลาดนั้นพบว่าเกษตรกรยังขาดข้อมูลเกี่ยวกับการตลาดทำให้ไม่สามารถที่จะปรับตัวให้ทันตลาดโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

สรุปได้ว่าศักยภาพของการผลิตกาแฟไทยนั้นค่อนข้างมีศักยภาพที่สูง เพราะพื้นที่ปลูกส่วนใหญ่มีความเหมาะสม แต่อย่างไรก็ตามแล้วปัญหาที่เกิดขึ้นได้แก่เรื่องของต้นทุนที่สูง การขาดมาตรฐานในการแปรรูปกาแฟ การขาดข้อมูลทางการตลาด ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพของกาแฟ

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน

เศรษฐกิจชุมชนถือว่าเป็นแนวคิดและแนวทางในการดำเนินกิจกรรมเศรษฐกิจที่ได้รับความสนใจเป็นอย่างมาก ซึ่งเศรษฐกิจชุมชนนั้นจึงเป็นแนวคิดที่ให้ความสำคัญกับชุมชน เพราะเนื่องมาจากว่าชุมชนนั้นเป็นแหล่งต้นน้ำของกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นการผลิต การบริโภค การจำหน่าย และการแจกจ่ายสินค้าและบริการ ซึ่งจะเป็นกิจกรรมที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนแทบทั้งสิ้น นอกจากนี้แล้วเศรษฐกิจชุมชนยังให้ความสำคัญกับการใช้ศักยภาพของทุนต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชนเพื่อนำมาใช้เป็นทรัพยากรในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชนอีกทางหนึ่ง ดังนั้นจึงได้มีผู้ให้แนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจชุมชนไว้ดังต่อไปนี้ ประเวศ วะสี (2542) ได้อธิบายความหมายของเศรษฐกิจชุมชนว่าเป็นการบูรณาการของชุมชน ที่เชื่อมโยงกันทั้งในเรื่องของเศรษฐกิจ จิตใจ วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม สุขภาพ การเมือง และการเรียนรู้ด้วยกัน เศรษฐกิจชุมชนจึงเป็นส่วนหนึ่งของความเป็นชุมชน หรือเป็นเศรษฐกิจพื้นฐานของชุมชน โดยเป็นการรวมตัวกันของคนในชุมชน ร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมรับผลประโยชน์เพื่อการอยู่ร่วมกัน สอดคล้องกับธเนศ ศรีวิชัยลำพันธ์ (2555) ได้อธิบายความหมายของเศรษฐกิจชุมชนเพิ่มเติมว่าหมายถึงระบบเศรษฐกิจท้องถิ่นที่มีลักษณะเป็นองค์รวม ซึ่งไม่ได้มีแต่เพียงมิติทางเศรษฐกิจที่เป็นตัวเลขรายได้ รายจ่าย การผลิต และการบริโภค เท่านั้นแต่จะเป็นระบบเศรษฐกิจที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคม วัฒนธรรม ความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตและรวมถึงระบบคุณค่าด้วย ซึ่งลักษณะเด่นของเศรษฐกิจชุมชนก็คือจะไม่เน้นการแข่งขัน แต่จะเน้นให้ความสำคัญกับความร่วมมือ ไม่มีการผูกขาด เพราะชุมชนเป็นเจ้าของร่วมกัน นอกจากนี้ ประทีป วีรพัฒนนิรันดร์ (2557) ได้อธิบายความหมายของเศรษฐกิจชุมชนที่พึ่งพาตนเองว่าหมายถึงเศรษฐกิจชุมชนที่พึ่งปรารถนา คือกิจกรรมทางเศรษฐกิจทั้งภาคการเกษตร ภาคอุตสาหกรรม และภาคการให้บริการ ที่เกิดจากคนในชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมเป็นเจ้าของ โดยการพัฒนาจากรากฐานของ ศักยภาพของท้องถิ่นหรือทุนในชุมชน ซึ่งหมายความรวมไปถึงทุนทางด้านแรงงาน ทุนวัฒนธรรม ทุนภูมิปัญญาท้องถิ่น ทุนแหล่งน้ำ ความหลากหลายทางชีวภาพ สภาพภูมิประเทศ และลักษณะของภูมิอากาศ ซึ่งมีเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนคือ เพื่อพัฒนาศักยภาพตั้งแต่ระดับบุคคล ครอบครัวและชุมชน โดยใช้กิจกรรมเศรษฐกิจสร้างกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งจะทำให้ชุมชนพึ่งตนเองได้ในขณะเดียวกันยังมุ่ง

พัฒนาเศรษฐกิจและสังคม พื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น หรืออีกอย่างหนึ่งก็คือเพื่อพัฒนาชุมชนท้องถิ่นอย่างบูรณาการ

สำหรับแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนนั้น สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน. (2558). ได้อธิบายถึงเป้าหมายของการพัฒนาพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนไว้ 4 ระดับได้แก่ ระดับที่ 1 ระดับครอบครัว โดยมีเป้าหมายให้ทุกครอบครัวมีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยพิจารณาได้จากปัจจัย 4 หลักที่จะทำให้ครอบครัวมีคุณภาพชีวิตที่ดีได้แก่ มีความอยู่ดีกินดี มีความสามารถที่จะเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต สามารถขายผลผลิตได้ทำให้มีรายได้ที่มั่นคง และมีสุขภาพร่างกาย จิตใจที่แข็งแรง ระดับที่ 2 ระดับกลุ่มองค์กร ชุมชน และหมู่บ้าน ในระดับนี้จะเป็นการส่งเสริมให้กลุ่มหรือองค์กรชุมชน เพื่อสร้างเศรษฐกิจและทุนชุมชนให้มีความเข้มแข็ง รวมทั้งมีความมั่นคงทางอาหาร และมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ ตลอดจนมีสุขภาพจิตใจที่แข็งแรงสดใส ระดับที่ 3 ระดับพื้นที่หรือตำบล เป็นระดับการพัฒนาที่สร้างฐานเศรษฐกิจและทุนชุมชนที่เข้มแข็ง เพื่อนำไปสู่การที่ชุมชนสามารถที่จะจัดการตนเองได้ และในระดับที่ 4 ระดับจังหวัด เป็นการเชื่อมโยงเครือข่ายทางด้านเศรษฐกิจและทุนชุมชน เพื่อให้สามารถที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาในระดับนโยบายได้ ซึ่งนฤมล อนุสนธิ์พัฒน์ และอิทธิเทพ หลินวรัตน์. (2564). ได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนว่า ในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนนั้นชุมชนจะต้องหันมาพึ่งพาตนเอง โดยเน้นการพัฒนาเพื่อพึ่งพาตนเอง 5 ด้านได้แก่การพึ่งพาตนเองทางเทคโนโลยี โดยภาครัฐควรจัดหางบประมาณเพื่อสนับสนุนเทคโนโลยีในการผลิต ตามความเหมาะสมเพื่อที่จะให้ชุมชนสามารถต่อยอดในการผลิตให้สามารถเกิดการพึ่งพาตนเองได้ การพึ่งพาตนเองด้านเศรษฐกิจ ภาครัฐควรมีการพัฒนาความรู้เพื่อต่อยอดผลิตภัณฑ์ของชุมชน โดยการนำเอาภูมิปัญญาหรือทรัพยากรในชุมชนมาพัฒนาเพื่อให้เกิดมูลค่าในการสร้างรายได้ให้กับชุมชน การพึ่งพาตนเองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ควรมีการสร้างเสริมความเข้มแข็งของคนในชุมชนเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ การพึ่งพาตนเองด้านจิตใจ ควรมีการสร้างความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจชุมชนโดยอาจจะมีการจัดกิจกรรมต่างๆ ในชุมชนเพื่อสร้างความสัมพันธ์ให้ชุมชน และการพึ่งพาตนเองด้านสังคม ควรมีการพัฒนาให้คนในชุมชนได้มีโอกาสรับรู้ข้อมูลข่าวสาร รวมทั้งมีความช่วยเหลือในการจำหน่ายสินค้าที่ชุมชนผลิตด้วยตนเอง

อย่างไรก็ตามแล้วปัญหาในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนนั้นก็ยังมีอยู่อย่างต่อเนื่อง ดังที่ นฤมล อนุสนธิ์พัฒน์ และสุธี โกสิทธิ์. (2563). ได้อธิบายถึงสภาพปัญหาเศรษฐกิจชุมชนของท้องถิ่นไทยว่า เศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่นไทยมีปัญหาในเรื่องของการขาดการขับเคลื่อนนวัตกรรม เนื่องจากข้อจำกัดและขีดความสามารถของชุมชน รวมทั้งขาดการอบรมให้ความรู้ในประเด็นของการมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพของชุมชน และในการขับเคลื่อนนโยบายในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนยังไม่ได้ได้รับความ

ร่วมมือจากทั้งชุมชนและหน่วยงาน นอกจากนี้แล้วยังมีปัญหาในเรื่องของความเสื่อมโทรมจากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการประกอบธุรกิจ ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ นอกจากนี้ วราภูมิ สุวะโสภา อภินันท์ จันตะนี และธัชชนันท์ อิศรเดช. (2559). ได้อธิบายถึงสภาพปัญหาของเศรษฐกิจชุมชนพบว่า ในการส่งเสริมรายได้และกลุ่มอาชีพนั้นหน่วยงานส่วนท้องถิ่นไม่ให้ความสำคัญมาเท่าที่ควรส่วนใหญ่มุ่งไปแก้ปัญหาเศรษฐกิจระดับครัวเรือน โดยไม่เข้าไปสนใจในเรื่องของการสร้างฐานเศรษฐกิจในระดับชุมชน ส่วนในด้านทุนการผลิตและการจำหน่ายผลผลิตของชุมชนนั้นเกิดข้อจำกัดหลายประการในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชนเช่น ผลผลิตไม่มีตลาดรองรับ การขาดแคลนเงินทุนขาดทักษะในการผลิตซึ่งทั้งหมดนี้จะส่งผลกระทบต่อคุณภาพของผลผลิตทำให้ไม่ได้รับความนิยมนจากผู้บริโภค

สรุปความหมายของเศรษฐกิจชุมชนพึ่งพาตนเองคือ เป็นการบูรณาทรัพยากรต่างๆ ที่อยู่ในชุมชน โดยเน้นการร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมรับผลประโยชน์ รวมไปถึงการสร้างความเข้มแข็งและการพึ่งพาตนเองของชุมชน โดยการพัฒนาจากรากฐานของ ศักยภาพของท้องถิ่น หรือทุนในชุมชน สำหรับแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนนั้นจะให้ความสำคัญกับการพึ่งพาตนเอง และการพัฒนาในระดับครัวเรือน ชุมชน ส่วนปัญหาที่พบในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนนั้นเห็นว่าเป็นปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการดำเนินการวิจัยเรื่อง “การเสริมสร้างศักยภาพการผลิตกาแฟอินทรีย์ เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้ยั่งยืนแบบมีส่วนร่วม ของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก” ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. งานวิจัยที่เกี่ยวกับกระบวนการผลิตกาแฟ ในการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตกาแฟนั้น พบว่า

จุฑาธิป ประดิพัทธ์นฤมล และคณะ. (2564). ได้ศึกษาเรื่องการจัดการความรู้และส่งเสริมศักยภาพเกษตรกรผู้ปลูกกาแฟเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก กรณีศึกษา ตำบลชมพู อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก พบว่าสภาพพื้นที่ปลูกเป็นภูเขาสูงกว่าระดับน้ำทะเลประมาณ 450-600 เมตร โดยขั้นตอนแรกของการปลูกกาแฟเกษตรกรจะทำการปรับพื้นที่เพื่อเตรียมการเพาะปลูก ซึ่งสามารถปลูกได้ประมาณ 159 ต้นต่อไร่ โดยการเพาะกล้านั้นเกษตรกรจะทำการคัดเมล็ดพันธุ์จากต้นกาแฟที่ไม่เป็นโรค มีความสมบูรณ์ สำหรับการเก็บเกี่ยวนั้นเกษตรกรจะเก็บผลกาแฟที่สุกเต็มที่ซึ่งจะเป็นสีแดง เรียกว่า “เม็ดเซอร์” เท่านั้น โดยมีข้อจำกัดในการเก็บเกี่ยวคือผลของกาแฟจะสุกไม่พร้อมกัน จึงทำให้ไม่สามารถรูดเมล็ดกาแฟได้ จึงต้องใช้อุปกรณ์ที่เรียกว่า “สะดุ้ง” รองใต้ต้นกาแฟในขณะที่เก็บเกี่ยว ส่วนศัตรูของกาแฟที่สำคัญคือ มอด เพลี้ย ในการแปรรูปหรือการคั่วกาแฟนั้นจะคั่วกาแฟด้วยมือโดยใช้เตาถ่าน

ปิยะ พละปัญญา และณัฐติการต์ ปินทุภาศ. (2564). ได้ศึกษากระบวนการผลิตเมล็ดกาแฟอาราบิก้า ของวิสาหกิจชุมชนบ้านผมหมี ตำบลเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย พบว่าพื้นที่ปลูกกาแฟอยู่ในพื้นที่ความสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 1,291 เมตร เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นชาวเขาเผ่าอาข่า และมีอาชีพปลูกกาแฟในเชิงอนุรักษ์เพื่อจำหน่ายภายในชุมชนและพ่อค้าท้องถิ่น ในกระบวนการปลูกนั้นจะปลูกในระยะ 1.5x2 เมตร การใส่ปุ๋ยจะใส่เพื่อบำรุงต้นกาแฟและดินหลังออกดอกอย่างน้อย 1 ครั้งต่อปี และอาศัยน้ำฝนเพื่อให้น้ำแก่ต้นกาแฟ ในการดูแลต้นกาแฟนั้นเกษตรกรจะทำการตัดแต่งกิ่งหลังเก็บเกี่ยวเสร็จ เพื่อลดความเสี่ยงจากการติดโรคและแมลง ส่วนการเก็บเกี่ยวผลผลิตกาแฟนั้นเกษตรกรจะเก็บเกี่ยวผลที่สุกพอดีด้วยมือ ไม่เก็บผลที่สุกเกินไปและผลแห้งหรือผลเขียว ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อรสชาติของกาแฟ (รสฝาดหรือเปรี้ยว)

2. งานวิจัยที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการการผลิตกาแฟ ในการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการการผลิตกาแฟนั้นพบว่า

กนกวรรณ เวชกามา และกীরติ วุฒิจาริ. (2561). ได้ศึกษาการเพิ่มมูลค่าห่วงโซ่คุณค่าผลิตภัณฑ์กาแฟด้วยรูปแบบวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษา บำปาคาสันติสุข ตำบลแม่แจ่ม อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง พบว่า กิจกรรมที่ทำให้สร้างมูลค่าให้กับห่วงโซ่คุณค่าของกาแฟบ้านปาคาสันติสุขได้ดีที่สุด คือการร่วมกลุ่มกันเพื่อร่วมมือกันในการบริหารจัดการ ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของชุมชน โดยอาศัยกิจกรรมที่สนับสนุนได้แก่กิจกรรมการจัดซื้อผลผลิตกาแฟที่จะดำเนินการจัดซื้อเองโดยผ่านการคัดเลือกให้ได้ผลผลิตที่ดีที่สุด และกิจกรรมการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาธุรกิจ รวมทั้งกิจกรรมการบริหารทรัพยากรบุคคลที่มอบหมายให้ผู้นำชุมชนมีหน้าที่ในการบริหารจัดการและประสานงานสมาชิกของกลุ่ม

เฉลิมพันธุ์ บุตรนานนท์ และคณะ. (2563). ได้ศึกษาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้ปลูกและแปรรูปกาแฟในตำบลเทพเสด็จ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่พบว่า ปัญหาของการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจมีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องของการบริหารจัดการคนโดยเฉพาะในเรื่องของการให้ความรู้เกี่ยวกับหน้าที่ของสมาชิกกลุ่ม ระบบการสั่งซื้อสินค้ามีความซับซ้อนทำให้เกิดการผลิตสินค้าซ้ำซ้อนกันในเรื่องของการผลิตนั้นเกิดความผิดพลาดและมีอุปสรรคในการแปรรูปการผลิต เช่นเครื่องคั่วกาแฟติดขัดในระหว่างการผลิต รวมไปถึงเรื่องของสภาพอากาศที่มีการเปลี่ยนแปลงส่งผลต่อผลผลิตกาแฟ นอกจากนี้แล้วยังมีปัญหาในเรื่องของการบริหารทางการเงิน โดยเฉพาะการทำบัญชี

ปิยนาด สรรพา. (2563). ได้ศึกษาเรื่องกาแฟชนเผ่า ทูนาทางวัฒนธรรมและการเป็นผู้ประกอบการของกลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอ พบว่าการพัฒนาของกลุ่มผู้ประกอบการกาแฟที่เป็นชาติพันธุ์ปกากะญอนั้นจะสอดคล้องกับแนวคิดในเรื่องของผู้ประกอบการชนบท เพราะเนื่องมาจากว่าผู้ประกอบการชาติพันธุ์ในชุมชนนั้นไม่ได้เป็นผู้ประกอบการที่มุ่งแสวงหากำไรสูงสุดเท่านั้น แต่จะเป็นผู้ประกอบการที่มีแนวคิดในการสร้างความสัมพันธ์ในชุมชน ที่ไม่ใช้เน้นในรูปแบบการเป็นผู้ถือหุ้น หรือผู้ร่วมหุ้น นายจ้าง ลูกจ้าง เหมือนกับผู้ประกอบการทั่วไป แต่จะให้ความสำคัญกับการสร้างเครือข่าย หรือความร่วมมือในชุมชน ซึ่งมีแรงจูงใจที่ต้องการให้ชุมชนหลุดพ้นจากผลกระทบของการพัฒนาและความไม่เป็นธรรมในระบบของการ

ผลิต การค้า และการบริโภค รวมทั้งการปลูกฝังให้คนรุ่นใหม่สามารถนำพาตนเองไปสู่การเป็นผู้ประกอบการที่เน้นวิธีการผลิตแบบใหม่ แต่ใส่ใจที่จะกลับมาอยู่ในชุมชนของตนเอง

วิภาดา ญาณสาร และศักดิ์สายันต์ ไยสามเสน. (2564). ได้ศึกษาเรื่องกาแฟอินทรีย์:รูปแบบการพัฒนานวัตกรรมภูมิปัญญาสร้างสรรค์ บนฐานทรัพยากรท้องถิ่นของวิสาหกิจกาแฟชุมชนบ้านป้อกออำเภอดอน จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าในการดำเนินงานของกลุ่มนั้นได้มีการจัดระบบการบริหารจัดการให้เกิดความเข้มแข็งโดยที่การบริหารจัดการภายในกลุ่มจะใช้ระบบการตัดสินใจโดยใช้เสียงส่วนใหญ่ของสมาชิก รวมทั้งผู้นำและสมาชิกมีความรู้และความสามารถในการที่จะพัฒนาทักษะเพื่อให้กลุ่มมีความก้าวหน้า ในส่วนของการผลิตนั้นจะเป็นการนำเอาภูมิปัญญามาใช้ในกระบวนการผลิตเช่นการปลูกกาแฟได้ร่มไม้ การเก็บเมล็ดกาแฟและการแปรรูปกาแฟด้วยมือ แต่อย่างไรก็ตามแล้วปัญหาในการผลิตคือขาดรูปแบบในการแปรรูปที่หลากหลาย และการเก็บรักษาผลิตภัณฑ์ไว้ไม่ได้ยาวนาน นอกจากนี้ในเรื่องของการตลาดนั้นจะมีการจำหน่ายเฉพาะภายในแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชน และมีการประชาสัมพันธ์ตามสื่อต่างๆ อีกด้วย

3. งานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพการผลิตกาแฟ ในการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพการผลิตกาแฟนั้นพบว่า

หัตพงษ์ อวีโรธนานนท์. (2561). ได้สำรวจการจัดการด้านการเงินของผู้ประกอบการกาแฟอินทรีย์ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าแนวทางในการสร้างความเข้มแข็งทางการเงินของผู้ประกอบการกาแฟอินทรีย์ ควรมีการปรึกษาภาครัฐหรือสถาบันการศึกษาในการพัฒนากิจกรรมในการลงทุน โดยให้ความรู้เกี่ยวกับการลงทุนในด้านต่างๆ เช่นการลงทุนซื้ออุปกรณ์ที่จำเป็นในการผลิตและแปรรูปกาแฟอินทรีย์ และในการพัฒนากิจกรรมในการจัดหาเงินนั้นควรมีการส่งเสริมให้ความรู้ในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนต่างๆ เพราะในปัจจุบันผู้ประกอบการส่วนใหญ่พึ่งพาเงินลงทุนจากสถาบันการเงินขนาดเล็ก ซึ่งมีข้อจำกัดในเรื่องของจำนวนเงินที่ต้องการเข้าถึง นอกจากนี้การพัฒนากิจกรรมในการดำเนินงานนั้นควรมีการให้ความรู้เกี่ยวกับการบริหารสินทรัพย์หมุนเวียน การออมเงิน และการเสริมสร้างสภาพคล่องให้กับธุรกิจ

ภูริพัฒน์ แก้วศรี. (2561). ได้ศึกษาในการเสริมสร้างศักยภาพการบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนวาวี อำเภอมะสรวย จังหวัดเชียงราย พบว่าแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของ

กลุ่มคือ ควรมีการปรับปรุงกระบวนการในการผลิต โดยการใช้เทคโนโลยีในการสร้างมูลค่าผลผลิต และการปรับปรุงด้านการตลาดโดยการพัฒนาตราสัญลักษณ์ของผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างความน่าสนใจ สำหรับปัญหาสำคัญของการบริหารจัดการคือ ขาดงบประมาณในการจัดหาเทคโนโลยีที่จะมาช่วยในการผลิต รวมถึงขาดตลาดภายนอกรองรับเนื่องมาจากการคมนาคมขนส่งมีความลำบาก และขาดความรู้ในด้านต่างๆ ส่วนแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่กลุ่มเห็นความควรหาต้นแบบหรือแนวทางในการบริหารจัดการจากกลุ่มที่ประสบผลสำเร็จเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา รวมทั้งการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เรื่องของการแปรรูปให้สมาชิก

ปิยะ พลະปัญญา และณัฐติการต์ ปินทุภาค. (2564). ได้ศึกษากระบวนการผลิตเมล็ดกาแฟอาราบิก้า ของวิสาหกิจชุมชนบ้านผมหมี ตำบลเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย และได้ให้แนวทางในการพัฒนารูปแบบการส่งเสริมและพัฒนาการปลูกกาแฟอาราบิก้า โดยการเพิ่มพูนองค์ความรู้ ตั้งแต่การเตรียมการก่อนการปลูก การปลูกและการดูแลรักษา การป้องกันกำจัดโรค แมลงศัตรูพืชที่สำคัญ การแปรรูปกาแฟอาราบิก้า รวมไปถึงการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว นอกจากนี้แล้วยังต้องพัฒนาในเรื่องของการตลาดและการประกันราคาผลผลิต การออกแบบบรรจุภัณฑ์และโลโก้ รวมทั้งการจัดให้มีกองทุนให้กู้ยืม ตลอดจนการสนับสนุนอุปกรณ์เพื่อการผลิต ซึ่งจะทำให้เกิดการพัฒนาและต่อยอดการผลิตกาแฟต่อไป

จุฑาธิป ประดิพัทธ์นฤมล และคณะ. (2564). ได้ศึกษาเรื่องการจัดการความรู้และส่งเสริมศักยภาพเกษตรกรผู้ปลูกกาแฟเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก กรณีศึกษา ตำบลชมพู อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งได้ให้แนวทางการพัฒนาศักยภาพของเกษตรกรผู้ปลูกกาแฟโดยให้ความรู้เกี่ยวกับการรวมกลุ่มเพื่อป้องกันการกดราคาของพ่อค้าคนกลาง รวมทั้งการสร้างอำนาจในการต่อรองราคาและปริมาณผลผลิต ในการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน นอกจากนี้แล้วควรทำการปลูกฝังให้เยาวชนในพื้นที่เห็นความสำคัญของการปลูกกาแฟที่เป็นแหล่งรายได้ อันจะเป็นการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับชุมชนที่ยั่งยืน ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างหลักสูตรท้องถิ่นให้กับโรงเรียนเพื่อสร้างทักษะในการปลูกกาแฟให้แก่เยาวชนในพื้นที่และทำให้เกิดเป็นศูนย์การเรียนรู้ด้านการปลูกกาแฟในชุมชน

วิภาดา ญาณสาร และศักดิ์สายันต์ ไยสามเสน. (2564). ได้ศึกษาเรื่องกาแฟอินทรีย์:รูปแบบการพัฒนานวัตกรรมภูมิปัญญาสร้างสรรค์ บนฐานทรัพยากรท้องถิ่นของวิสาหกิจกาแฟชุมชนบ้านป๊อก

อำเภอออน จังหวัดเชียงใหม่ ได้เสนอในเรื่องของการพัฒนาเกี่ยวกับศักยภาพกาแพชุมชนว่า ควรพัฒนาในด้านการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล เน้นความโปร่งใสตรวจสอบได้ และควรมีการรักษาคุณภาพของเมล็ดกาแพโดยอาจจะขอรับมาตรฐานสินค้าปลอดภัยหรือมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ เพื่อให้เกิดความมั่นใจ ตลอดจนพัฒนาด้านการตลาดโดยการสนับสนุนให้จัดจำหน่ายผ่านระบบออนไลน์ให้มากขึ้น

ปิยะชาติ คุณะเวคิน. (2564). ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาขีดความสามารถของเกษตรกรผู้เพาะปลูกกาแพเชิงอนุรักษ์ เพื่อการพึ่งตนเองบนพื้นที่สูง จังหวัดน่าน พบว่าความต้องการในการพัฒนาของเกษตรกรผู้ปลูกกาแพคือ มีความต้องการที่จะพัฒนาตนเองโดยการจัดฝึกอบรม การไปศึกษาดูงาน และปฏิบัติงานในพื้นที่จริง รวมทั้งการจัดตั้งกลุ่มสหกรณ์เพื่อการรับรู้ข่าวสารรวมทั้งการต่อรองราคาสินค้าในตลาด โดยมีประเด็นที่สำคัญได้แก่ ในเรื่องของการพัฒนาการรับรู้ข่าวสารนั้นเกษตรกรต้องการพัฒนาความรู้ในเรื่องของข้อมูลทางการตลาดที่เป็นปัจจุบัน และความรู้ในเชิงเทคนิคของการผลิตใหม่ ๆ เพื่อที่จะได้นำมาทดลองใช้และช่วยในการเพิ่มผลผลิตกาแพ สำหรับในเรื่องของความสามารถในกระบวนการผลิตของเกษตรกรนั้น มีความต้องการพัฒนาในเรื่องของกระบวนการปลูกกาแพในขั้นตอนต่างๆ และวิธีการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานแบบเกษตรอินทรีย์เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภค นอกจากนี้แล้วยังมีความต้องการในการพัฒนา การสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มเกษตรกร โดยการจัดตั้งสหกรณ์เพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และประสบการณ์ในการผลิตกาแพ รวมทั้งการสร้างเกษตรกรรุ่นใหม่ในการสืบต่อองค์ความรู้ในการผลิตกาแพ และการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง “การเสริมสร้างศักยภาพการผลิตกาแฟอินทรีย์ เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้ยั่งยืนแบบมีส่วนร่วม ของชุมชนบ้านมอโกคี ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก” ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

พื้นที่ในการศึกษาและผู้ให้ข้อมูล

ในการดำเนินการวิจัยเรื่อง “การเสริมสร้างศักยภาพการผลิตกาแฟอินทรีย์ เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้ยั่งยืนแบบมีส่วนร่วม ของชุมชนบ้านมอโกคี ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก” ผู้วิจัยได้ดำเนินการคัดเลือกพื้นที่ในการศึกษาและผู้ให้ข้อมูลดังนี้

1. พื้นที่ในการศึกษา

ในการวิจัยเรื่อง “การเสริมสร้างศักยภาพการผลิตกาแฟอินทรีย์ เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้ยั่งยืนแบบมีส่วนร่วม ของชุมชนบ้านมอโกคี ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก” ผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่ในการศึกษาดังนี้

1.1 เป็นพื้นที่ที่อยู่ในหมู่บ้านมอโกคี หมู่ที่ 2 ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก ซึ่งหมู่บ้านเป้าหมายในการดำเนินการวิจัย โดยเกษตรกรในพื้นที่มีการปลูกกาแฟโดยเฉพาะสายพันธุ์อะราบิกากอยู่เป็นจำนวนมาก นอกจากนี้แล้วหมู่บ้านดังกล่าวยังเป็นหมู่บ้านเป้าหมายที่ล้ำหลังของจังหวัดตาก ในการที่จะต้องทำการเร่งรัดพัฒนาเป็นอันดับที่ 1

1.2 ในการดำเนินการวิจัยจะศึกษาข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูล ที่เป็นสมาชิกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกาแฟมอโกคี ซึ่งเป็นกลุ่มวิสาหกิจที่กำลังก่อตั้งและมีความต้องการที่จะพัฒนากาแฟซึ่งเป็นจุดเด่นของพื้นที่

2. ผู้ให้ข้อมูล

ในการวิจัยเรื่อง“ การเสริมสร้างศักยภาพการผลิตกาแฟอินทรีย์ เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้ยั่งยืนแบบมีส่วนร่วม ของชุมชนบ้านมอโกคี ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก ” ผู้วิจัยได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลการวิจัยเป็นแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งแบ่งตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังต่อไปนี้

2.1 การดำเนินการตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ซึ่งเป็นการศึกษากระบวนการผลิตกาแฟของชุมชนบ้านมอโกคี ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก จะใช้ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 10 คน ซึ่งเป็นสมาชิกของวิสาหกิจชุมชนกาแฟมอโกคี โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลคือ เป็นเกษตรกรที่มีความรู้และประสบการณ์ในการผลิตกาแฟอินทรีย์ ตั้งแต่การปลูกไปจนถึงการแปรรูป

2.2 การดำเนินการตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ซึ่งเป็นการศึกษาศักยภาพการผลิตกาแฟของชุมชนบ้านมอโกคี ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก จะใช้ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 30 คน ประกอบไปด้วยสมาชิกของวิสาหกิจชุมชนกาแฟมอโกคี จำนวน 20 คน และคณะครูจากสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอท่าสองยาง กลุ่มบ้านมอโกคี ซึ่งเป็นผู้สนับสนุนและผลักดันเรื่องการปลูกกาแฟในพื้นที่ จำนวน 10 คน

2.3 การดำเนินการตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ซึ่งเป็นการศึกษาแนวทางการพัฒนากาแฟอินทรีย์ ของชุมชนบ้านมอโกคี ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก จะใช้ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 33 คน ประกอบไปด้วยสมาชิกของวิสาหกิจชุมชนกาแฟมอโกคี จำนวน 20 คน และคณะครูจากสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอท่าสองยาง กลุ่มบ้านมอโกคี ซึ่งเป็นผู้สนับสนุนและผลักดันเรื่องการปลูกกาแฟในพื้นที่ จำนวน 10 คน รวมทั้งผู้แทนหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ได้แก่ ผู้แทนสำนักงานเกษตรอำเภอ ท่าสองยาง และผู้แทนองค์การบริหารส่วนตำบลแม่อุสุ หน่วยงานละ 1 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยเรื่อง “การเสริมสร้างศักยภาพการผลิตกาแฟอินทรีย์ เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้ยั่งยืนแบบมีส่วนร่วม ของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก” ผู้วิจัยได้เลือกใช้เครื่องมือเพื่อใช้ในการวิจัยดังนี้

1. การดำเนินการตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ซึ่งเป็นการศึกษากระบวนการผลิตกาแฟของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก จะใช้วิธีการประชุมกลุ่ม (Focus group) เป็นเครื่องมือในการวิจัย

2. การดำเนินการตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ซึ่งเป็นการศึกษาศักยภาพการผลิตกาแฟของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก จะเครื่องมือในการวิจัยได้แก่ ใช้วิธีการประชุมกลุ่ม (Focus group) เพื่อทำการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis) ของการผลิตกาแฟชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก

3. การดำเนินการตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ซึ่งเป็นการศึกษาแนวทางการพัฒนากาแฟอินทรีย์ของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก จะใช้เครื่องมือในการวิจัยได้แก่

3.1 ใช้วิธีการประชุมกลุ่ม (Focus group) เพื่อทำการวิเคราะห์กลยุทธ์ (TOWS Matrix) ของการผลิตกาแฟชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก

3.2 ใช้วิธีการสัมภาษณ์ (Interview) ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ได้แก่ ผู้แทนสำนักงานเกษตรอำเภอสองยาง และผู้แทนองค์การบริหารส่วนตำบลแม่อุสุ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการดำเนินการวิจัยเรื่อง “การเสริมสร้างศักยภาพการผลิตกาแฟอินทรีย์ เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้ยั่งยืนแบบมีส่วนร่วม ของชุมชนบ้านมอโกคี ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก” ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ข้อมูลและแหล่งข้อมูลในการวิจัย จะใช้ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลได้แก่

1.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการประชุมกลุ่ม (Focus group) และการสัมภาษณ์ (Interview) จากผู้ให้ข้อมูลทั้งที่เป็นสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกาแฟมอโกคี และคณะครูจากสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสองยาง กลุ่มบ้านมอโกคี รวมทั้งผู้แทนหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ได้แก่ ผู้แทนสำนักงานเกษตรอำเภอสองยาง และผู้แทนองค์การบริหารส่วนตำบลแม่อุสุ

1.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากงานวิจัย และจากเอกสารทางวิชาการต่างๆ ที่ได้จากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน

2. ขั้นตอนในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล มีดังนี้

2.1 ผู้วิจัยทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในประเด็นที่เกี่ยวกับการผลิต การปลูก การแปรรูปกาแฟ

2.2 ผู้วิจัยลงพื้นที่เพื่อศึกษาข้อมูลเบื้องต้นในพื้นที่เป้าหมายการวิจัย เช่น การลงพื้นที่สำรวจแปลงปลูกกาแฟในพื้นที่เป้าหมาย การเยี่ยมชมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกาแฟมอโกคีเพื่อสังเกตกระบวนการผลิตและแปรรูปกาแฟในพื้นที่เป้าหมาย

2.3 ผู้วิจัยกำหนดแผนงานวิจัยและประเด็นคำถามเพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลทั้งคำถามในการประชุมกลุ่ม (Focus group) การสัมภาษณ์ (Interview)

2.4 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลตามแผนงานที่ได้วางไว้ พร้อมทั้งลงพื้นที่เพื่อพบปะและเยี่ยมชมการผลิต การแปรรูป รวมทั้งสัมภาษณ์หน่วยภาครัฐที่เกี่ยวข้องในพื้นที่

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการดำเนินการวิจัยเรื่อง “การเสริมสร้างศักยภาพการผลิตกาแฟอินทรีย์ เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้ยั่งยืนแบบมีส่วนร่วม ของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก” ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

การวิเคราะห์โดยการสรุปและวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จะใช้วิเคราะห์ข้อมูลจากการเก็บข้อมูลได้แก่ การประชุมกลุ่ม (Focus group) และการสัมภาษณ์ (Interview)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยเรื่อง“การเสริมสร้างศักยภาพการผลิตกาแฟอินทรีย์ เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้ยั่งยืนแบบมีส่วนร่วม ของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก” ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

กระบวนการผลิตกาแฟอินทรีย์ ของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก

ในการดำเนินการวิจัยเรื่อง “การเสริมสร้างศักยภาพการผลิตกาแฟอินทรีย์ เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้ยั่งยืนแบบมีส่วนร่วม ของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก” ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาในประเด็นของกระบวนการผลิตกาแฟของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก โดยใช้การเก็บข้อมูลจากการประชุมกลุ่ม (focus group) โดยมีสมาชิกของวิสาหกิจชุมชนกาแฟมอโก้คี จำนวน 10 คน ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถนำเสนอได้ดังต่อไปนี้

1. การเพาะเมล็ดกาแฟอินทรีย์ของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก มีกระบวนการดำเนินการดังนี้

1.1 ในการเพาะเมล็ดกาแฟอินทรีย์ของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก จะเริ่มเพาะเมล็ดกาแฟประมาณเดือนมีนาคมของทุกปี

1.2 การคัดเมล็ดพันธุ์กาแฟจะคัดจากเมล็ดขนาดใหญ่ๆ มีความสมบูรณ์ นอกจากนี้แล้วในการคัดเมล็ดพันธุ์กาแฟนั้นจะต้องคัดจากต้นแม่พันธุ์ที่มีลักษณะสมบูรณ์ เช่น ต้นแข็งแรง เจริญเติบโตดี มีความต้านทานต่อโรคและแมลงศัตรูพืชสูง เป็นต้น

1.3 หลังจากตัดเมล็ดพันธุ์กาแฟเสร็จแล้ว จะทำการปกเปลือกกาแฟออกแล้วนำไปล้างในน้ำสะอาด แล้วจึงนำไปตากแดดไว้ประมาณ 1 วัน

1.4 เตรียมแปลงเพาะเมล็ดกาแฟ โดยแปลงเพาะเมล็ดกาแฟควรมีขนาดความกว้างประมาณ 1 เมตร ส่วนความยาวขึ้นอยู่กับความเหมาะสม

1.5 เมื่อเตรียมแปลงเพาะเมล็ดเสร็จแล้ว จึงเริ่มการเพาะเมล็ดกาแฟโดยใช้ไม้ไผ่กดลงบนแปลงเป็นร่องขนาดเล็กๆ แล้วจึงนำเอาเมล็ดพันธุ์กาแฟที่ได้ตากแดดไว้มาวางเรียงเป็นแถว โดยคว่ำเมล็ดกาแฟลงหรือเอาด้านที่แบนราบของเมล็ดกาแฟคว่ำลงดิน แล้วกลบดินเล็กน้อย

1.6 ในกระบวนการเพาะเมล็ดกาแฟจะใช้เวลาประมาณ 3 เดือน ซึ่งจะทำการรดน้ำแปลงเพาะเมล็ดกาแฟทุกวัน จนเมล็ดเริ่มงอก และมีราก รวมทั้งมีใบเลี้ยง

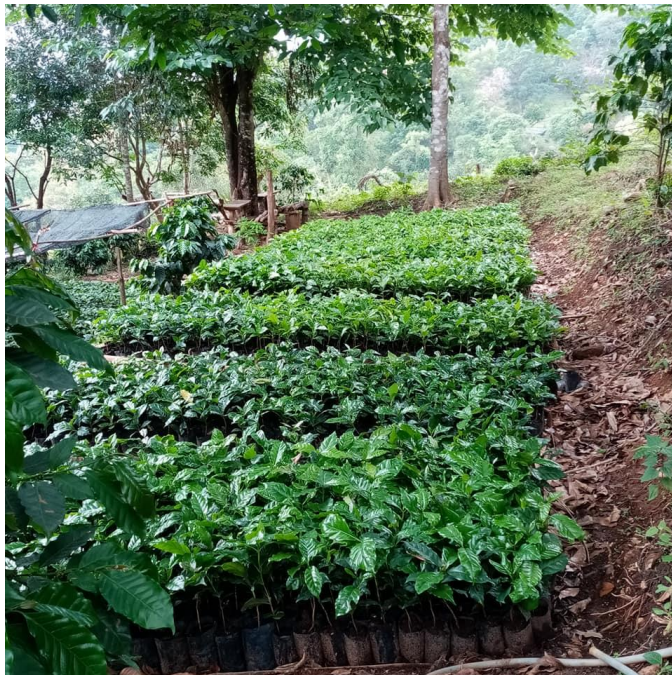
1.7 เมื่อเพาะเมล็ดกาแฟครบประมาณ 3 เดือนแล้วจะทำการย้ายต้นกล้ากาแฟใส่ถุงดำ แล้วดูแลต่อไปจะอายุต้นกล้าประมาณ 12 เดือน จึงสามารถนำไปปลูกลงดินได้

ภาพที่ 4.1 การเพาะเมล็ดกาแฟอินทรีย์ในแปลงเพาะเมล็ด

ภาพที่ 4.2 ต้นกล้ากาแฟอายุ 3 เดือนหลังจากย้ายลงถุง

ภาพที่ 4.3 ต้นกล้ากาแฟที่สมบูรณ์พร้อมปลูกลง

2. การเตรียมพื้นที่ปลูกกาแฟอินทรีย์ ของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก ดำเนินการดังนี้

2.1 ในการเตรียมพื้นที่ปลูกกาแฟนั้นเกษตรกรในชุมชน จะเริ่มเตรียมพื้นที่ปลูกกาแฟประมาณเดือนเมษายน โดยทำการเลือกพื้นที่ที่มีต้นไม้ใหญ่ซึ่งจะเป็นร่มเงาให้กับต้นกาแฟ

2.2 สำหรับช่วงเวลาที่เหมาะสมในการปลูกกาแฟอินทรีย์ ของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก นั้นจะเริ่มปลูกในช่วงต้นของฤดูฝน ซึ่งจะเริ่มปลูกประมาณเดือนพฤษภาคม

2.3 ในการเตรียมหลุมปลูกนั้นจะขุดหลุมประมาณขนาดความลึกเท่ากับถุงเพาะกล้ากาแฟ ก่อนปลูกในปุ๋ยคอกในหลุมแล้วจึงทำการปลูกลงในหลุม

2.4 เมื่อปลูกเสร็จแล้วทำการปักหลักและมัดต้นกาแฟกับหลักเพื่อป้องกันการโยก

2.5 นำเอาเศษหญ้าแห้งหรือใบไม้แห้งคลุมรอบโคนต้นกาแฟ

ภาพที่ 4.4 พื้นที่ปลูกกาแฟของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก

3. การดูแลรักษาต้นกาแฟของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอลำปาง จังหวัดตาก ดำเนินการดังนี้

3.1 ในการบำรุงและให้อาหารต้นกาแฟนั้น ชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอลำปาง จังหวัดตาก จะไม่ใช่ปุ๋ยหรือสารเคมีในการบำรุงและให้อาหารต้นกาแฟ แต่จะใช้ปุ๋ยคอกเช่น มูลวัว ซึ่งมีจำนวนมากในพื้นที่แทนโดยจะดำเนินการตั้งแต่เดือนเมษายน - เดือนตุลาคม

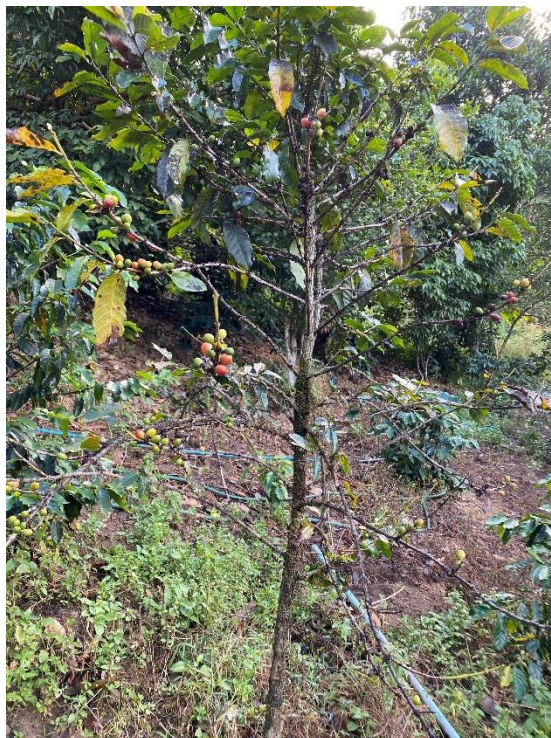
3.2 มีการพรวนดิน ดายหญ้าภายในสวนกาแฟอย่างสม่ำเสมอ

3.3 ส่วนใหญ่การดูแลรักษาต้นกาแฟของชุมชนนั้นจะดูแลแบบธรรมชาติ โดยอาศัยร่มเงาของต้นไม้ใหญ่เพื่อให้ต้นกาแฟเจริญเติบโต

3.4 ปัญหาเกี่ยวกับโรคของกาแฟในชุมชนส่วนใหญ่จะเป็นโรคราดำ ซึ่งถ้าหากเกิดขึ้นแล้วเกษตรกรผู้ปลูกกาแฟจะถอนต้นกาแฟที่ติดโรคทิ้งแล้วนำไปเผาเพื่อป้องกันการระบาด

ภาพที่ 4.5 การดูแลรักษาต้นกาแฟ

ภาพที่ 4.6 ต้นกาแฟที่ติดโรคเตรียมถอดทิ้ง

4. การเก็บเกี่ยวผลผลิตกาแฟอินทรีย์ของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอนาทอง จังหวัดตาก ดำเนินการดังนี้

4.1 การเก็บเกี่ยวผลผลิตกาแฟอินทรีย์ของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอนาทอง จังหวัดตาก จะเริ่มเก็บเกี่ยวผลผลิตตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนถึงเดือนธันวาคมของทุกปี

4.2 การเก็บเมล็ดกาแฟนั้นเกษตรกรจะเลือกเก็บเมล็ดกาแฟที่สุกเต็มที่ ซึ่งจะมีสีแดงลักษณะคล้ายเมล็ดเชอร์รี่ และจะเก็บทีละเมล็ดไม่รูดเก็บเมล็ดทั้งกิ่ง

4.3 เมื่อเก็บเมล็ดเสร็จแล้วจะเก็บไว้ในกระสอบทิ้งไว้ประมาณ 1 คืนแล้วจึงจะนำไปสีเปลือกเมล็ดกาแฟออกโดยใช้เครื่องสี

ภาพที่ 4.7 เมล็ดกาแฟที่สุกเต็มที่พร้อมเก็บเกี่ยว

ภาพที่ 4.8 การเก็บเกี่ยวเมล็ดกาแฟของชุมชน

ภาพที่ 4.9 การสีเปลือกกาแฟ

5. การแปรรูปกาแฟอินทรีย์ของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก จะมีการแปรรูป 2 วิธี ได้แก่ วิธีการแบบเปียก (Washed Process) กับวิธีการแบบกึ่งแห้งกึ่งเปียก (Honey Process) รวมทั้งการคั่วกาแฟ โดยดำเนินการดังนี้

5.1 การแปรรูปกาแฟอินทรีย์โดยวิธีแบบเปียก (Washed Process) ของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก มีกระบวนการดังต่อไปนี้

5.1.1 หลังจากทีสีเปลือกกาแฟออกแล้วจะได้กาแฟที่เรียกว่า “กาแฟกะลา” ซึ่งจะนำไปหมักโดยแช่น้ำสะอาดไว้ 1 คืนเพื่อกำจัดเมือกออก

5.1.2 นำกาแฟกะลาที่หมักไว้ 1 คืน มาล้างน้ำสะอาดอีกครั้งหนึ่งเพื่อล้างเมือกที่ยังคงติดอยู่ออกให้สะอาด

5.1.3 เมื่อล้างน้ำสะอาดแล้วจึงนำออกตากแดดบนแคร่ไม้ไผ่ทิ้งไว้จนแห้ง หรือประมาณ 10-15 วัน

5.1.4 เมื่อกาแฟแห้งดีแล้วเก็บใส่ในกระสอบทิ้งไว้ประมาณ 3-6 เดือนเพื่อให้เกิดรสชาติ

ภาพที่ 4.10 การหมักกาแฟกะลาเพื่อขจัดเมือกตามวิธีแบบเปียก (Washed Process)

ภาพที่ 4.11 การตากกาแฟกะลาโดยวิธีแบบเปียก (Washed Process)

5.2 แปรรูปกาแฟอินทรีย์โดยวิธีแบบกึ่งแห้งกึ่งเปียก (Honey Process) ของชุมชน บ้านมอไค้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอลำปาง จังหวัดตาก มีกระบวนการดังต่อไปนี้

5.2.1 หลังจากที่มีเปลือกกาแฟออกแล้วจะได้กาแฟที่เรียกว่า “กาแฟกะลา”

5.2.2 นำกาแฟกะลาที่มีเปลือกแล้วไปตาก โดยไม่ต้องล้างน้ำสะอาด

5.2.3 นำออกตากแดดบนแคร่ไม้ไผ่ประมาณ 15-20 วัน หรือจนกว่าจะแห้ง

สนิท

5.2.4 เมื่อกาแฟกะลาแห้งแล้วจึงเก็บใส่กระสอบไว้ทิ้งไว้ประมาณ 3-6 เดือน

เพื่อให้เกิดรสชาติ

ภาพที่ 4.12 กาแฟกะลาที่สีเปลือกออกพร้อมนำไปทำการแปรรูปโดยวิธีแบบกึ่งแห้งกึ่งเปียก

ภาพที่ 4.13 การตากกาแฟโดยวิธีแบบกึ่งแห้งกึ่งเปียก

5.3 การคั่วกาแฟของชุมชนบ้านมอโก๊คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก จะมีวิธีการดำเนินการดังนี้

5.3.1 ก่อนการคั่วกาแฟจะต้องทำการกระเทาะเปลือกกะลาของกาแฟออกก่อน โดยวิธีการตำเพื่อจะให้ได้ “กาแฟสาร” และจึงจะนำไปสู่กระบวนการคั่วต่อไป

5.3.2 การคั่วกาแฟจะคั่วกาแฟเพื่อจำหน่ายอยู่ 3 ระดับ ได้แก่ คั่วอ่อน คั่วกลาง และคั่วเข้ม

5.3.3 ในการคั่วจะเริ่มจากอุณหภูมิเครื่องคั่วกาแฟให้มีอุณหภูมิประมาณ 200 C จึงใส่กาแฟสารลงไปเครื่องคั่วกาแฟ แล้วสังเกตจากสีของเมล็ดกาแฟตามระดับของการคั่วกาแฟ

ภาพที่ 4.14 การกระเทาะเปลือกกาแฟกะลาโดยวิธีการตำด้วยครกไม้

ภาพที่ 4.15 การคั่วกาแฟของชุมชนบ้านมอไ้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก

6. การบรรจุภัณฑ์และการจัดจำหน่ายกาแฟอินทรีย์ของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภотаสองยาง จังหวัดตาก ดำเนินการดังนี้

6.1 หลังจากคั่วกาแฟเสร็จสิ้นแล้วจะพักทิ้งไว้ประมาณ 3 วัน แล้วจึงนำไปบรรจุภัณฑ์

6.2 ในการจัดจำหน่ายกาแฟเมล็ดคั่วจะแบ่งเป็น 2 ขนาด คือถุงละ 250 กรัม จะขายในราคา 120 บ. และถุงละ 500 กรัม จะขายในราคาถุงละ 240 บาท สำหรับการขายเมล็ดกาแฟสารจะขายในราคากิโลกรัมละ 180 บาท

6.3 สถานที่ในการจัดจำหน่ายจะจำหน่ายเพื่อบริการนักท่องเที่ยวหรือนักเดินทางในชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภотаสองยาง จังหวัดตาก และจำหน่ายผ่านสื่อออนไลน์ รวมทั้งมีการจำหน่ายในสถานที่ต่างๆ เช่น กศน.อำเภотаสองยาง และร้านอาหารในตัวอำเภотаสองยาง เป็นต้น

ภาพที่ 4.16 การใส่บรรจุภัณฑ์กาแฟของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภотаสองยาง จังหวัดตาก

ภาพที่ 4.17 บรรจุภัณฑ์กาแฟของชุมชนบ้านมอโกคี ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก

ภาพที่ 4.18 สถานที่จำหน่ายกาแฟให้กับนักท่องเที่ยวและนักเดินทางภายในชุมชนบ้านมอโก้คี
ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก

ศักยภาพการผลิตกาแฟอินทรีย์ ของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอกำสองยาง จังหวัดตาก

ในการดำเนินการวิจัยเรื่อง “ การเสริมสร้างศักยภาพการผลิตกาแฟอินทรีย์ เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้ยั่งยืนแบบมีส่วนร่วม ของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอกำสองยาง จังหวัดตาก ” ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาในประเด็นของศักยภาพการผลิตกาแฟอินทรีย์ ของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอกำสองยาง จังหวัดตาก โดยใช้การเก็บข้อมูลจากการประชุมกลุ่ม (Focus group) โดยมีสมาชิกของวิสาหกิจชุมชนกาแฟมอโก้คี จำนวน 20 คน และคณะครูจากสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอกำสองยาง กลุ่มบ้านมอโก้คี ซึ่งเป็นผู้สนับสนุนและผลักดันเรื่องการปลูกกาแฟในพื้นที่ จำนวน 10 คน รวมทั้งสิ้น 30 คน เข้าร่วมประชุมกลุ่ม (Focus group) เพื่อทำการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis) ของการผลิตกาแฟชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอกำสองยาง จังหวัดตาก ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถนำเสนอได้ดังต่อไปนี้

1. การศึกษาศักยภาพการผลิตกาแฟอินทรีย์ ของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอกำสองยาง จังหวัดตาก โดยการประชุมกลุ่ม (Focus group) เพื่อวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis) จากผู้เข้าร่วมจำนวน 30 คน ประกอบด้วยสมาชิกของวิสาหกิจชุมชนกาแฟมอโก้คี จำนวน 20 คน และคณะครูจากสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอกำสองยาง กลุ่มบ้านมอโก้คี ซึ่งเป็นผู้สนับสนุนและผลักดันเรื่องการปลูกกาแฟในพื้นที่ จำนวน 10 คน สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ตามประเด็นต่อไปนี้

1.1 การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis) ในประเด็นของพื้นที่ปลูกกาแฟอินทรีย์ ของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอกำสองยาง จังหวัดตาก

1.1.1 การวิเคราะห์จุดแข็ง (Strengths : S) ในประเด็นของพื้นที่ปลูกกาแฟอินทรีย์ ของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอกำสองยาง จังหวัดตาก พบว่า

1.1.1.1 พื้นที่ปลูกกาแฟของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอกำสองยาง จังหวัดตาก ส่วนใหญ่มีความสูงจากระดับน้ำทะเลตั้งแต่ 700 – 1,500 เมตร ซึ่งเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมกับการปลูกกาแฟสายพันธุ์อะราบิก้า

1.1.1.2 พื้นที่ปลูกใกล้กับแหล่งน้ำธรรมชาติซึ่งสามารถนำมาใช้ได้และปลอดภัยจากสารเคมีตกค้างในแหล่งน้ำ

1.1.1.3 พื้นที่มีสภาพภูมิอากาศที่เย็นเหมาะสำหรับการปลูกกาแฟ

1.1.1.4 พื้นที่มีสภาพเป็นป่าไม้ซึ่งมีเศษซากพืชโดยเฉพาะใบไม้ทับถมกลายเป็นแร่ธาตุอาหารในดินที่อุดมสมบูรณ์

1.1.1.5 พื้นที่มีการเลี้ยงสัตว์โดยเฉพาะโคและกระบือ ซึ่งสามารถนำเอามูลสัตว์เหล่านี้มาใช้เป็นปุ๋ยให้กับต้นกาแฟได้

1.1.1.6 พื้นที่การปลูกกาแฟนั้นเกษตรกรจะปลูกกาแฟแบบอาศัยธรรมชาติไม่ใช้สารเคมีในการปลูก

1.1.2 การวิเคราะห์จุดอ่อน (Weaknesses : W)

1.1.2.1 พื้นที่ของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก เป็นพื้นที่ที่อยู่ห่างไกลความเจริญทำให้เส้นทางในการคมนาคม การเดินทาง การขนส่งผลผลิตมีความลำบาก

1.1.2.2 พื้นที่ปลูกกาแฟจะอยู่ในพื้นที่ป่าไม้ ซึ่งมีระยะทางค่อนข้างไกลจากแหล่งที่อยู่อาศัย รวมทั้งพื้นที่ปลูกกาแฟอยู่ห่างไกลจากแหล่งแปรรูป

1.1.2.3 ในปัจจุบันเกษตรกรในพื้นที่เริ่มหันไปปลูกพืชเศรษฐกิจ เช่น ข้าวโพด ซึ่งให้รายได้ดีกว่าการปลูกกาแฟ ส่งผลให้พื้นที่ปลูกกาแฟลดลง

1.1.3 การวิเคราะห์โอกาส (Opportunities : O)

1.1.3.1 มีหน่วยงานโดยเฉพาะกรมป่าไม้ เข้ามาสนับสนุนโครงการสร้างป่าสร้างรายได้ โดยการส่งเสริมให้ปลูกกาแฟและเข้ามาร่วมจัดสรรพื้นที่ในการปลูก

1.1.3.2 มีหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เข้ามาสนับสนุนและส่งเสริมการปลูกกาแฟ

1.1.4 การวิเคราะห์อุปสรรค (Threats : T)

1.1.4.1 เนื่องจากพื้นที่ปลูกกาแฟของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก อยู่ในเขตพื้นที่ความรับผิดชอบของหน่วยงานด้านป่าไม้ ทำให้ไม่ได้รับเอกสารสิทธิ์ให้เป็นพื้นที่ปลูกกาแฟอย่างถูกต้อง

1.1.4.2 เนื่องจากในชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก ชาวบ้านบางส่วนมีอาชีพเลี้ยงโคและกระบือ ทำให้บางครั้งโคและกระบือหลุดเข้าไปทำลายต้นกาแฟในสวนของเกษตรกร

ตารางที่ 4.1 การวิเคราะห์ SWOT ประเด็นพื้นที่ปลูกกาแฟของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก

การวิเคราะห์ SWOT ประเด็นพื้นที่ปลูกกาแฟ		
	ข้อดี	ข้อเสีย
ปัจจัยภายใน	การวิเคราะห์จุดแข็ง (Strengths : S)	การวิเคราะห์จุดอ่อน (Weaknesses : W)
	<ol style="list-style-type: none"> 1. พื้นที่ปลูกกาแฟของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก ส่วนใหญ่มีความสูงจากระดับน้ำทะเลตั้งแต่ 700 – 1,500 เมตร ซึ่งเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมกับการปลูกกาแฟสายพันธุ์อะราบิก้า 2. พื้นที่ปลูกใกล้กับแหล่งน้ำธรรมชาติซึ่งสามารถนำมาใช้ได้และปลอดภัยจากสารเคมีตกค้างในแหล่งน้ำ 3. พื้นที่มีสภาพภูมิอากาศที่เย็นเหมาะสำหรับการปลูกกาแฟ 4. พื้นที่มีสภาพเป็นป่าไม้ซึ่งมีเศษซากพืชโดยเฉพาะใบไม้ทับถมกลายเป็นแร่ธาตุอาหารในดินที่อุดมสมบูรณ์ 5. พื้นที่มีการเลี้ยงสัตว์โดยเฉพาะโคและกระบือ ซึ่งสามารถนำเอามูลสัตว์เหล่านี้มาใช้เป็นปุ๋ยให้กับต้นกาแฟได้ 6. พื้นที่การปลูกกาแฟนั้นเกษตรกรจะปลูกกาแฟแบบอาศัยธรรมชาติไม่ใช่สารเคมีในการปลูก 	<ol style="list-style-type: none"> 1. พื้นที่ของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก เป็นพื้นที่ที่อยู่ห่างไกลความเจริญทำให้เส้นทางในการคมนาคม การเดินทาง การขนส่งผลผลิตมีความลำบาก 2. พื้นที่ปลูกกาแฟจะอยู่ในพื้นที่ป่าไม้ ซึ่งมีระยะทางค่อนข้างไกลจากแหล่งที่อยู่อาศัย รวมทั้งพื้นที่ปลูกกาแฟอยู่ห่างไกลจากแหล่งแปรรูป 3. ในปัจจุบันเกษตรกรในพื้นที่เริ่มหันไปปลูกพืชเศรษฐกิจเช่น ข้าวโพด ซึ่งให้รายได้ดีกว่าการปลูกกาแฟ ส่งผลให้พื้นที่ปลูกกาแฟลดลง

ตารางที่ 4.1 การวิเคราะห์ SWOT ประเด็นพื้นที่ปลูกกาแฟของชุมชนบ้านมอโก๊คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอกาบัง จังหวัดตาก (ต่อ)

การวิเคราะห์ SWOT ประเด็นพื้นที่ปลูกกาแฟ		
	ข้อดี	ข้อเสีย
ปัจจัยภายนอก	การวิเคราะห์โอกาส (Opportunities : O)	การวิเคราะห์อุปสรรค (Threats : T)
	<p>1. มีหน่วยงานโดยเฉพาะกรมป่าไม้ เข้ามาสนับสนุนโครงการสร้างป่าสร้างรายได้ โดยการส่งเสริมให้ปลูกกาแฟและเข้าร่วมจัดสรรพื้นที่ในการปลูก</p> <p>2. มีหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เข้ามาสนับสนุนและส่งเสริมการปลูกกาแฟ</p>	<p>1. เนื่องจากพื้นที่ปลูกกาแฟของชุมชนบ้านมอโก๊คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอกาบัง จังหวัดตาก อยู่ในเขตพื้นที่ความรับผิดชอบของหน่วยงานด้านป่าไม้ ทำให้ไม่ได้รับเอกสารสิทธิ์ให้เป็นพื้นที่ปลูกกาแฟอย่างถูกต้อง</p> <p>2. เนื่องจากในชุมชนบ้านมอโก๊คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอกาบัง จังหวัดตาก ชาวบ้านบางส่วนมีอาชีพเลี้ยงโคและกระบือ ทำให้บางครั้งโคและกระบือหลุดเข้าไปทำลายต้นกาแฟในสวนของเกษตรกร</p>

1.2 การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis) ในประเด็นของการผลิตและคุณภาพของกาแฟอินทรีย์ ของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก

1.2.1 การวิเคราะห์จุดแข็ง (Strengths : S)

1.2.1.1 กาแฟของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก เป็นกาแฟที่ทำการผลิตโดยใช้กระบวนการผลิตแบบเกษตรอินทรีย์

1.2.1.2 กาแฟของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก ได้รับรางวัลเหรียญทองแดง ประเภทกาแฟอาราบิก้า ในกระบวนการแปรรูปโดยวิธีกิ่งแห้ง จากการประกวดสุดยอดกาแฟไทย ประจำปี 2564 ซึ่งจัดโดยกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

1.2.1.3 ในการผลิตกาแฟของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก มีศูนย์กลางในการผลิตเพื่อทำหน้าที่รวบรวมผลผลิตตั้งอยู่ในพื้นที่ของชุมชน

1.2.1.4 ในการรับซื้อผลผลิตกาแฟของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก จะมีการกำหนดเกณฑ์คุณภาพการรับซื้อผลผลิตกาแฟเพื่อที่จะนำมา แปรรูปของกลุ่ม

1.2.1.5 ในกระบวนการผลิตกาแฟของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก สามารถที่จะทำการตรวจสอบแหล่งผลิตกาแฟของเกษตรกรรายบุคคลได้

1.2.1.6 ในการผลิตเพื่อจัดจำหน่ายนั้นจะผลิตกาแฟตามคำสั่งซื้อของผู้บริโภค

1.2.1.7 ในกระบวนการผลิตกาแฟของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตากนั้น มีการบริหารจัดการคลังในการผลิตที่ดี

1.2.2 การวิเคราะห์จุดอ่อน (Weaknesses : W)

1.2.2.1 คนในชุมชนบ้านมอโก๊คี ตำบลแม่อุสุ อำเภотаสองยาง จังหวัดตากไม่นิยมบริโภคกาแฟ ที่ผลิตเองเนื่องจากวิถีชีวิตเป็นเกษตรกร และมีความความยากลำบากในการบริโภค

1.2.2.2 ในกระบวนการผลิตกาแฟนั้นยังขาดแคลนเทคโนโลยีที่ช่วยสนับสนุนการผลิตและคุณภาพของกาแฟ เช่น เครื่องสีเปลือกกาแฟกะลา เครื่องคัดเมล็ดกาแฟ เป็นต้น

1.2.2.3 ในกระบวนการผลิตเกิดปัญหาจากเศษวัสดุการแปรรูปเช่น เปลือกกาแฟสด เปลือกกาแฟกะลา ซึ่งทำให้เกิดมลพิษทางอากาศในชุมชน เช่น กลิ่น เป็นต้น

1.2.2.4 บรรจุภัณฑ์ของกาแฟชุมชนบ้านมอโก๊คี ตำบลแม่อุสุ อำเภотаสองยาง จังหวัดตาก ยังไม่ค่อยน่าสนใจ และขาดแรงจูงใจในการซื้อของผู้บริโภค

1.2.3 การวิเคราะห์โอกาส (Opportunities : O)

1.2.3.1 ในปัจจุบันผู้บริโภคนิยมดื่มกาแฟสดที่มีกระบวนการผลิตแบบเกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้น

1.2.3.2 ในการส่งเสริมความรู้เรื่องของการผลิตและคุณภาพของกาแฟชุมชนบ้านมอโก๊คี ตำบลแม่อุสุ อำเภотаสองยาง จังหวัดตาก มีหน่วยงานจากทั้งภาครัฐบาล เข้ามาให้ความรู้อย่างต่อเนื่อง

1.2.4 การวิเคราะห์อุปสรรค (Threats : T)

1.2.4.1 ในกระบวนการผลิตกาแฟอินทรีย์ของชุมชนบ้านมอโก๊คี ตำบลแม่อุสุ อำเภотаสองยาง จังหวัดตาก ยังไม่มีหน่วยงานไหนที่เข้ามารับรองมาตรฐานการผลิตที่เป็นเกษตรอินทรีย์

1.2.4.2 ในการขนส่งผลผลิตกาแฟของเกษตรกร จากสวนกาแฟมาสู่ ศูนย์กลางการแปรรูปนั้นค่อนข้างลำบาก เนื่องมาจากการคมนาคมในพื้นที่ไม่สะดวก และสวนกาแฟของเกษตรกรบางรายอยู่ห่างไกล

ตารางที่ 4.2 การวิเคราะห์ SWOT ประเด็นการผลิตและคุณภาพของกาแฟอินทรีย์ ของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก

การวิเคราะห์ SWOT ประเด็นการผลิตและคุณภาพของกาแฟอินทรีย์		
	ข้อดี	ข้อเสีย
ปัจจัยภายใน	การวิเคราะห์จุดแข็ง (Strengths : S)	การวิเคราะห์จุดอ่อน (Weaknesses : W)
	<p>1. กาแฟของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก เป็นกาแฟที่ทำการผลิตโดยใช้กระบวนการผลิตแบบเกษตรอินทรีย์</p> <p>2. กาแฟของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก ได้รับรางวัลเหรียญทองแดง ประเภทกาแฟอะราบิกา ในกระบวนการแปรรูปโดยวิธีกึ่งแห้ง จากการประกวดสุดยอดกาแฟไทย ประจำปี 2564 ซึ่งจัดโดยกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์</p> <p>3. ในการผลิตกาแฟของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก มีศูนย์กลางในการผลิตเพื่อทำหน้าที่รวบรวมผลผลิตตั้งอยู่ในพื้นที่ของชุมชน</p>	<p>1. คนในชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตากไม่นิยมบริโภคกาแฟ ที่ผลิตเองเนื่องจากวิถีชีวิตเป็นเกษตรกร และมีความความยากลำบากในการบริโภค</p> <p>2. ในกระบวนการผลิตกาแฟนั้นยังขาดแคลนเทคโนโลยีที่ช่วยสนับสนุนการผลิตและคุณภาพของกาแฟ เช่น เครื่องสีเปลือกกาแฟกะลา เครื่องคัดเมล็ดกาแฟ เป็นต้น</p> <p>3. ในกระบวนการผลิตเกิดปัญหาจากเศษวัสดุการแปรรูป เช่น เปลือกกาแฟสด เปลือกกาแฟกะลา ซึ่งทำให้เกิดมลพิษทางอากาศในชุมชน เช่น กลิ่น เป็นต้น</p> <p>4. บรรจุภัณฑ์ของกาแฟชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก ยังไม่ค่อยน่าสนใจ และขาดแรงจูงใจในการซื้อของผู้บริโภค</p>

ตารางที่ 4.2 การวิเคราะห์ SWOT ประเด็นการผลิตและคุณภาพของกาแฟอินทรีย์ ของชุมชนบ้านมอไ้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก (ต่อ)

การวิเคราะห์ SWOT ประเด็นการผลิตและคุณภาพของกาแฟอินทรีย์		
	ข้อดี	ข้อเสีย
ปัจจัยภายใน	การวิเคราะห์จุดแข็ง (Strengths : S)	การวิเคราะห์จุดอ่อน (Weaknesses : W)
	<p>4. ในการรับซื้อผลผลิตกาแฟของชุมชนบ้านมอไ้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก จะมีการกำหนดเกณฑ์คุณภาพการรับซื้อผลผลิตกาแฟเพื่อที่จะนำมาแปรรูปของกลุ่ม</p> <p>5. ในกระบวนการผลิตกาแฟของชุมชนบ้านมอไ้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก สามารถที่จะทำการตรวจสอบแหล่งผลิตกาแฟของเกษตรกรรายบุคคลได้</p> <p>6. ในการผลิตเพื่อจัดจำหน่ายนั้นจะผลิตกาแฟตามการสั่งซื้อของผู้บริโภค</p> <p>7. ในกระบวนการผลิตกาแฟของชุมชนบ้านมอไ้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตากนั้น มีการบริหารจัดการคลังในการผลิตที่ดี</p>	

ตาราง 4.2 การวิเคราะห์ SWOT ประเด็นการผลิตและคุณภาพของกาแฟอินทรีย์ ของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก (ต่อ)

การวิเคราะห์ SWOT ประเด็นการผลิตและคุณภาพของกาแฟอินทรีย์		
	ข้อดี	ข้อเสีย
ปัจจัยภายนอก	การวิเคราะห์โอกาส (Opportunities : O)	การวิเคราะห์อุปสรรค (Threats : T)
	<ol style="list-style-type: none"> 1. ในปัจจุบันผู้บริโภคนิยมดื่มกาแฟสดที่มีกระบวนการผลิตแบบเกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้น 2. ในการส่งเสริมความรู้เรื่องของการผลิตและคุณภาพของกาแฟชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก มีหน่วยงานจากทั้งภาครัฐบาล เข้ามาให้ความรู้อย่างต่อเนื่อง 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ในกระบวนการผลิตกาแฟอินทรีย์ของชุมชนชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก ยังไม่มีหน่วยงานไหนที่เข้ามารับรองมาตรฐานการผลิตที่เป็นเกษตรอินทรีย์ 2. การขนส่งผลผลิตกาแฟของเกษตรกร จากสวนกาแฟมาสู่ศูนย์กลางการแปรรูปนั้นค่อนข้างลำบาก เนื่องมาจากการคมนาคมในพื้นที่ไม่สะดวก และสวนกาแฟของเกษตรกรบางรายอยู่ห่างไกล

1.3 การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis) ในประเด็นของการแปรรูปกาแฟอินทรีย์ ของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก

1.3.1 การวิเคราะห์จุดแข็ง (Strengths : S)

1.3.1.1 ในการแปรรูปกาแฟของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก จะเป็นการนำเอากาแฟที่ผลิตแบบเกษตรอินทรีย์ในชุมชนมาทำการแปรรูป

1.3.1.2 ในการกะเทาะเปลือกกาแฟกะลาของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก จะทำการกะเทาะเปลือกโดยใช้ครกไม้ตำแล้วใช้กระดังยัดเปลือกกาแฟออก ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ในการแปรรูปกาแฟของชุมชน

1.3.2 การวิเคราะห์จุดอ่อน (Weaknesses : W)

1.3.2.1 ในกระบวนการแปรรูปกาแฟของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก ยังขาดแคลนเครื่องมือและอุปกรณ์การแปรรูปกาแฟ เช่น เครื่องสีเปลือกกาแฟกะลา เครื่องคัดเมล็ดกาแฟ

1.3.2.2 ในกระบวนการคั่วกาแฟของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตากนั้น ยังไม่ค่อยมีมาตรฐานในการคั่วให้มีรสชาติที่ดี

1.3.2.3 ในการกะเทาะเปลือกกาแฟกะลาโดยวิธีการตำนั้นบางครั้งทำให้เมล็ดกาแฟเสียหาย และต้องใช้เวลาานาน ตลอดจนได้ผลผลิตจากการตำในปริมาณที่น้อย

1.3.3 การวิเคราะห์โอกาส (Opportunities : O)

1.3.3.1 ได้รับการสนับสนุนองค์ความรู้ในการคั่วกาแฟและวัสดุอุปกรณ์บางอย่าง เช่น เครื่องคั่วกาแฟ จากหน่วยงานภาครัฐและเครือข่ายต่างๆ

1.3.4 การวิเคราะห์อุปสรรค (Threats : T)

1.3.4.1 เนื่องจากปัจจุบันเกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพทางอากาศที่ไม่คงที่ส่งผลต่อคุณภาพและการแปรรูปการผลิตกาแฟ

1.3.4.2 วิธีการเก็บเมล็ดกาแฟสดของเกษตรกรไม่เหมือนกัน เกษตรกรบางคนเก็บกาแฟผลไม่สุกปามาเก็บผลสุกทำให้ส่งผลต่อกระบวนการแปรรูปกาแฟ

1.3.4.3 เนื่องจากไฟฟ้าในพื้นที่เป็นระบบแบบโซล่าเซลล์ ซึ่งมีกำลังไฟฟ้าน้อย ทำให้การเก็บผลผลิตกาแพที่แปรรูปเสร็จแล้วใส่บรรจุภัณฑ์ค่อนข้างลำบากเนื่องจากต้องใช้ไฟฟ้าในการซีลถุงทำให้บางครั้งการซีลถุงกาแพทำได้ไม่ค่อยดีมากนัก

ตาราง 4.3 การวิเคราะห์ SWOT ประเด็นของการแปรรูปกาแฟอินทรีย์ของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก

การวิเคราะห์ SWOT ประเด็นของการแปรรูปกาแฟอินทรีย์		
	ข้อดี	ข้อเสีย
ปัจจัยภายใน	การวิเคราะห์จุดแข็ง (Strengths : S)	การวิเคราะห์จุดอ่อน (Weaknesses : W)
	<p>1. ในการแปรรูปกาแฟของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก จะเป็นการนำเอากาแฟที่ผลิตแบบเกษตรอินทรีย์ในชุมชนมาทำการแปรรูป</p> <p>2. ในการกะเทาะเปลือกกาแฟกะลาของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก จะทำการกะเทาะเปลือกโดยใช้ครกไม้ตำแล้วใช้กระดังฝัดเปลือกกาแฟออก ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ในการแปรรูปกาแฟของชุมชน</p>	<p>1. ในกระบวนการแปรรูปกาแฟของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก ยังขาดแคลนเครื่องมือและอุปกรณ์การแปรรูปกาแฟ เช่น เครื่องสีเปลือกกาแฟกะลา เครื่องคัดเมล็ดกาแฟ</p> <p>2. ในกระบวนการคั่วกาแฟของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตากนั้น ยังไม่ค่อยมีมาตรฐานในการคั่วให้มีรสชาติที่ดี</p> <p>3. ในการกะเทาะเปลือกกาแฟกะลาโดยวิธีการตำนั้น บางครั้งทำให้เมล็ดกาแฟเสียหาย และต้องใช้เวลาจนตลอดจนได้ผลผลิตจากการตำในปริมาณที่น้อย</p>

ตาราง 4.3 การวิเคราะห์ SWOT ประเด็นของการแปรรูปกาแฟอินทรีย์ของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก (ต่อ)

การวิเคราะห์ SWOT ประเด็นของการแปรรูปกาแฟอินทรีย์		
	ข้อดี	ข้อเสีย
ปัจจัยภายนอก	การวิเคราะห์โอกาส (Opportunities : O)	การวิเคราะห์อุปสรรค (Threats : T)
	<p>1. ได้รับการสนับสนุนองค์ความรู้ในการคั่วกาแฟและวัสดุอุปกรณ์บางอย่าง เช่น เครื่องคั่วกาแฟ จากหน่วยงานภาครัฐและเครือข่ายต่างๆ</p>	<p>1. เนื่องจากปัจจุบันเกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพทางอากาศที่ไม่คงที่ส่งผลต่อคุณภาพและการแปรรูปการผลิตกาแฟ</p> <p>2. วิธีการเก็บเมล็ดกาแฟสดของเกษตรกรไม่เหมือนกันเกษตรกรบางคนเก็บกาแฟผลไม่สุกปนมาเก็บผลสุกทำให้ส่งผลต่อกระบวนการแปรรูปกาแฟ</p> <p>3. เนื่องจากไฟฟ้าในพื้นที่เป็นระบบแบบโซล่าเซลล์ ซึ่งมีกำลังไฟฟ้าน้อย ทำให้การเก็บผลผลิตกาแฟที่แปรรูปเสร็จแล้วใส่บรรจุภัณฑ์ค่อนข้างลำบากเนื่องจากต้องใช้ไฟฟ้าในการซีลถุงทำให้บางครั้งการซีลถุงกาแฟทำได้ไม่ค่อยดีมากนัก</p>

1.4 การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis) ในประเด็นของการตลาดกาแฟอินทรีย์ ของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก

1.4.1 การวิเคราะห์จุดแข็ง (Strengths : S)

1.4.1.1 เนื่องจากในปัจจุบันผลผลิตการเกษตรที่เป็นเกษตรอินทรีย์กำลังเป็นที่นิยมของผู้บริโภค จึงส่งผลต่อกาแฟของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก ซึ่งเป็นการผลิตแบบเกษตรอินทรีย์ทำให้เป็นที่ต้องการของตลาด

1.4.1.2 กาแฟของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก ได้รับรางวัลเหรียญทองแดง ประเภทกาแฟอะราบิกา ในกระบวนการแปรรูปโดยวิธีกึ่งแห้งจากการประกวดสุดยอดกาแฟไทย ประจำปี 2564 ซึ่งจัดโดยกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ทำให้เป็นที่ต้องการของตลาดซึ่งมีรางวัลเป็นตัวรับรอง

1.4.1.3 มีการจำหน่ายสินค้าผ่านทาง Online รวมทั้งมีบรรจุภัณฑ์เพื่อใส่กาแฟให้กับผู้บริโภค ทำให้การขายสินค้าหมดตามจำนวนที่สั่งซื้อ

1.4.2 การวิเคราะห์จุดอ่อน (Weaknesses : W)

1.4.2.1 ในการขายสินค้าผ่านทางระบบ Online เป็นลักษณะต่างคนต่างขาย ไม่มีศูนย์กลางไว้สำหรับจำหน่ายสินค้า

1.4.2.2 ขาดตราสินค้าที่ชัดเจน ทำให้ไม่มีแรงดึงดูดของลูกค้าที่จะเข้ามาซื้อกาแฟ

1.4.2.3 ไม่มีการคัดขนาดของเมล็ดกาแฟของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก ทำให้ไม่สามารถที่จะกำหนดราคาขายกาแฟสารได้

1.4.2.4 ขาดสถานที่จำหน่ายในพื้นที่

1.4.3 การวิเคราะห์โอกาส (Opportunities : O)

1.4.3.1 ในปัจจุบันกระแสความนิยมดื่มกาแฟเพื่อสุขภาพมีมากขึ้น ทำให้เกิดช่องทางในการตลาดเพิ่มมากขึ้น

1.4.3.2 จากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ทำให้สามารถทำการตลาดกาแฟอินทรีย์ของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก ผ่านระบบออนไลน์ได้ดีมากขึ้น

1.4.4 การวิเคราะห์อุปสรรค (Threats : T)

1.4.4.1 เนื่องจากชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก อยู่ในพื้นที่ห่างไกลทำให้เกิดปัญหาการติดต่อสื่อสารในการสั่งซื้อกาแฟ รวมถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับราคากาแฟในตลาดซื้อขาย ตลอดจนถึงเส้นทางขนส่งกาแฟจากชุมชนไปถึงบริษัทขนส่งเพื่อที่จะจัดส่งกาแฟไปให้ผู้บริโภคค่อนข้างลำบาก

1.4.4.2 ปัจจุบันตลาดกาแฟมีคู่แข่งเป็นจำนวนมาก และนอกจากนี้ กาแฟของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก ยังไม่ค่อยเป็นที่รู้จักมากนัก

ตาราง 4.4 การวิเคราะห์ SWOT ประเด็นของการตลาดกาแฟอินทรีย์ของชุมชนบ้านมอโก๊คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก

การวิเคราะห์ SWOT ประเด็นของการตลาดกาแฟอินทรีย์		
	ข้อดี	ข้อเสีย
ปัจจัยภายใน	การวิเคราะห์จุดแข็ง (Strengths : S)	การวิเคราะห์จุดอ่อน (Weaknesses : W)
	<p>1. เนื่องจากในปัจจุบันผลผลิตการเกษตรที่เป็นเกษตรอินทรีย์กำลังเป็นที่นิยมของผู้บริโภค จึงส่งผลต่อกาแฟของชุมชนบ้านมอโก๊คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก ซึ่งเป็นการผลิตแบบเกษตรอินทรีย์ทำให้เป็นที่ต้องการของตลาด</p> <p>2. กาแฟของชุมชนบ้านมอโก๊คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก ได้รับรางวัลเหรียญทองแดง ประเภทกาแฟอะราบิกา ในกระบวนการแปรรูปโดยวิธีกิ่งแห้ง จากการประกวดสุดยอดกาแฟไทย ประจำปี 2564 ซึ่งจัดโดยกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ทำให้เป็นที่ต้องการของตลาดซึ่งมีรางวัลเป็นตัวรับรอง</p> <p>3. มีการจำหน่ายสินค้าผ่านทาง Online รวมทั้งมีบรรจุภัณฑ์เพื่อใส่กาแฟให้กับผู้บริโภค ทำให้การขายสินค้าหมดตามจำนวนที่สั่งซื้อ</p>	<p>1. ในการขายสินค้าผ่านทางระบบ Online เป็นลักษณะต่างคนต่างขาย ไม่มีศูนย์กลางไว้สำหรับจำหน่ายสินค้า</p> <p>2. ขาดตราสินค้าที่ชัดเจน ทำให้ไม่มีแรงดึงดูดของลูกค้าที่จะเข้ามาซื้อกาแฟ</p> <p>3. ไม่มีการคัดขนาดของเมล็ดกาแฟของชุมชนบ้านมอโก๊คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก ทำให้ไม่สามารถที่จะกำหนดราคาขายกาแฟสารได้</p> <p>4. ขายสถานที่จำหน่ายในพื้นที่</p>

ตาราง 4.4 การวิเคราะห์ SWOT ประเด็นของการตลาดกาแฟอินทรีย์ของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก (ต่อ)

การวิเคราะห์ SWOT ประเด็นของการตลาดกาแฟอินทรีย์		
	ข้อดี	ข้อเสีย
ปัจจัยภายนอก	การวิเคราะห์โอกาส (Opportunities : O)	การวิเคราะห์อุปสรรค (Threats : T)
	<p>1. ในปัจจุบันกระแสความนิยมดื่มกาแฟเพื่อสุขภาพมีมากขึ้น ทำให้เกิดช่องทางในการตลาดเพิ่มมากขึ้น</p> <p>2. จากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ทำให้สามารถทำการตลาดกาแฟอินทรีย์ของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก ผ่านระบบออนไลน์ได้ดีมากขึ้น</p>	<p>1. เนื่องจากชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก อยู่ในพื้นที่ห่างไกลทำให้เกิดปัญหาการติดต่อสื่อสารในการสั่งซื้อกาแฟ รวมถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับราคากาแฟในตลาดซื้อขาย ตลอดจนเส้นทางขนส่งกาแฟจากชุมชนไปถึงบริษัทขนส่งเพื่อที่จะจัดส่งกาแฟไปให้ผู้บริโภค ค่อนข้างลำบาก</p> <p>2. ปัจจุบันตลาดกาแฟมีคู่แข่งเป็นจำนวนมาก และนอกจากนี้กาแฟของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก ยังไม่ค่อยเป็นที่รู้จักมากนัก</p>

1.5 การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis) ในประเด็นขององค์ความรู้การปลูกกาแฟอินทรีย์ ของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก

1.5.1 การวิเคราะห์จุดแข็ง (Strengths : S)

1.5.1.1 สมาชิกในกลุ่มผู้ปลูกกาแฟในชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก มีการศึกษาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ และนำมาพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้อย่างสม่ำเสมอ

1.5.1.2 สมาชิกในกลุ่มผู้ปลูกกาแฟในชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก มีการนำเอาองค์ความรู้ในการผลิตกาแฟให้มีคุณภาพและให้มีผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย โดยการนำเอาองค์ความรู้นำมาทดลองและเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอ

1.5.2 การวิเคราะห์จุดอ่อน (Weaknesses : W)

1.5.2.1 สมาชิกในกลุ่มผู้ปลูกกาแฟในชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก ขาดโอกาสในการศึกษาดูงานเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์หรือแลกเปลี่ยนความรู้กับกลุ่มผู้ผลิตหรือผู้ปลูกกาแฟในแหล่งอื่นๆ ที่ประสบความสำเร็จ

1.5.2.2 สมาชิกในกลุ่มผู้ปลูกกาแฟในชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก ไม่มีความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการกระบวนการดำเนินงานกลุ่ม และความรู้เกี่ยวกับการจัดจำหน่ายและการโฆษณาประชาสัมพันธ์

1.5.2.3 สมาชิกในกลุ่มผู้ปลูกกาแฟในชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก ขาดองค์ความรู้เกี่ยวกับการผลิตปุ๋ยเพื่อให้บำรุงต้นกาแฟ และสารกำจัดแมลงศัตรูพืช

1.5.3 การวิเคราะห์โอกาส (Opportunities : O)

1.5.3.1 ยังมีหน่วยงานให้การสนับสนุนองค์ความรู้ในเรื่องของการปลูกกาแฟอยู่เป็นประจำเช่น องค์การบริหารส่วนตำบลแม่อุสุ

1.5.4 การวิเคราะห์อุปสรรค (Threats : T)

1.5.4.1 การเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ภายนอกเป็นไปด้วยความลำบาก โดยเฉพาะแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ ซึ่งมีสาเหตุจากสัญญาณอินเทอร์เน็ตยังไม่ค่อยสมบูรณ์

ตาราง 4.5 การวิเคราะห์ SWOT ประเด็นขององค์ความรู้การปลูกกาแฟอินทรีย์ของชุมชนบ้านมอโก๊คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก

การวิเคราะห์ SWOT ประเด็นขององค์ความรู้การปลูกกาแฟอินทรีย์		
	ข้อดี	ข้อเสีย
ปัจจัยภายใน	การวิเคราะห์จุดแข็ง (Strengths : S)	การวิเคราะห์จุดอ่อน (Weaknesses : W)
	<p>1. สมาชิกในกลุ่มผู้ปลูกกาแฟในชุมชนบ้านมอโก๊คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก มีการศึกษาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ และนำมาพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้อย่างสม่ำเสมอ</p> <p>2. สมาชิกในกลุ่มผู้ปลูกกาแฟในชุมชนบ้านมอโก๊คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก มีการนำเอาองค์ความรู้ในการผลิตกาแฟให้มีคุณภาพและให้มีผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย โดยการนำเอาองค์ความรู้นำมาทดลองและเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอ</p>	<p>1. สมาชิกในกลุ่มผู้ปลูกกาแฟในชุมชนบ้านมอโก๊คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก ขาดโอกาสในการศึกษาดูงานเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์หรือแลกเปลี่ยนความรู้กับกลุ่มผู้ผลิตหรือผู้ปลูกกาแฟในแหล่งอื่นๆ ที่ประสบความสำเร็จ</p> <p>2. สมาชิกในกลุ่มผู้ปลูกกาแฟในชุมชนบ้านมอโก๊คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก ไม่มีความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการกระบวนการดำเนินงานกลุ่ม และความรู้เกี่ยวกับการจัดจำหน่ายและการโฆษณาประชาสัมพันธ์</p> <p>3. สมาชิกในกลุ่มผู้ปลูกกาแฟในชุมชนบ้านมอโก๊คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก ขาดองค์ความรู้เกี่ยวกับการผลิตปุ๋ยเพื่อให้บำรุงต้นกาแฟ และสารกำจัดแมลงศัตรูพืช</p>

ตาราง 4.5 การวิเคราะห์ SWOT ประเด็นขององค์ความรู้การปลูกกาแฟอินทรีย์ของชุมชนบ้านมอโก๊คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก (ต่อ)

การวิเคราะห์ SWOT ประเด็นขององค์ความรู้การปลูกกาแฟอินทรีย์		
ข้อดี		ข้อเสีย
ปัจจัยภายนอก	การวิเคราะห์โอกาส (Opportunities : O)	การวิเคราะห์อุปสรรค (Threats : T)
	1. ยังมีหน่วยงานให้การสนับสนุนองค์ความรู้ในเรื่องของการปลูกกาแฟอยู่เป็นประจำเช่น องค์การบริหารส่วนตำบลแม่อุสุ	1. การเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ภายนอกเป็นไปได้ด้วยความลำบาก โดยเฉพาะแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ ซึ่งมีสาเหตุจากสัญญาณอินเทอร์เน็ตยังไม่ค่อยสมบูรณ์

1.6 การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis) ในประเด็นของการบริหารจัดการกลุ่มผู้ปลูกกาแฟอินทรีย์ ของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก

1.6.1 การวิเคราะห์จุดแข็ง (Strengths : S)

1.6.1.1 กลุ่มได้รับการจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชนชื่อว่า วิสาหกิจชุมชนกาแฟมอโก้คี จากสำนักงานเกษตรอำเภอสองยาง จังหวัดตาก

1.6.1.2 กาแฟของชุมชนได้รับรางวัลเหรียญทองแดง ประเภทกาแฟอะราบิกา ในกระบวนการแปรรูปโดยวิธีกึ่งแห้ง จากการประกวดสุดยอดกาแฟไทย ประจำปี 2564 ซึ่งจัดโดยกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตร

1.6.1.3 มีผู้นำกลุ่มที่มีความเข้มแข็งและพร้อมเสียสละในการทำงานให้กับกลุ่ม

1.6.2 การวิเคราะห์จุดอ่อน (Weaknesses : W)

1.6.2.1 สมาชิกของกลุ่มมีจำนวนน้อย

1.6.2.2 กลุ่มยังขาดองค์ความรู้ในเรื่องของการบริหารจัดการองค์กรหรือการบริหารจัดการกลุ่ม รวมทั้งขาดโอกาสในการศึกษาดูงานเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับกลุ่มผู้ผลิตกาแฟรายอื่นๆ

1.6.2.3 กลุ่มขาดการระดมเงินทุนจากสมาชิกเพื่อใช้ในการบริหารจัดการของกลุ่มเอง

1.6.2.4 กลุ่มยังขาดเครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการผลิตซึ่งทำให้ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการกลุ่ม

1.6.3 การวิเคราะห์โอกาส (Opportunities : O)

1.6.3.1 มีหน่วยงานราชการหลายหน่วยงานให้การสนับสนุนส่งเสริม

1.6.4 การวิเคราะห์อุปสรรค (Threats : T)

1.6.4.1 การเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ที่จะช่วยสนับสนุนระบบบริหารจัดการ
กลุ่มค่อนข้างลำบาก เนื่องจากอยู่ในพื้นที่ห่างไกล และขาดระบบสารสนเทศที่จะช่วยในการบริหาร
จัดการ

ตาราง 4.6 การวิเคราะห์ SWOT ประเด็นของการบริหารจัดการกลุ่มผู้ปลูกกาแฟของชุมชนบ้านมอไ้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก

การวิเคราะห์ SWOT ประเด็นของการบริหารจัดการกลุ่มผู้ปลูกกาแฟอินทรีย์		
	ข้อดี	ข้อเสีย
ปัจจัยภายใน	การวิเคราะห์จุดแข็ง (Strengths : S)	การวิเคราะห์จุดอ่อน (Weaknesses : W)
	<ol style="list-style-type: none"> 1.กลุ่มได้รับการจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชนชื่อว่า วิสาหกิจชุมชนกาแฟมอไ้คี จากสำนักงานเกษตรอำเภอสองยาง จังหวัดตาก 2. กาแฟของชุมชนได้รับรางวัลเหรียญทองแดง ประเภทกาแฟ อาราบิกา ในกระบวนการแปรรูปโดยวิธีกึ่งแห้ง จากการประกวดสุดยอดกาแฟไทย ประจำปี 2564 ซึ่งจัดโดยกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตร 3. มีผู้นำกลุ่มที่มีความเข้มแข็งและพร้อมเสียสละในการทำงานให้กับกลุ่ม 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สมาชิกของกลุ่มมีจำนวนน้อย 2. กลุ่มยังขาดองค์ความรู้ในเรื่องของการบริหารจัดการองค์กรหรือการบริหารจัดการกลุ่ม รวมทั้งขาดโอกาสในการศึกษาดูงานเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับกลุ่มผู้ผลิตกาแฟรายอื่นๆ 3. กลุ่มขาดการระดมเงินทุนจากสมาชิกเพื่อใช้ในการบริหารจัดการของกลุ่มเอง 4. กลุ่มยังขาดเครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการผลิตซึ่งทำให้ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการกลุ่ม
ปัจจัยภายนอก	การวิเคราะห์โอกาส (Opportunities : O)	การวิเคราะห์อุปสรรค (Threats : T)
	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีหน่วยงานราชการหลายหน่วยงานให้การสนับสนุนส่งเสริม 	<ol style="list-style-type: none"> 1. การเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ที่จะช่วยสนับสนุนระบบบริหารจัดการกลุ่มค่อนข้างลำบาก เนื่องจากอาศัยอยู่ในพื้นที่ห่างไกลและขาดระบบสารสนเทศที่จะช่วยในการบริหารจัดการ

แนวทางพัฒนาการผลิตกาแฟอินทรีย์ ชุมชนบ้านมอโกคี ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก

ในการดำเนินการวิจัยเรื่อง “การเสริมสร้างศักยภาพการผลิตกาแฟอินทรีย์ เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้ยั่งยืนแบบมีส่วนร่วม ของชุมชนบ้านมอโกคี ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก” ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาในประเด็นของแนวทางพัฒนาการผลิตกาแฟอินทรีย์ ชุมชนบ้านมอโกคี ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก โดยใช้การเก็บข้อมูลจากการประชุมกลุ่ม (Focus group) โดยมีสมาชิกของวิสาหกิจชุมชนกาแฟมอโกคี จำนวน 20 คน และคณะครูจากสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอท่าสองยาง กลุ่มบ้านมอโกคี ซึ่งเป็นผู้สนับสนุนและผลักดันเรื่องการปลูกกาแฟในพื้นที่ จำนวน 10 คน รวมทั้งสิ้น 30 คน เข้าร่วมประชุมกลุ่ม (Focus group) โดยทำการวิเคราะห์กลยุทธ์ (TOWS Matrix) เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการผลิตกาแฟชุมชนบ้านมอโกคี ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก และใช้วิธีการสัมภาษณ์ (Interview) ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ได้แก่ ผู้แทนสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอท่าสองยาง ผู้แทนสำนักงานเกษตรอำเภอท่าสองยาง และผู้แทนองค์การบริหารส่วนตำบลแม่อุสุ ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถนำเสนอได้ดังต่อไปนี้

1. การศึกษาแนวทางพัฒนาการผลิตกาแฟอินทรีย์ ของชุมชนบ้านมอโกคี ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก โดยการประชุมกลุ่ม (Focus group) เพื่อวิเคราะห์กลยุทธ์ (TOWS Matrix) จากผู้เข้าร่วมจำนวน 30 คน ประกอบด้วยสมาชิกของวิสาหกิจชุมชนกาแฟมอโกคี จำนวน 20 คน และคณะครูจากสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอท่าสองยาง กลุ่มบ้านมอโกคี ซึ่งเป็นผู้สนับสนุนและผลักดันเรื่องการปลูกกาแฟในพื้นที่ จำนวน 10 คน สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ตามประเด็นต่อไปนี้

1.1 วิเคราะห์กลยุทธ์ (TOWS Matrix) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาในประเด็นพื้นที่ปลูกกาแฟอินทรีย์ ของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก สามารถวิเคราะห์ได้ในตารางที่ 4.7 ต่อไปนี้

ตาราง 4.7 วิเคราะห์กลยุทธ์ (TOWS Matrix) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาในประเด็นพื้นที่ปลูกกาแฟอินทรีย์

วิเคราะห์กลยุทธ์ (TOWS Matrix) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาในประเด็นพื้นที่ปลูกกาแฟอินทรีย์		
	<u>จุดแข็ง (Strengths : S)</u>	<u>จุดอ่อน (Weaknesses : W)</u>
	<p>1. พื้นที่ปลูกกาแฟของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอ ท่าสองยาง จังหวัดตาก ส่วนใหญ่ มีความสูงจากระดับน้ำทะเลตั้งแต่ 700 - 1,500 เมตร ซึ่งเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมกับการปลูกกาแฟสายพันธุ์อะราบิก้า</p> <p>2. พื้นที่ปลูกใกล้กับแหล่งน้ำธรรมชาติซึ่งสามารถนำมาใช้ได้และปลอดภัยจากสารเคมีตกค้างในแหล่งน้ำ</p> <p>3. พื้นที่มีสภาพภูมิอากาศที่เย็นเหมาะสำหรับการปลูกกาแฟ</p>	<p>1. พื้นที่ของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอ ท่าสองยาง จังหวัดตาก เป็นพื้นที่ที่อยู่ห่างไกลความเจริญทำให้เส้นทางในการคมนาคม การเดินทาง การขนส่งผลผลิตมีความลำบาก</p> <p>2. พื้นที่ปลูกกาแฟอยู่ในพื้นที่ป่าไม้ ซึ่งมีระยะทางค่อนข้างไกลจากแหล่งที่อยู่อาศัย รวมทั้งพื้นที่ปลูกกาแฟอยู่ห่างไกลจากแหล่งแปรรูป</p> <p>3. ในปัจจุบันเกษตรกรในพื้นที่เริ่มหันไปปลูกพืชเศรษฐกิจ เช่น ข้าวโพด ซึ่งให้รายได้ดีกว่าการปลูกกาแฟ ส่งผลให้พื้นที่ปลูกกาแฟลดลง</p>

ตาราง 4.7 วิเคราะห์กลยุทธ์ (TOWS Matrix) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาในประเด็นพื้นที่ปลูกกาแฟอินทรีย์ (ต่อ)

วิเคราะห์กลยุทธ์ (TOWS Matrix) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาในประเด็นพื้นที่ปลูกกาแฟอินทรีย์		
	จุดแข็ง (Strengths : S)	จุดอ่อน (Weaknesses : W)
	<p>4. พื้นที่ที่มีสภาพเป็นป่าไม้ซึ่งมีเศษซากพืชโดยเฉพาะใบไม้ทับถมกลายเป็นแร่ธาตุอาหารในดินที่อุดมสมบูรณ์</p> <p>5. พื้นที่ที่มีการเลี้ยงสัตว์โดยเฉพาะโคและกระบือซึ่งสามารถนำเอามูลสัตว์เหล่านี้มาใช้เป็นปุ๋ยให้กับต้นกาแฟได้</p> <p>6. พื้นที่การปลูกกาแฟนั้นเกษตรกรจะปลูกกาแฟแบบอาศัยธรรมชาติไม่ใช้สารเคมีในการปลูก</p>	
โอกาส (Opportunities : O)	กลยุทธ์ SO	กลยุทธ์ WO
<p>1. มีหน่วยงานโดยเฉพาะกรมป่าไม้ เข้ามาสนับสนุนโครงการสร้างป่าสร้างรายได้ โดยการส่งเสริมให้ปลูกกาแฟและเข้ามาร่วมจัดสรรพื้นที่ในการปลูก</p>	<p>กลยุทธ์การสนับสนุนเพื่อเพิ่มพื้นที่การเพาะปลูกกาแฟ โดยการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนและหน่วยงานต่างๆ</p>	<p>1. กลยุทธ์การพัฒนาถนนเพื่อสนับสนุนการขนส่งผลผลิตกาแฟรวมถึงผลผลิตการเกษตรอื่นๆ ของชุมชน</p> <p>2. กลยุทธ์การสนับสนุนอุปกรณ์ในการแปรรูปกาแฟ ให้ครอบคลุมพื้นที่ เช่น โรงตาก เป็นต้น</p>

ตาราง 4.7 วิเคราะห์กลยุทธ์ (TOWS Matrix) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาในประเด็นพื้นที่ปลูกกาแฟอินทรีย์ (ต่อ)

วิเคราะห์กลยุทธ์ (TOWS Matrix) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาในประเด็นพื้นที่ปลูกกาแฟอินทรีย์		
<u>โอกาส (Opportunities : O)</u>	<u>กลยุทธ์ SO</u>	<u>กลยุทธ์ WO</u>
2. มีหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เข้ามาสนับสนุนและส่งเสริมการปลูกกาแฟ		
<u>อุปสรรค (Threats : T)</u>	<u>กลยุทธ์ ST</u>	<u>กลยุทธ์ WT</u>
<p>1. เนื่องจากพื้นที่ปลูกกาแฟของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก อยู่ในเขตพื้นที่ที่ความรับผิดชอบของหน่วยงานด้านป่าไม้ ทำให้ไม่ได้รับเอกสารสิทธิ์ให้เป็นพื้นที่ปลูกกาแฟอย่างถูกต้อง</p> <p>2. เนื่องจากในชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก ชาวบ้านบางส่วนมีอาชีพเลี้ยงโคและกระบือ ทำให้บางครั้งโคและกระบือหลุดเข้าไปทำลายต้นกาแฟในสวนของเกษตรกร</p>	<p>1. กลยุทธ์การสร้างรั้วเพื่อป้องกันสัตว์เลี้ยงเข้าไปลายต้นกาแฟของเกษตรกร</p> <p>2. กลยุทธ์การสร้างแนวทางปฏิบัติที่ดีในการปลูกกาแฟแบบมีส่วนร่วม เพื่อเป็นการอนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้ โดยการร่วมกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้ในพื้นที่</p>	<p>กลยุทธ์ การสร้างความร่วมมือระหว่างเจ้าหน้าที่ป่าไม้กับประชาชนในพื้นที่ เพื่อขอใช้พื้นที่ปลูกกาแฟและเพื่อการอนุรักษ์ป่าไม้</p>

จากตาราง 4.7 การวิเคราะห์ทฤษฎี (TOWS Matrix) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาในประเด็นพื้นที่ปลูกกาแฟอินทรีย์ สามารถวิเคราะห์ทฤษฎีในการพัฒนาออกมาได้ 4 แนวทางได้แก่

1. กลยุทธ์แนวทางการพัฒนาเชิงรุก (SO) เป็นการใช้จุดแข็ง (Strengths) ข้อได้เปรียบของชุมชนมาวิเคราะห์ร่วมกับ โอกาส (Opportunities) แล้วนำมากำหนดเป็นกลยุทธ์แนวทางการพัฒนาเชิงรุก ในประเด็นพื้นที่ปลูกกาแฟอินทรีย์ ได้แก่ กลยุทธ์การสนับสนุนเพื่อเพิ่มพื้นที่การเพาะปลูกกาแฟโดยการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนและหน่วยงานต่างๆ

2. กลยุทธ์แนวทางการพัฒนาเชิงตั้งรับ (ST) เป็นการใช้จุดแข็ง (Strengths) ของชุมชนมาวิเคราะห์ร่วมกับ อุปสรรค (Threats) แล้วนำมากำหนดเป็นกลยุทธ์แนวทางการพัฒนาเชิงตั้งรับ ในประเด็นพื้นที่ปลูกกาแฟอินทรีย์ ได้แก่ กลยุทธ์การสร้างรั้วเพื่อป้องกันสัตว์เลื้อยเข้าไปทำลายต้นกาแฟของเกษตรกร และกลยุทธ์การสร้างแนวทางปฏิบัติที่ดีในการปลูกกาแฟแบบมีส่วนร่วม เพื่อเป็นการอนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้ โดยการร่วมกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้ในพื้นที่

3. กลยุทธ์แนวทางการพัฒนาเชิงแก้ไข (WO) เป็นการใช้จุดอ่อน (Weakness) ของชุมชนมาวิเคราะห์ร่วมกับ โอกาส (Opportunities) แล้วนำมากำหนดเป็นกลยุทธ์แนวทางการพัฒนาเชิงแก้ไข ในประเด็นพื้นที่ปลูกกาแฟอินทรีย์ ได้แก่ กลยุทธ์การพัฒนาถนนเพื่อสนับสนุนการขนส่งผลผลิตกาแฟรวมถึงผลผลิตการเกษตรอื่นๆ ของชุมชน และกลยุทธ์การสนับสนุนอุปกรณ์ในการแปรรูปกาแฟให้ครอบคลุมพื้นที่ เช่น โรงตาก เป็นต้น

4. กลยุทธ์แนวทางการพัฒนาเชิงป้องกัน (WT) เป็นการใช้จุดอ่อน (Weakness) ของชุมชนมาวิเคราะห์ร่วมกับอุปสรรค (Threats) แล้วนำมากำหนดเป็นกลยุทธ์แนวทางการพัฒนาเชิงป้องกัน ในประเด็นพื้นที่ปลูกกาแฟอินทรีย์ ได้แก่ กลยุทธ์การสร้างความร่วมมือระหว่างเจ้าหน้าที่ป่าไม้กับประชาชนในพื้นที่เพื่อใช้พื้นที่ปลูกกาแฟและเพื่อการอนุรักษ์ป่าไม้

1.2 วิเคราะห์กลยุทธ์ (TOWS Matrix) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาในประเด็นการผลิต และคุณภาพกาแฟอินทรีย์ ของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก สามารถวิเคราะห์ได้ในตารางที่ 4.8 ต่อไปนี้

ตาราง 4.8 การวิเคราะห์กลยุทธ์ (TOWS Matrix) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาในประเด็นการผลิตและคุณภาพของกาแฟอินทรีย์

การวิเคราะห์กลยุทธ์ (TOWS Matrix) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาในประเด็นการผลิตและคุณภาพของกาแฟอินทรีย์		
	<u>จุดแข็ง (Strengths : S)</u>	<u>จุดอ่อน (Weaknesses : W)</u>
	<p>1. กาแฟของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก เป็นกาแฟที่ทำการผลิตโดยใช้กระบวนการผลิตแบบเกษตรอินทรีย์</p> <p>2. กาแฟของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก ได้รับรางวัลเหรียญทองแดง ประเภทกาแฟอาราบิก้า ในกระบวนการแปรรูปโดยวิธีคั่วแห้ง จากการประกวดสุดยอดกาแฟไทย ประจำปี 2564 ซึ่งจัดโดยกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์</p>	<p>1. คนในชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตากไม่นิยมบริโภคกาแฟที่ผลิตเองเนื่องจากวิถีชีวิตเป็นเกษตรกร และมีความความยากลำบากในการบริโภค</p> <p>2. ในกระบวนการผลิตกาแฟนั้นยังขาดแคลนเทคโนโลยีที่ช่วยสนับสนุนการผลิตและคุณภาพของกาแฟ เช่น เครื่องสีเปลือกกาแฟกะลา เครื่องคัดเมล็ดกาแฟ เป็นต้น</p> <p>3. ในกระบวนการผลิตเกิดปัญหาจากเศษวัสดุการแปรรูป เช่น เปลือกกาแฟสด เปลือก</p>

ตาราง 4.8 การวิเคราะห์กลยุทธ์ (TOWS Matrix) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาในประเด็นการผลิตและคุณภาพของกาแฟอินทรีย์ (ต่อ)

การวิเคราะห์กลยุทธ์ (TOWS Matrix) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาในประเด็นการผลิตและคุณภาพของกาแฟอินทรีย์		
	<u>จุดแข็ง (Strengths : S)</u>	<u>จุดอ่อน (Weaknesses : W)</u>
	<p>3. ในการผลิตกาแฟของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภотаสองยาง จังหวัดตาก มีศูนย์กลางในการผลิตเพื่อทำหน้าทีรวบรวมผลผลิตตั้งอยู่ในพื้นที่ของชุมชน</p> <p>4. ในการรับซื้อผลผลิตกาแฟของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภотаสองยาง จังหวัดตาก จะมีการกำหนดเกณฑ์คุณภาพการรับซื้อผลผลิตกาแฟเพื่อที่จะนำมาแปรรูปของกลุ่ม</p> <p>5. ในกระบวนการผลิตกาแฟของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภотаสองยาง จังหวัดตาก สามารถที่จะทำการตรวจสอบแหล่งผลิตกาแฟของเกษตรกรรายบุคคลได้</p>	<p>กาแฟกะลา ซึ่งทำให้เกิดมลพิษทางอากาศในชุมชน เช่น กลิ่น เป็นต้น</p> <p>.4 บรรจุกัญธิ ยังไม่ค่อยน่าสนใจ และขาดแรงจูงใจในการซื้อของผู้บริโภค</p>

ตาราง 4.8 การวิเคราะห์กลยุทธ์ (TOWS Matrix) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาในประเด็นการผลิตและคุณภาพของกาแฟอินทรีย์ (ต่อ)

การวิเคราะห์กลยุทธ์ (TOWS Matrix) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาในประเด็นการผลิตและคุณภาพของกาแฟอินทรีย์		
	จุดแข็ง (Strengths : S)	จุดอ่อน (Weaknesses : W)
	<p>6. ในการผลิตเพื่อจัดจำหน่ายนั้นจะผลิตกาแฟตามการสั่งซื้อของผู้บริโภค</p> <p>7. ในกระบวนการผลิตกาแฟของชุมชนบ้านมอโกคี ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตากนั้น มีการบริหารจัดการคลังในการผลิตที่ดี</p>	
โอกาส (Opportunities : O)	กลยุทธ์ SO	กลยุทธ์ WO
<p>1. ในปัจจุบันผู้บริโภคนิยมดื่มกาแฟสดที่มีกระบวนการผลิตแบบเกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้น</p> <p>2. ในการส่งเสริมความรู้เรื่องของการผลิตและคุณภาพของกาแฟ ชุมชนบ้านมอโกคี ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก มีหน่วยงานจากทั้งภาครัฐบาล เข้ามาให้ความรู้อย่างต่อเนื่อง</p>	<p>กลยุทธ์การส่งเสริมและพัฒนาให้เกษตรกรผู้ปลูกกาแฟของชุมชนได้รับการรับรองมาตรฐานการเกษตรอินทรีย์</p>	<p>กลยุทธ์การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้การผลิตกาแฟอินทรีย์บ้านมอโกคี เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และถ่ายทอดความรู้ในเรื่องของการผลิตกาแฟอินทรีย์</p>

ตาราง 4.8 การวิเคราะห์กลยุทธ์ (TOWS Matrix) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาในประเด็นการผลิตและคุณภาพของกาแฟอินทรีย์ (ต่อ)

การวิเคราะห์กลยุทธ์ (TOWS Matrix) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาในประเด็นการผลิตและคุณภาพของกาแฟอินทรีย์		
<u>อุปสรรค (Threats : T)</u>	<u>กลยุทธ์ ST</u>	<u>กลยุทธ์ WT</u>
<p>1. ในกระบวนการผลิตกาแฟอินทรีย์ของชุมชน ยังไม่มีหน่วยงานไหนที่เข้ามารับรองมาตรฐานการผลิตที่เป็นเกษตรอินทรีย์</p> <p>2. ในการขนส่งผลผลิตสู่ศูนย์กลางการแปรรูปนั้นค่อนข้างลำบาก เนื่องมาจากการคมนาคมในพื้นที่ไม่สะดวก</p>	<p>1. กลยุทธ์การส่งเสริมให้เกษตรกรผู้ปลูกกาแฟของชุมชนได้รับการรับรองมาตรฐานการเกษตรอินทรีย์</p> <p>2. กลยุทธ์การพัฒนาระบบการบริหารจัดการคลังวัตถุดิบเพื่อการแปรรูปผลผลิตกาแฟ</p>	<p>กลยุทธ์การนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับพื้นที่มาใช้เพื่อสนับสนุนการพัฒนาผลิตภัณฑ์</p>

จากตาราง 4.8 การวิเคราะห์กลยุทธ์ (TOWS Matrix) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาในประเด็นการผลิตและคุณภาพของกาแฟอินทรีย์ สามารถวิเคราะห์ออกมาได้ 4 แนวทางได้แก่

1. กลยุทธ์แนวทางการพัฒนาเชิงรุก (SO) เป็นการใช้จุดแข็ง (Strengths) ข้อได้เปรียบของชุมชนมาวิเคราะห์ร่วมกับ โอกาส (Opportunities) แล้วนำมากำหนดเป็นกลยุทธ์แนวทางการพัฒนาเชิงรุก ในประเด็นการผลิตและคุณภาพกาแฟอินทรีย์ ได้แก่ กลยุทธ์การส่งเสริมและพัฒนาให้เกษตรกรผู้ปลูกกาแฟของชุมชนได้รับการรับรองมาตรฐานการเกษตรอินทรีย์
2. กลยุทธ์แนวทางการพัฒนาเชิงตั้งรับ (ST) เป็นการใช้จุดแข็ง (Strengths) ของชุมชนมาวิเคราะห์ร่วมกับ อุปสรรค (Threats) แล้วนำมากำหนดเป็นกลยุทธ์แนวทางการพัฒนาเชิงตั้งรับ ในประเด็นการผลิตและคุณภาพกาแฟอินทรีย์ ได้แก่ กลยุทธ์การส่งเสริมให้เกษตรกรผู้ปลูกกาแฟของชุมชนได้รับการรับรองมาตรฐานการเกษตรอินทรีย์ และกลยุทธ์การพัฒนากระบวนการบริหารจัดการคลังวัตถุดิบเพื่อการแปรรูปผลผลิตกาแฟ
3. กลยุทธ์แนวทางการพัฒนาเชิงแก้ไข (WO) เป็นการใช้จุดอ่อน (Weakness) ของชุมชนมาวิเคราะห์ร่วมกับ โอกาส (Opportunities) แล้วนำมากำหนดเป็นกลยุทธ์แนวทางการพัฒนาเชิงแก้ไข ในประเด็นการผลิตและคุณภาพกาแฟอินทรีย์ ได้แก่ กลยุทธ์การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้การผลิตกาแฟบ้านมอโกคี เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และถ่ายทอดความรู้ในเรื่องของการผลิตกาแฟ
4. กลยุทธ์แนวทางการพัฒนาเชิงป้องกัน (WT) เป็นการใช้จุดอ่อน (Weakness) ของชุมชนมาวิเคราะห์ร่วมกับอุปสรรค (Threats) แล้วนำมากำหนดเป็นกลยุทธ์แนวทางการพัฒนาเชิงป้องกัน ในประเด็นการผลิตและคุณภาพกาแฟอินทรีย์ ได้แก่ กลยุทธ์การนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับพื้นที่มาใช้เพื่อสนับสนุนการพัฒนาผลิตภัณฑ์

1.3 วิเคราะห์กลยุทธ์ (TOWS Matrix) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาในประเด็นการแปรรูป กาแฟอินทรีย์ ของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก สามารถวิเคราะห์ได้ใน ตารางที่ 4.8 ต่อไปนี้

ตาราง 4.9 การวิเคราะห์กลยุทธ์ (TOWS Matrix) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาในประเด็นการแปรรูปกาแฟ อินทรีย์

การวิเคราะห์กลยุทธ์ (TOWS Matrix) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาในประเด็นการแปรรูปกาแฟ อินทรีย์		
	<u>จุดแข็ง (Strengths : S)</u>	<u>จุดอ่อน (Weaknesses : W)</u>
	<p>1. ในการแปรรูปกาแฟของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก จะเป็นการนำเอากาแฟที่ผลิตแบบเกษตรอินทรีย์ในชุมชนมาทำการแปรรูป</p> <p>2. ในการกะเทาะเปลือกกาแฟกะลาของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก จะทำการกะเทาะเปลือกโดยใช้ครกไม้ตำแล้วใช้กระดังฝัดเปลือกกาแฟออก ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ในการแปรรูปกาแฟของชุมชน</p>	<p>1. ในกระบวนการแปรรูปกาแฟของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก ยังขาดแคลนเครื่องมือและอุปกรณ์การแปรรูปกาแฟ เช่น เครื่องสีเปลือกกาแฟกะลา เครื่องคัดเมล็ดกาแฟ</p> <p>2. ในกระบวนการคั่วกาแฟของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตากนั้น ยังไม่ค่อยมีมาตรฐานในการคั่วให้มีรสชาติที่ดี</p>

ตาราง 4.9 การวิเคราะห์กลยุทธ์ (TOWS Matrix) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาในประเด็นการแปรรูปกาแฟอินทรีย์(ต่อ)

การวิเคราะห์กลยุทธ์ (TOWS Matrix) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาในประเด็นการแปรรูปกาแฟอินทรีย์		
	<u>จุดแข็ง (Strengths : S)</u>	<u>จุดอ่อน (Weaknesses : W)</u>
		3. ในการกะเทาะเปลือกกาแฟกะลาโดยวิธีการตำนั้นบางครั้งทำให้เมล็ดกาแฟเสียหาย และต้องใช้เวลานาน ตลอดจนได้ผลผลิตจากการตำในปริมาณที่น้อย
<u>โอกาส (Opportunities : O)</u>	<u>กลยุทธ์ SO</u>	<u>กลยุทธ์ WO</u>
1.ได้รับการสนับสนุนองค์ความรู้ในการคั่วกาแฟและวัสดุอุปกรณ์บางอย่าง เช่นเครื่องคั่วกาแฟ จากหน่วยงานภาครัฐและเครือข่ายต่างๆ	กลยุทธ์ การส่งเสริมกระบวนการแปรรูปกาแฟอินทรีย์ โดยการส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชนเพื่อเรียนรู้การผลิตและเอกลักษณ์กาแฟอินทรีย์ของชุมชน	กลยุทธ์ การส่งเสริมให้หน่วยงานเครือข่ายสนับสนุนเรื่ององค์ความรู้ การบริหารจัดการกลุ่ม รวมไปถึงอุปกรณ์ที่จำเป็น เช่น เครื่องคัดแยกเมล็ดกาแฟ เป็นต้น
<u>อุปสรรค (Threats : T)</u>	<u>กลยุทธ์ ST</u>	<u>กลยุทธ์ WT</u>
1. เนื่องจากปัจจุบันเกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพทางอากาศที่ไม่คงที่ส่งผลต่อคุณภาพและการแปรรูปการผลิตกาแฟ	กลยุทธ์ การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ให้มีมาตรฐานและสามารถเก็บผลผลิตที่แปรรูปเสร็จแล้วไว้ได้นาน เช่น พัฒนาแหล่งพลังงานไฟฟ้าเพื่อให้สามารถใช้งานกับเครื่องซีลของกาแฟ เป็นต้น	กลยุทธ์การใช้เครื่องมือและอุปกรณ์เท่าที่สามารถใช้ได้ ดำเนินการผลิตไปก่อน

ตาราง 4.9 การวิเคราะห์กลยุทธ์ (TOWS Matrix) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาในประเด็นการแปรรูปกาแฟอินทรีย์(ต่อ)

การวิเคราะห์กลยุทธ์ (TOWS Matrix) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาในประเด็นการแปรรูปกาแฟอินทรีย์		
<u>อุปสรรค (Threats : T)</u>	<u>กลยุทธ์ ST</u>	<u>กลยุทธ์ WT</u>
2. วิธีการเก็บเมล็ดกาแฟสดของเกษตรกรไม่เหมือนกัน เกษตรกรบางคนเก็บกาแฟผลไม่สุกปนมามากเกินไปทำให้ส่งผลต่อกระบวนการแปรรูปกาแฟ		

จากตาราง 4.9 การวิเคราะห์กลยุทธ์ (TOWS Matrix) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาในประเด็นการแปรรูปกาแฟอินทรีย์ สามารถวิเคราะห์ออกมาได้ 4 แนวทางได้แก่

1. กลยุทธ์แนวทางการพัฒนาเชิงรุก (SO) เป็นการใช้จุดแข็ง (Strengths) ข้อได้เปรียบของชุมชนมาวิเคราะห์ร่วมกับ โอกาส (Opportunities) แล้วนำมากำหนดเป็นกลยุทธ์แนวทางการพัฒนาเชิงรุก ในประเด็นการแปรรูปกาแฟอินทรีย์ ได้แก่ กลยุทธ์การส่งเสริมกระบวนการแปรรูปกาแฟอินทรีย์ โดยการส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชนเพื่อเรียนรู้การผลิตและเอกลักษณ์กาแฟอินทรีย์ของชุมชน

2. กลยุทธ์แนวทางการพัฒนาเชิงตั้งรับ (ST) เป็นการใช้จุดแข็ง (Strengths) ของชุมชนมาวิเคราะห์ร่วมกับ อุปสรรค (Threats) แล้วนำมากำหนดเป็นกลยุทธ์แนวทางการพัฒนาเชิงตั้งรับ ในประเด็นการแปรรูปกาแฟอินทรีย์ ได้แก่ กลยุทธ์การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ให้มีมาตรฐานและสามารถเก็บผลผลิตที่แปรรูปเสร็จแล้วไว้ได้นาน เช่น พัฒนาแหล่งพลังงานไฟฟ้าเพื่อให้สามารถใช้งานกับเครื่องซีลซองกาแฟ เป็นต้น

3. กลยุทธ์แนวทางการพัฒนาเชิงแก้ไข (WO) เป็นการใช้จุดอ่อน (Weakness) ของชุมชนมาวิเคราะห์ร่วมกับ โอกาส (Opportunities) แล้วนำมากำหนดเป็นกลยุทธ์แนวทางการพัฒนาเชิงแก้ไข ในประเด็นการแปรรูปกาแฟอินทรีย์ ได้แก่ กลยุทธ์การส่งเสริมให้หน่วยงานเครือข่ายสนับสนุนเรื่ององค์ความรู้การบริหารจัดการกลุ่ม รวมไปถึงอุปกรณ์ที่จำเป็น เช่น เครื่องคัดแยกเมล็ดกาแฟ เป็นต้น

4. กลยุทธ์แนวทางการพัฒนาเชิงป้องกัน (WT) เป็นการใช้จุดอ่อน (Weakness) ของชุมชนมาวิเคราะห์ร่วมกับอุปสรรค (Threats) แล้วนำมากำหนดเป็นกลยุทธ์แนวทางการพัฒนาเชิงป้องกัน ในประเด็นการแปรรูปกาแฟอินทรีย์ ได้แก่ กลยุทธ์การใช้เครื่องมือและอุปกรณ์เท่าที่สามารถใช้ได้ดำเนินการผลิตไปก่อน

1.4 วิเคราะห์กลยุทธ์ (TOWS Matrix) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาในประเด็นการตลาดกาแฟอินทรีย์ ของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก สามารถแสดงได้ในตารางที่ 4.10 ดังต่อไปนี้

ตาราง 4.10 การวิเคราะห์กลยุทธ์ (TOWS Matrix) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาในประเด็นการตลาดกาแฟอินทรีย์

การวิเคราะห์กลยุทธ์ (TOWS Matrix) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาในประเด็นการตลาดกาแฟอินทรีย์		
	<u>จุดแข็ง (Strengths : S)</u>	<u>จุดอ่อน (Weaknesses : W)</u>
	<p>1. เนื่องจากในปัจจุบัน ผลผลิตการเกษตรที่เป็นเกษตรอินทรีย์กำลังเป็นที่นิยมของผู้บริโภค จึงส่งผลต่อกาแฟของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบล แม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก ซึ่งเป็นการผลิตแบบเกษตรอินทรีย์ทำให้เป็นที่ต้องการของตลาด</p>	<p>1. ในการขายสินค้าผ่านทางระบบ Online เป็นลักษณะต่างคนต่างขาย ไม่มีศูนย์กลางไว้สำหรับจำหน่ายสินค้า</p> <p>2. ขาดตราสินค้าที่ชัดเจน ทำให้ไม่มีแรงดึงดูดของลูกค้าที่จะเข้ามาซื้อกาแฟ</p> <p>3. ไม่มีการคัดขนาดของเมล็ดกาแฟของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก ทำให้ไม่สามารถที่จะกำหนดราคาขายกาแฟสารได้</p>

ตาราง 4.10 การวิเคราะห์กลยุทธ์ (TOWS Matrix) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาในประเด็นการการตลาดกาแฟอินทรีย์ (ต่อ)

การวิเคราะห์กลยุทธ์ (TOWS Matrix) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาในประเด็นการการตลาดกาแฟอินทรีย์		
	<u>จุดแข็ง (Strengths : S)</u>	<u>จุดอ่อน (Weaknesses : W)</u>
	<p>2. กาแฟของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอน้ำสองยาง จังหวัดตาก ได้รับรางวัลเหรียญทองแดง ประเภทกาแฟอาราบิกา ในกระบวนการแปรรูปโดยวิธีคึ่งแห้ง จากการประกวดสุดยอดกาแฟไทยประจำปี 2564 ซึ่งจัดโดยกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ทำให้เป็นที่ต้องการของตลาดซึ่งมีรางวัลเป็นตัวรับรอง</p> <p>3. มีการจำหน่ายสินค้าผ่านทาง Online รวมทั้งมีบรรจุกฎบัตรเพื่อใส่กาแฟให้กับผู้บริโภค ทำให้การขายสินค้าหมดตามจำนวนที่สั่งซื้อ</p>	

ตาราง 4.10 การวิเคราะห์กลยุทธ์ (TOWS Matrix) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาในประเด็นการการตลาดกาแฟอินทรีย์ (ต่อ)

การวิเคราะห์กลยุทธ์ (TOWS Matrix) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาในประเด็นการการตลาดกาแฟอินทรีย์		
<u>โอกาส (Opportunities : O)</u>	<u>กลยุทธ์ SO</u>	<u>กลยุทธ์ WO</u>
<p>1. ในปัจจุบันกระแสความนิยมดื่มกาแฟเพื่อสุขภาพมีมากขึ้น ทำให้เกิดช่องทางการตลาดเพิ่มมากขึ้น</p> <p>2. จากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ทำให้สามารถทำการตลาดกาแฟอินทรีย์ของชุมชนบ้านมอโก๊คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก ผ่านระบบออนไลน์ได้ดีมากขึ้น</p>	<p>1. กลยุทธ์การพัฒนาเครือข่ายเพื่อส่งเสริมการตลาดและการกระจายสินค้า</p> <p>2. กลยุทธ์การส่งเสริมการตลาดออนไลน์ เพื่อประชาสัมพันธ์ ชี้ให้เห็นจุดเด่นด้านผลิตภัณฑ์และรางวัลที่ได้รับ</p>	<p>1. กลยุทธ์การพัฒนาตราสินค้าและฉลากสินค้าให้มีความน่าสนใจ</p> <p>2. กลยุทธ์การจัดทำเว็บไซต์กลางในการจัดจำหน่ายผลผลิตกาแฟ</p>
<u>อุปสรรค (Threats : T)</u>	<u>กลยุทธ์ ST</u>	<u>กลยุทธ์ WT</u>
<p>1. เนื่องจากชุมชนบ้านมอโก๊คี ตำบล แม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก อยู่ในพื้นที่ห่างไกลทำให้เกิดปัญหาการติดต่อสื่อสารในการสั่งซื้อกาแฟ รวมถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับ</p>	<p>กลยุทธ์การส่งเสริมการตลาดออนไลน์ เพื่อประชาสัมพันธ์ ชี้ให้เห็นจุดเด่นด้านผลิตภัณฑ์และรางวัลที่ได้รับ</p>	<p>กลยุทธ์การนำสินค้ากาแฟของชุมชนไปนำเสนอและจัดแสดงในงานต่างๆ</p>

ตาราง 4.10 การวิเคราะห์กลยุทธ์ (TOWS Matrix) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาในประเด็นการการตลาดกาแฟอินทรีย์ (ต่อ)

การวิเคราะห์กลยุทธ์ (TOWS Matrix) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาในประเด็นการการตลาดกาแฟอินทรีย์		
<u>อุปสรรค (Threats : T)</u>	<u>กลยุทธ์ ST</u>	<u>กลยุทธ์ WT</u>
<p>ราคากาแฟในตลาดซื้อขายตลอดจนเส้นทางขนส่งกาแฟจากชุมชนไปถึงบริษัทขนส่งเพื่อที่จะจัดส่งกาแฟไปให้ผู้บริโภค ค่อนข้างลำบาก</p> <p>2. ปัจจุบันตลาดกาแฟมีคู่แข่งเป็นจำนวนมาก และนอกจากนี้กาแฟของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอน้ำสองยาง จังหวัดตาก ยังไม่ค่อยเป็นที่รู้จักมากนัก</p>		

จากตาราง 4.10 การวิเคราะห์กลยุทธ์ (TOWS Matrix) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาในประเด็นการการตลาดกาเพอินทรีย์ สามารถวิเคราะห์ห้ออกมาได้ 4 แนวทางได้แก่

1. กลยุทธ์แนวทางการพัฒนาเชิงรุก (SO) เป็นการใช้จุดแข็ง (Strengths) ข้อได้เปรียบของชุมชนมาวิเคราะห์ร่วมกับ โอกาส (Opportunities) แล้วนำมากำหนดเป็นกลยุทธ์แนวทางการพัฒนาเชิงรุก ในประเด็นการตลาดกาเพอินทรีย์ ได้แก่ กลยุทธ์การพัฒนาเครือข่ายเพื่อส่งเสริมการตลาดและการกระจายสินค้า และกลยุทธ์การส่งเสริมการตลาดออนไลน์เพื่อประชาสัมพันธ์ถึงจุดเด่น ด้านผลิตภัณฑ์และรางวัลที่ได้รับ

2. กลยุทธ์แนวทางการพัฒนาเชิงตั้งรับ (ST) เป็นการใช้จุดแข็ง (Strengths) ของชุมชนมาวิเคราะห์ร่วมกับ อุปสรรค (Threats) แล้วนำมากำหนดเป็นกลยุทธ์แนวทางการพัฒนาเชิงตั้งรับ ในประเด็นการตลาดกาเพอินทรีย์ ได้แก่ กลยุทธ์การส่งเสริมการตลาดออนไลน์เพื่อประชาสัมพันธ์ถึงจุดเด่น ด้านผลิตภัณฑ์และรางวัลที่ได้รับ

3. กลยุทธ์แนวทางการพัฒนาเชิงแก้ไข (WO) เป็นการใช้จุดอ่อน (Weakness) ของชุมชนมาวิเคราะห์ร่วมกับ โอกาส (Opportunities) แล้วนำมากำหนดเป็นกลยุทธ์แนวทางการพัฒนาเชิงแก้ไข ในประเด็นการตลาดกาเพอินทรีย์ ได้แก่ กลยุทธ์การพัฒนาตราสินค้าและฉลากสินค้าให้มีความน่าสนใจ และกลยุทธ์การจัดทำเว็บไซต์กลางในการจัดจำหน่ายผลผลิตกาเพ

4. กลยุทธ์แนวทางการพัฒนาเชิงป้องกัน (WT) เป็นการใช้จุดอ่อน (Weakness) ของชุมชนมาวิเคราะห์ร่วมกับอุปสรรค (Threats) แล้วนำมากำหนดเป็นกลยุทธ์แนวทางการพัฒนาเชิงป้องกัน ในประเด็นการตลาดกาเพอินทรีย์ ได้แก่ กลยุทธ์การนำสินค้ากาเพของชุมชนไปนำเสนอและจัดแสดงในงานต่างๆ

1.5 วิเคราะห์กลยุทธ์ (TOWS Matrix) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาในประเด็นองค์ความรู้ การปลูกกาแฟอินทรีย์ ของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก สามารถแสดง ได้ในตารางที่ 4.11 ดังต่อไปนี้

ตาราง 4.11 การวิเคราะห์กลยุทธ์ (TOWS Matrix) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาในประเด็นองค์ความรู้การ ปลูกกาแฟอินทรีย์

การวิเคราะห์กลยุทธ์ (TOWS Matrix) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาในประเด็นองค์ความรู้การปลูก กาแฟอินทรีย์		
	<u>จุดแข็ง (Strengths : S)</u>	<u>จุดอ่อน (Weaknesses : W)</u>
	<p>1. สมาชิกในกลุ่มผู้ปลูกกาแฟ ในชุมชนบ้าน มอโก้คี ตำบลแม่ อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัด ตาก มีการศึกษาข้อมูลจาก แหล่งข้อมูลต่างๆ และนำมา พัฒนาต่อยอดองค์ความรู้อย่าง สม่าเสมอ</p> <p>2. สมาชิกในกลุ่มผู้ปลูกกาแฟ ในชุมชนบ้าน มอโก้คี ตำบลแม่ อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัด ตาก มีการนำเอาองค์ความรู้ใน การผลิตกาแฟให้มีคุณภาพและ ให้มีผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย โดย การนำเอาองค์ความรู้ นำมา ทดลองและเรียนรู้ด้วยตนเอง อย่างสม่าเสมอ</p>	<p>1. สมาชิกในกลุ่มผู้ปลูกกาแฟ ในชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่ อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัด ตาก ขาดโอกาสในการศึกษาดู งาน เพื่ อ แลก เ ป ลี ย น ประสบการณ์หรือแลกเปลี่ยน ความรู้กับกลุ่มผู้ผลิตหรือผู้ปลูก กาแฟในแหล่งอื่นๆ ที่ ประสบ ความสำเร็จ</p> <p>2. สมาชิกในกลุ่มผู้ปลูกกาแฟ ในชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่ อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัด ตาก ไม่มีความรู้เกี่ยวกับการ บริหารจัดการกระบวนการ ดำเนินงานกลุ่ม และความรู้</p>

ตาราง 4.11 การวิเคราะห์กลยุทธ์ (TOWS Matrix) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาในประเด็นองค์ความรู้การปลูกกาแฟอินทรีย์ (ต่อ)

การวิเคราะห์กลยุทธ์ (TOWS Matrix) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาในประเด็นองค์ความรู้การปลูกกาแฟอินทรีย์		
	<u>จุดแข็ง (Strengths : S)</u>	<u>จุดอ่อน (Weaknesses : W)</u>
		<p>เกี่ยวกับการจัดจำหน่ายและการโฆษณาประชาสัมพันธ์</p> <p>3. สมาชิกในกลุ่มผู้ปลูกกาแฟขาดองค์ความรู้เกี่ยวกับการผลิตปุ๋ย และสารกำจัดแมลง</p>
<u>โอกาส (Opportunities : O)</u>	<u>กลยุทธ์ SO</u>	<u>กลยุทธ์ WO</u>
<p>1. ยังมีหน่วยงานให้การสนับสนุนองค์ความรู้ในเรื่องของการปลูกกาแฟอยู่เป็นประจำ เช่น องค์กรบริหารส่วนตำบลแม่อุสุ</p>	<p>กลยุทธ์ การขอรับการสนับสนุนงบประมาณประจำปีจากหน่วยงาน เพื่อนำมาพัฒนา ด้าน องค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรม ในการผลิตกาแฟ</p>	<p>1. กลยุทธ์การจัดฝึกอบรมให้ความรู้ตามความต้องการของชุมชน เช่น การผลิตปุ๋ยชีวภาพเพื่อลดต้นทุน เป็นต้น</p> <p>2. กลยุทธ์การศึกษาดูงานแหล่งปลูกกาแฟเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของเกษตรกรผู้ปลูกกาแฟ</p>

ตาราง 4.11 การวิเคราะห์กลยุทธ์ (TOWS Matrix) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาในประเด็นองค์ความรู้การปลูกกาแฟอินทรีย์ (ต่อ)

การวิเคราะห์กลยุทธ์ (TOWS Matrix) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาในประเด็นองค์ความรู้การปลูกกาแฟอินทรีย์		
<u>อุปสรรค (Threats : T)</u>	<u>กลยุทธ์ ST</u>	<u>กลยุทธ์ WT</u>
1. การเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ภายนอกเป็นไปด้วยความลำบาก โดยเฉพาะแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ ซึ่งมีสาเหตุจากสัญญาณอินเทอร์เน็ตยังไม่ค่อยสมบูรณ์	1. กลยุทธ์การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้การผลิตกาแฟอินทรีย์ เพื่อเป็นแหล่งถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับเกษตรกรในพื้นที่ที่สนใจการปลูกกาแฟ 2. กลยุทธ์การคัดเลือกปราชญ์ชุมชนเกี่ยวกับการผลิตกาแฟ เพื่อเป็นผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้และให้คำปรึกษาในเรื่องของการผลิตกาแฟอินทรีย์	กลยุทธ์การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้การผลิตกาแฟอินทรีย์ เพื่อเป็นศูนย์กลางในการให้ความรู้

จากตาราง 4.11 การวิเคราะห์กลยุทธ์ (TOWS Matrix) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาในประเด็นองค์ความรู้การปลูกกาแฟอินทรีย์ สามารถวิเคราะห์ออกมาได้ 4 แนวทางได้แก่

1. กลยุทธ์แนวทางการพัฒนาเชิงรุก (SO) เป็นการใช้จุดแข็ง (Strengths) ข้อได้เปรียบของชุมชนมาวิเคราะห์ร่วมกับ โอกาส (Opportunities) แล้วนำมากำหนดเป็นกลยุทธ์แนวทางการพัฒนาเชิงรุก ในประเด็นองค์ความรู้การปลูกกาแฟอินทรีย์ ได้แก่ กลยุทธ์การขอรับการสนับสนุนงบประมาณประจำปีจากหน่วยงาน เพื่อนำมาพัฒนาด้านองค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรม ในการผลิตกาแฟ

2. กลยุทธ์แนวทางการพัฒนาเชิงตั้งรับ (ST) เป็นการใช้จุดแข็ง (Strengths) ของชุมชนมาวิเคราะห์ร่วมกับ อุปสรรค (Threats) แล้วนำมากำหนดเป็นกลยุทธ์แนวทางการพัฒนาเชิงตั้งรับ ในประเด็นองค์ความรู้การปลูกกาแฟอินทรีย์ ได้แก่ กลยุทธ์การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้การผลิตกาแฟอินทรีย์ เพื่อเป็นแหล่งถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับเกษตรกรในพื้นที่ที่สนใจการปลูกกาแฟ และกลยุทธ์การคัดเลือกปราชญ์ชุมชนเกี่ยวกับการผลิตกาแฟ เพื่อเป็นผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้และให้คำปรึกษาในเรื่องของการผลิตกาแฟอินทรีย์

3. กลยุทธ์แนวทางการพัฒนาเชิงแก้ไข (WO) เป็นการใช้จุดอ่อน (Weakness) ของชุมชนมาวิเคราะห์ร่วมกับ โอกาส (Opportunities) แล้วนำมากำหนดเป็นกลยุทธ์ แนวทางการพัฒนาเชิงแก้ไข ในประเด็นองค์ความรู้การปลูกกาแฟอินทรีย์ ได้แก่ กลยุทธ์การจัดฝึกอบรมให้ความรู้ตามความต้องการของชุมชน เช่น การผลิตปุ๋ยชีวภาพเพื่อลดต้นทุน เป็นต้น และกลยุทธ์การศึกษาดูงานแหล่งปลูกกาแฟเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของเกษตรกรผู้ปลูกกาแฟ

4. กลยุทธ์แนวทางการพัฒนาเชิงป้องกัน (WT) เป็นการใช้จุดอ่อน (Weakness) ของชุมชนมาวิเคราะห์ร่วมกับอุปสรรค (Threats) แล้วนำมากำหนดเป็นกลยุทธ์แนวทางการพัฒนาเชิงป้องกัน ในประเด็นองค์ความรู้การปลูกกาแฟอินทรีย์ ได้แก่ กลยุทธ์การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้การผลิตกาแฟอินทรีย์ เพื่อเป็นศูนย์กลางในการให้ความรู้

1.6 วิเคราะห์กลยุทธ์ (TOWS Matrix) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาในประเด็นการบริหารจัดการกลุ่มผู้ปลูกกาแฟอินทรีย์ ของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอนาทอง จังหวัดตาก สามารถแสดงได้ในตารางที่ 4.12 ดังต่อไปนี้

ตาราง 4.12 การวิเคราะห์กลยุทธ์ (TOWS Matrix) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาในประเด็นการบริหารจัดการกลุ่มผู้ปลูกกาแฟอินทรีย์

การวิเคราะห์กลยุทธ์ (TOWS Matrix) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาในประเด็นการบริหารจัดการกลุ่มผู้ปลูกกาแฟอินทรีย์		
	จุดแข็ง (Strengths : S)	จุดอ่อน (Weaknesses : W)
	<p>1.กลุ่มได้รับการจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชนชื่อว่าวิสาหกิจชุมชนกาแฟมอโก้คีจากสำนักงานเกษตรอำเภอนาทอง จังหวัดตาก</p> <p>2. กาแฟของชุมชนได้รับรางวัลเหรียญทองแดง ประเภทกาแฟ อาราบิกา ในกระบวนการแปรรูปโดยวิธีคั้งแห้ง จากการประกวดสุดยอดกาแฟไทยประจำปี 2564 ซึ่งจัดโดยกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตร</p> <p>3. มีผู้นำกลุ่มที่มีความเข้มแข็งและพร้อมเสียสละในการทำงานให้กับกลุ่ม</p>	<p>1. สมาชิกของกลุ่มมีจำนวนน้อย</p> <p>2. กลุ่มยังขาดองค์ความรู้ในเรื่องของการบริหารจัดการองค์กรหรือการบริหารจัดการกลุ่ม รวมทั้งขาดโอกาสในการศึกษาดูงานเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับกลุ่มผู้ผลิตกาแฟรายอื่นๆ</p> <p>3. กลุ่มขาดการระดมเงินทุนจากสมาชิกเพื่อใช้ในการบริหารจัดการของกลุ่มเอง</p> <p>4. กลุ่มยังขาดเครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการผลิตซึ่งทำให้ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการกลุ่ม</p>

ตาราง 4.12 การวิเคราะห์กลยุทธ์ (TOWS Matrix) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาในประเด็นการบริหารจัดการกลุ่มผู้ปลูกกาแฟอินทรีย์(ต่อ)

การวิเคราะห์กลยุทธ์ (TOWS Matrix) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาในประเด็นการบริหารจัดการกลุ่มผู้ปลูกกาแฟอินทรีย์		
<u>โอกาส (Opportunities : O)</u>	<u>กลยุทธ์ SO</u>	<u>กลยุทธ์ WO</u>
1. มีหน่วยงานราชการหลายหน่วยงานให้การสนับสนุนส่งเสริม	กลยุทธ์การสร้างผู้นำกลุ่มให้มีความเข้มแข็งโดยการพัฒนาและให้ความรู้ในเรื่องของการบริหารจัดการที่ดี	1. กลยุทธ์การพัฒนาระบบการบริหารจัดการในเรื่องการเงินของกลุ่ม และการจัดการความรู้ 2. กลยุทธ์การประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรเข้ามาเป็นสมาชิกในกลุ่มและร่วมทำกิจกรรมของกลุ่ม
<u>อุปสรรค (Threats : T)</u>	<u>กลยุทธ์ ST</u>	<u>กลยุทธ์ WT</u>
1. การเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ที่จะช่วยสนับสนุนระบบบริหารจัดการกลุ่มค่อนข้างลำบาก เนื่องจากอยู่ในพื้นที่ห่างไกลและขาดระบบสารสนเทศที่จะช่วยในการบริหารจัดการ	กลยุทธ์การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้กาแฟอินทรีย์ในชุมชนเพื่อเป็นแหล่งให้ความรู้และเรียนรู้ร่วมกันในการทำกิจกรรมกลุ่ม	กลยุทธ์การชี้แจงเพื่อสร้างความเข้าใจถึงประโยชน์ของการบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรมในรูปแบบกลุ่ม

จากตาราง 4.12 การวิเคราะห์กลยุทธ์ (TOWS Matrix) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาในประเด็นการบริหารจัดการกลุ่มผู้ปลูกกาแฟอินทรีย์สามารถวิเคราะห์ออกมาได้ 4 แนวทางได้แก่

1. กลยุทธ์แนวทางการพัฒนาเชิงรุก (SO) เป็นการใช้จุดแข็ง (Strengths) ข้อได้เปรียบของชุมชนมาวิเคราะห์ร่วมกับ โอกาส (Opportunities) แล้วนำมากำหนดเป็นกลยุทธ์แนวทางการพัฒนาเชิงรุก ในประเด็นการบริหารจัดการกลุ่มผู้ปลูกกาแฟอินทรีย์ ได้แก่ กลยุทธ์การสร้างผู้นำกลุ่มให้มีความเข้มแข็งโดยการพัฒนาและให้ความรู้ในเรื่องของการบริหารจัดการที่ดี

2. กลยุทธ์แนวทางการพัฒนาเชิงตั้งรับ (ST) เป็นการใช้จุดแข็ง (Strengths) ของชุมชนมาวิเคราะห์ร่วมกับ อุปสรรค (Threats) แล้วนำมากำหนดเป็นกลยุทธ์แนวทางการพัฒนาเชิงตั้งรับ ในประเด็นการบริหารจัดการกลุ่มผู้ปลูกกาแฟอินทรีย์ ได้แก่ กลยุทธ์การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้กาแฟอินทรีย์ในชุมชน เพื่อเป็นแหล่งให้ความรู้และเรียนรู้ร่วมกันในการทำกิจกรรมกลุ่ม

3. กลยุทธ์แนวทางการพัฒนาเชิงแก้ไข (WO) เป็นการใช้จุดอ่อน (Weakness) ของชุมชนมาวิเคราะห์ร่วมกับ โอกาส (Opportunities) แล้วนำมากำหนดเป็นกลยุทธ์แนวทางการพัฒนาเชิงแก้ไข ในประเด็นการบริหารจัดการกลุ่มผู้ปลูกกาแฟอินทรีย์ ได้แก่ กลยุทธ์การพัฒนากระบวนการบริหารจัดการในเรื่องการเงินของกลุ่ม และการจัดการความรู้ และกลยุทธ์การประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรเข้ามาเป็นสมาชิกในกลุ่มและร่วมทำกิจกรรมของกลุ่ม

4. กลยุทธ์แนวทางการพัฒนาเชิงป้องกัน (WT) เป็นการใช้จุดอ่อน (Weakness) ของชุมชนมาวิเคราะห์ร่วมกับอุปสรรค (Threats) แล้วนำมากำหนดเป็นกลยุทธ์แนวทางการพัฒนาเชิงป้องกัน ในประเด็นการบริหารจัดการกลุ่มผู้ปลูกกาแฟอินทรีย์ ได้แก่ กลยุทธ์การชี้แจงเพื่อสร้างความเข้าใจถึงประโยชน์ของการบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรมในรูปแบบกลุ่ม

2. การศึกษาแนวทางพัฒนาการผลิตกาแฟอินทรีย์ ของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภотаสองยาง จังหวัดตาก โดยการสัมภาษณ์ตัวแทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำนวน 2 หน่วยงาน ประกอบไปด้วย สำนักงานเกษตรอำเภотаสองยาง และองค์การบริหารส่วนตำบลแม่อุสุ อำเภотаสองยาง จังหวัดตาก สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ตามประเด็นต่อไปนี้

2.1 การสัมภาษณ์ผู้แทนสำนักงานเกษตรอำเภотаสองยาง โดยได้สัมภาษณ์ นายเหมวิทย์ ธนาเวรุมาศ ตำแหน่งเจ้าพนักงานการเกษตร สำนักงานเกษตรอำเภотаสองยาง ซึ่งได้สรุปผลการสัมภาษณ์ไว้ดังนี้

ที่ผ่านมาสำนักงานเกษตรอำเภотаสองยางได้เข้าไปดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนากาแฟของชุมชนมอโก้คี อำเภотаสองยาง จังหวัดตาก โดยสำนักงานเกษตรอำเภотаสองยาง ได้ดำเนินการเข้าไปตรวจเยี่ยมติดตาม และให้กำลังใจเกษตรกรในการปลูกกาแฟในพื้นที่ตามโอกาสเพราะเนื่องจากเป็นพื้นที่ห่างไกลทำให้ไม่สามารถเดินทางเข้าพื้นที่เพื่อไปส่งเสริมและพัฒนาได้อย่างเต็มที่ โดยเมื่อมีโอกาสได้เข้าไปในพื้นที่จะมีการถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับ วิธีการตัดแต่งกิ่งต้นกาแฟ วิธีการขยายพันธุ์กาแฟ วิธีการเพิ่มผลผลิตกาแฟ รวมทั้งวิธีการลดต้นทุนในการผลิตให้กับเกษตรกร ตลอดจนได้มีการส่งเสริมและแนะนำให้กลุ่มกาแฟมอโก้คี ดำเนินการจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชน โดยใช้ชื่อว่า “วิสาหกิจชุมชนกาแฟมอโก้คี” เมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน 2562 ซึ่งทางสำนักงานเกษตรอำเภотаสองยางเป็นผู้รับจดทะเบียนให้ สำหรับในปัจจุบันนั้น สำนักงานเกษตรอำเภотаสองยาง ยังไม่มีโครงการสำคัญที่จะเข้าไปพัฒนา แต่ยังคงดำเนินการติดตามการส่งเสริมและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ได้อำนวยความสะดวกในการขอต่อทะเบียนวิสาหกิจชุมชนเป็นประจำทุกปี และรับขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกกาแฟเพื่อเป็นฐานข้อมูลให้กับสำนักงานเกษตรอำเภотаสองยาง

ส่วนปัญหาที่ส่วนใหญ่คือ การเดินทางและการติดต่อสื่อสารค่อนข้างลำบาก เพราะอยู่ในพื้นที่ห่างไกลทำให้ไม่สะดวก ซึ่งเวลาที่มีโครงการหรือจะจัดกิจกรรมในพื้นที่ ทำให้ไม่สามารถจะติดต่อประสานงานได้ รวมทั้งองค์ความรู้ในเรื่องต่างๆ เช่น การดูแลตัดแต่งกิ่งเมื่อถึงเวลาตัดแต่งกิ่งกาแฟเกษตรกรก็จะไม่ดำเนินการทำให้ได้ผลผลิตไม่เต็มที่ และเรื่องของแมลงศัตรูพืช เช่น โรคราดำ ซึ่งค่อนข้างมีปัญหาเกี่ยวกับการปลูกกาแฟในพื้นที่นี้เป็นอย่างมาก

แนวทางในการพัฒนานั้น ควรพัฒนาในเรื่องของวิชาการให้กับเกษตรกรโดยเฉพาะ วิชาการเกี่ยวกับกระบวนการดูแลต้นกาแฟ เช่น การป้องกันและกำจัดแมลงศัตรูพืช การดูแลและบำรุงต้นกาแฟ เพื่อที่จะทำให้ได้รับผลผลิตที่ดีมีคุณภาพ ต่อมาควรพัฒนาให้มีการยกระดับคุณภาพของผลผลิตให้เข้าสู่มาตรฐาน เช่น มาตรฐานตากการันตี ซึ่งเป็นมาตรฐานสินค้าปลอดภัยที่จังหวัดตากกำหนดมาเพื่อส่งเสริมสินค้าปลอดภัยของจังหวัดตาก หรือในอนาคตจะต้องให้เข้าสู่มาตรฐาน GAP ซึ่งเป็นมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ รวมทั้งสนับสนุนในด้านการตลาดให้สามารถแข่งขันสู้กับกาแฟจากแหล่งต่างๆ ได้

2.2 การสัมภาษณ์ผู้แทนองค์การบริหารส่วนตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก โดยได้สัมภาษณ์ นายชาญชัย ศิริเจริญ ตำแหน่ง นายกององค์การบริหารส่วนตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก ซึ่งได้สรุปผลการสัมภาษณ์ไว้ดังนี้

ในการดำเนินการส่งเสริมและพัฒนากาแฟของชุมชนมอโกคีที่ผ่านมานั้น ทางองค์การบริหารส่วนตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก ได้เข้าไปมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาช่วยเหลือชุมชน โดยในครั้งแรกนั้นได้มีการนำเอาต้นกล้ากาแฟสายพันธุ์อะราบิกา เข้าไปแจกจ่ายให้กับชาวบ้านในชุมชนมอโกคีเพื่อให้ปลูกได้ร่มไม้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพราะในพื้นที่ของชุมชนบ้ามมอโกคีนี้นั้นเป็นพื้นที่ต้นน้ำ และต่อมาได้มีการพัฒนาองค์ความรู้ให้กับเกษตรกรที่ปลูกกาแฟ โดยการประสานงานกับหน่วยงาน หรือสถาบันการศึกษา เช่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เข้ามาถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับเกษตรกรในพื้นที่ และในปัจจุบันก็ยังดำเนินการอยู่อย่างต่อเนื่อง โดยการให้ความรู้กับชาวบ้านในการพัฒนาอาชีพการปลูกและผลิตกาแฟ

ปัญหาของการดำเนินการส่งเสริมและพัฒนากาแฟของชุมชนมอโกคีนี้นั้น เห็นว่าเป็นเรื่องของราคาผลผลิตที่จำหน่ายในราคาถูก ซึ่งอาจจะทำให้เกษตรกรขาดแรงจูงใจในการปลูกกาแฟและหันไปปลูกพืชเศรษฐกิจอย่างอื่นและอาจจะกระทบต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น ข้าวโพด เป็นต้น และปัญหาการรับรู้และเข้าใจในวิธีการปลูกและดูแลรักษากาแฟอย่างถูกต้อง ซึ่งในปัจจุบันนี้จะเห็นว่า เกษตรกรผู้ปลูกกาแฟยังขาดองค์ความรู้ในการดูแลรักษาต้นกาแฟ เช่น ถึงเวลาตัดแต่งกิ่งต้นกาแฟเกษตรกรก็จะไม่ตัดแต่งกิ่ง เป็นต้น ส่วนปัญหาในเรื่องของการเดินทางหรือการขนส่งนั้น เห็นว่าไม่น่าจะมีปัญหาเกี่ยวกับการขนส่งกาแฟ โดยเฉพาะในช่วงหน้าฝนซึ่งจะเป็นช่วงที่การเดินทางลำบาก แต่ช่วงนี้จะเป็นช่วงที่เกษตรกรจะต้องดูแลต้นกาแฟ และยังไม่มียieldผลผลิตออก จึงไม่น่าจะมีปัญหาเกี่ยวกับการขนส่งกาแฟ

สำหรับแนวทางในการพัฒนาเพื่อส่งเสริมและพัฒนาการผลิตกาแฟของชุมชนมอโกคีนั้น เห็นว่า แนวทางแรกควร พัฒนาเรื่องของการตลาดโดยใช้แนวทางการตลาดนำการผลิต คือตลาดมีความต้องการจำนวนเท่าไรก็จะผลิตเท่านั้น ซึ่งจะเป็นผลดีต่อเกษตรกรในการวางแผนการผลิต แนวทางที่สอง ควรมีการอนุรักษ์การผลิตแบบดั้งเดิมไว้เพื่อสำหรับการส่งเสริมการท่องเที่ยวในอนาคต เช่น จุดเด่นของกาแฟมอโกคีคือการตำเมล็ดกาแฟสารโดยใช้ครกไม้ แทนเครื่องสีเปลือกกาแฟ แนวทางที่สาม พัฒนาการความรู้ในด้านต่างๆ ให้กับเกษตรกรเพื่อสามารถที่จะนำไปพัฒนาการผลิตกาแฟได้ แนวทางที่สี่ เน้นการประชาสัมพันธ์ให้คนทั่วไปรู้จักกาแฟของชุมชนมอโกคี โดยอาจจะนำเอาผลการประกวดที่ได้รับรางวัลไปประชาสัมพันธ์ให้คนทั่วไปได้รับรู้และรับทราบ และแนวทางที่ห้าดำเนินการจัดการในเรื่องของที่ดินซึ่งเป็น ที่ของป่าสงวนแห่งชาติ เพื่อให้เกษตรกรสามารถเข้าไปดำเนินการปลูกกาแฟ รวมทั้งพืชอื่นๆ ที่เป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ไปในตัว

บทที่ 5

สรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง“ การเสริมสร้างศักยภาพการผลิตกาแฟอินทรีย์ เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้ยั่งยืนแบบมีส่วนร่วม ของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภотаสองยาง จังหวัดตาก” ผู้วิจัยได้ดำเนินการสรุปผลการวิจัย ดำเนินการอภิปรายผลการวิจัย และให้ข้อเสนอแนะการวิจัยดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง“ การเสริมสร้างศักยภาพการผลิตกาแฟอินทรีย์ เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้ยั่งยืนแบบมีส่วนร่วม ของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภотаสองยาง จังหวัดตาก” เป็นการศึกษาถึงวิธีการผลิตกาแฟอินทรีย์ของชุมชนตามองค์ความรู้หรือประสบการณ์การเรียนรู้ของชุมชน และศึกษาถึงศักยภาพในการผลิตกาแฟในประเด็นต่างๆ รวมทั้งทำการวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาในการผลิตกาแฟอินทรีย์ของชุมชนให้มีความยั่งยืน ซึ่งในการวิจัยเรื่องดังกล่าวมีวัตถุประสงค์ 3 ข้อดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษากระบวนการผลิตกาแฟอินทรีย์ ของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภотаสองยาง จังหวัดตาก

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาศักยภาพการผลิตกาแฟอินทรีย์ ของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภотаสองยาง จังหวัดตาก

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการผลิตกาแฟอินทรีย์ ชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภотаสองยาง จังหวัดตาก

สำหรับวิธีในการวิจัยนั้นเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการเก็บข้อมูลจากการประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) และการสัมภาษณ์ (Interview) แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ในส่วนของการสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยนั้น สามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ซึ่งเป็นการศึกษาถึงกระบวนการผลิตกาแฟอินทรีย์ ของชุมชนบ้านมอไก่อ๊คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก สรุปได้ว่าในการผลิตกาแฟอินทรีย์นั้นเริ่มจากการเพาะเมล็ดซึ่งจะดำเนินการประมาณในช่วงของเดือนมีนาคม โดยการคัดเมล็ดที่สมบูรณ์จากต้นแม่พันธุ์ที่มีลักษณะที่สมบูรณ์แล้วนำเมล็ดกาแฟมาปลูกเปลือกและนำไปเพาะในแปลงเพาะเมล็ด ซึ่งกระบวนการนี้จะใช้เวลาประมาณ 3 เดือน เมื่อครบกำหนดแล้วจะทำการย้ายกล้ากาแฟที่ออกจันมีใบเลี้ยง จึงย้ายต้นกล้ากาแฟใส่ถุงดำเพื่อนำไปดูแลต่อจนอายุครบประมาณ 12 เดือนแล้วจึงสามารถนำไปปลูกได้

ต่อมาเป็นกระบวนการในการเตรียมพื้นที่ปลูกกาแฟอินทรีย์ โดยในกระบวนการนี้จะเริ่มเตรียมพื้นที่ปลูกในช่วงประมาณเดือนเมษายน โดยเลือกพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์และมีต้นไม้อายุขึ้น ส่วนการปลูกนั้นจะปลูกในช่วงต้นฤดูฝนหรือประมาณช่วงเดือนพฤษภาคม โดยการปลูกจะทำการขุดหลุมแล้วใส่ปุ๋ยคอกรองในหลุมปลูกและทำการปลูกต้นกาแฟ และเมื่อปลูกเสร็จแล้วจะนำเอาเศษหญ้าแห้งหรือฟางข้าวมาคลุมรอบโคนต้นกาแฟ

ส่วนกระบวนการในการดูแลรักษาต้นกาแฟในขั้นตอนนี้จะดำเนินการในช่วงของเดือนเมษายนไปจนถึงเดือนตุลาคม โดยอาศัยร่มเงาของต้นไม้อายุในป่าช่วยดูแลต้นกาแฟ ซึ่งในการบำรุงต้นกาแฟนั้นเกษตรกรจะไม่ใช้ปุ๋ยเคมีหรือยาปราบศัตรูพืช แต่จะใช้ปุ๋ยคอกหรือมูลวัวซึ่งมีเป็นจำนวนมากในชุมชนใส่ต้นกาแฟแทนปุ๋ยเคมี และเมื่อเกิดโรคกับต้นกาแฟแล้วเกษตรกรจะถอนต้นกาแฟที่ติดโรคและนำไปเผา

ในการเก็บเกี่ยวผลผลิตกาแฟอินทรีย์จะเริ่มเก็บเกี่ยวผลผลิตกาแฟอินทรีย์ประมาณเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนธันวาคม โดยจะเลือกเก็บเมล็ดสุกเต็มที่เมื่อเก็บเสร็จแล้วจะทิ้งไว้ในกระสอบประมาณ 1 คืน แล้วจึงนำไปสีเปลือกกาแฟออกโดยใช้เครื่องสีเปลือก

สำหรับการแปรรูปกาแฟอินทรีย์นั้นจะแปรรูปพร้อมกับการเก็บเกี่ยวผลผลิต ซึ่งก็จะอยู่ประมาณเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนธันวาคม หรืออาจจะเลยไปจนถึงเดือนมกราคม ซึ่งกระบวนการแปรรูปกาแฟอินทรีย์ของชุมชนนั้นจะทำการแปรรูปอยู่ 2 วิธี คือวิธีการแบบเปียก (Washed Process) และวิธีการแบบกึ่งแห้งกึ่งเปียก (Honey Process) เมื่อดำเนินการแปรรูปจนครบกระบวนการแล้วจึงนำไปคั่วต่อไป

ภายหลังจากการแปรรูปเสร็จแล้ว จะเป็นการบรรจุเมล็ดกาแฟที่คั่วเสร็จแล้วใส่ในถุงซึ่งเป็นบรรจุภัณฑ์ โดยแบ่งจำหน่ายเป็น 2 ขนาดคือ 250 กรัมและ 500 กรัม นอกจากนี้แล้วจะจำหน่ายในรูปแบบของกาแฟสาร ซึ่งผู้บริโภคสามารถนำไปคั่วเองได้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ซึ่งเป็นการศึกษาศักยภาพการผลิตกาแฟอินทรีย์ ของชุมชนบ้านมอไก่อีศ ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก สรุปได้ว่าในประเด็นเรื่องของศักยภาพในด้านพื้นที่ปลูกกาแฟอินทรีย์นั้น มีจุดแข็งคือ พื้นที่ปลูกมีระดับความสูงจากระดับน้ำทะเลและมีสภาพอากาศที่เย็นตลอดทั้งปี ซึ่งมีความเหมาะสมในการปลูกกาแฟ รวมทั้งมีแหล่งน้ำธรรมชาติและมีแร่ธาตุอาหารในดินที่สมบูรณ์ ส่วนจุดอ่อนคือ พื้นที่ของชุมชนห่างไกลความเจริญและพื้นที่ปลูกอยู่ห่างไกลจากแหล่งแปรรูป รวมทั้งเกษตรกรหันไปปลูกพืชเศรษฐกิจอื่น สำหรับโอกาสคือ ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ และมีอุปสรรคคือ พื้นที่เป็นพื้นที่ป่าไม้ทำให้ไม่มีเอกสารสิทธิในที่ดินและสัตว์เลี้ยงเข้าไปทำลายต้นกาแฟของเกษตรกร

ในประเด็นเรื่องของการผลิตและคุณภาพของกาแฟอินทรีย์นั้น สรุปว่ามีจุดแข็งคือ เป็นการผลิตแบบเกษตรอินทรีย์ โดยมีการกำหนดเกณฑ์คุณภาพการรับซื้อผลผลิต และสามารถที่จะตรวจสอบแหล่งผลิตรายบุคคลได้ และได้รับรางวัลการประกวดในระดับประเทศ ส่วนจุดอ่อนคือ คนในชุมชนไม่บริโภคกาแฟของตัวเอง และกระบวนการผลิตยังขาดอุปกรณ์และเทคโนโลยี รวมทั้งบรรจุภัณฑ์ยังไม่น่าสนใจ สำหรับโอกาสคือ ปัจจุบันมีการบริโภคกาแฟของผู้บริโภคเพิ่มมากขึ้นและได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ อย่างต่อเนื่อง แต่มีอุปสรรคคือ ยังไม่มีการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ รวมถึงการกระบวนการขนส่งเพื่อนำมาแปรรูปค่อนข้างลำบากเนื่องจากการคมนาคมในพื้นที่ไม่เอื้ออำนวย

ส่วนประเด็นเรื่องของการแปรรูปกาแฟอินทรีย์นั้น สรุปว่ามีจุดแข็งคือ ในการแปรรูปนั้นจะนำเอากาแฟในชุมชนมาทำการแปรรูป รวมทั้งในการแปรรูปจะมีเอกลักษณ์ของชุมชนคือการใช้ครกไม้ตำเพื่อกะเทาะเปลือกกาแฟออก ส่วนจุดอ่อนคือ การกะเทาะเปลือกกาแฟกะลาโดยครกไม้ทำไม่ได้ปริมาณน้อย ซึ่งเป็นผลมาจากการขาดแคลนอุปกรณ์ในการดำเนินงาน และการคั่วกาแฟยังไม่ได้มาตรฐานและรสชาติที่ดี สำหรับโอกาสคือ ได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์บางอย่างจากหน่วยงาน สำหรับอุปสรรคคือ สภาพภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงส่งผลต่อคุณภาพของผลผลิตกาแฟ และการเก็บกาแฟที่ปนกันระหว่างผลดิบและผลสุก รวมทั้งปัญหาด้านระบบไฟฟ้าที่ทำให้การบรรจุภัณฑ์มีปัญหา

สำหรับประเด็นการตลาดกาแฟอินทรีย์นั้นสรุปว่า จุดแข็งคือ ปัจจุบันกาแฟอินทรีย์กำลังได้รับความนิยมของตลาด ประกอบกับกาแฟอินทรีย์ของชุมชนนี้ได้รับรางวัลการประกวดสุดยอดกาแฟไทย ทำให้เป็นจุดแข็งและอีกประการหนึ่งคือชุมชนสามารถจำหน่ายกาแฟผ่านระบบออนไลน์ได้ ส่วนจุดอ่อนคือ การขายออนไลน์เป็นลักษณะของต่างคนต่างขายรวมทั้งไม่มีตราสินค้าที่น่าสนใจและขาดสถานที่จำหน่ายในพื้นที่ รวมทั้งไม่มีการคัดขนาดของเมล็ดกาแฟเพื่อกำหนดราคาได้ยาก สำหรับโอกาสคือ จากสถานการณ์ปัจจุบันที่มีการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (Covid-19) ทำให้สามารถทำการตลาดในรูปแบบออนไลน์ได้รวมทั้งกระแสความนิยมในการดื่มกาแฟของผู้บริโภคทำให้ขายได้ในปริมาณที่มากขึ้น สำหรับอุปสรรคคือ พื้นที่อยู่ห่างไกลทำให้การขนส่งผลผลิตไปสู่ผู้บริโภคทำได้ยาก มีต้นทุนสูง รวมทั้งมีคู่แข่งในตลาดกาแฟในปัจจุบันเป็นจำนวนมาก

รวมทั้งประเด็นความรู้ในการปลูกกาแฟอินทรีย์นั้นสรุปว่า จุดแข็งคือ สมาชิกของกลุ่มผู้ปลูกกาแฟมีการศึกษาข้อมูลจากแหล่งต่างๆ แล้วนำมาต่อยอด นำมาทดลองเรียนรู้ด้วยตนเอง ส่วนจุดอ่อนคือ ขาดโอกาสในการเรียนรู้โดยการศึกษาดูงานเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ขาดความรู้ด้านการบริหารจัดการรวมถึงขาดความรู้ในเรื่องของการผลิตปุ๋ยชีวภาพเพื่อบำรุงต้นกาแฟ สำหรับโอกาสคือ ได้รับการสนับสนุนด้านความรู้จากหน่วยงานเป็นประจำ สำหรับอุปสรรคคือ การเข้าถึงข้อมูลต่างๆ ผ่านระบบสารสนเทศออนไลน์เป็นไปด้วยความลำบากเนื่องจากเป็นพื้นที่ห่างไกล

ตลอดจนประเด็นในเรื่องของการบริหารจัดการกลุ่มผู้ปลูกกาแฟนั้นสรุปว่า จุดแข็งคือ กลุ่มได้รับการจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชนกาแฟมอโกคี และได้รับรางวัลการประกวดสุดยอดกาแฟไทย รวมทั้งผู้นำกลุ่มมีความเข้มแข็งและเสียสละในการทำงานให้กับกลุ่ม ส่วนจุดอ่อนคือ ขาดองค์ความรู้ในเรื่องของการบริหารจัดการกลุ่ม ขาดการระดมเงินทุนของสมาชิก และขาดอุปกรณ์เครื่องมือในการผลิตซึ่งส่งผลต่อการบริหารจัดการกลุ่ม รวมทั้งในปัจจุบันจำนวนสมาชิกมีจำนวนน้อย สำหรับโอกาสคือมีหน่วยงานให้การสนับสนุนและส่งเสริม สำหรับอุปสรรคคือ การเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ที่จะช่วยสนับสนุนระบบบริหารจัดการและระบบสารสนเทศในการบริหารจัดการ ค่อนข้างลำบากเพราะอยู่ในพื้นที่ห่างไกล

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เป็นการศึกษาแนวทางการพัฒนาการผลิตกาแฟอินทรีย์ ชุมชนบ้านมอไ้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก สรุปได้ว่าแนวทางการพัฒนาการผลิตกาแฟอินทรีย์นั้น สามารถแบ่งออกได้ 4 แนวทาง ได้แก่

แนวทางแรกเป็นกลยุทธ์แนวทางการพัฒนาเชิงรุก ประกอบด้วย แนวทางการสนับสนุนเพื่อเพิ่มพื้นที่ปลูกกาแฟ แนวทางสนับสนุนให้มีการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ แนวทางการใช้กระบวนการผลิตกาแฟอินทรีย์มาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว แนวทางการพัฒนาเครือข่ายการตลาดและการตลาดออนไลน์ แนวทางการขอรับงบประมาณจากหน่วยงานเพื่อพัฒนากลุ่ม และแนวทางการสร้างผู้นำกลุ่ม

แนวทางที่สองเป็นกลยุทธ์แนวทางการพัฒนาเชิงตั้งรับ ประกอบด้วย แนวทางการสร้างรั้วป้องกันสัตว์ แนวทางการหาแนวปฏิบัติที่ดีเพื่ออนุรักษ์พื้นที่ร่วมกับหน่วยงาน แนวทางการพัฒนาระบบบริหารจัดการคลังวัตถุดิบ แนวทางการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ให้มีคุณภาพมาตรฐาน แนวทางการส่งเสริมการใช้ระบบออนไลน์เพื่อการตลาด แนวทางจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้กาแฟอินทรีย์เพื่อให้มีประชาชนชาวบ้านมาแนะนำการผลิตกาแฟ

แนวทางที่สามเป็นกลยุทธ์แนวทางการพัฒนาเชิงแก้ไข ประกอบด้วยแนวทางการสร้างถนนเพื่อสนับสนุนระบบขนส่ง แนวทางการสนับสนุนอุปกรณ์ในการแปรรูปกาแฟ แนวทางการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้กาแฟในชุมชน แนวทางการให้ความรู้ในด้านต่างๆ แนวทางการพัฒนาตราสินค้าและจัดทำเว็บไซต์ กลางในการจำหน่ายกาแฟ และแนวทางการพัฒนาระบบการบริหารจัดการในด้านต่างๆ

แนวทางที่สี่เป็นกลยุทธ์แนวทางการพัฒนาเชิงป้องกัน ประกอบด้วย แนวทางการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงาน แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ แนวทางการใช้อุปกรณ์ในการแปรรูปที่มีอยู่ในชุมชน แนวทางการนำกาแฟออกขายในงานต่างๆ แนวทางจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้กาแฟอินทรีย์ และแนวทางการสร้างความเข้าใจในการบริหารงานแบบกลุ่ม

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การเสริมสร้างศักยภาพการผลิตกาแฟอินทรีย์ เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้ยั่งยืนแบบมีส่วนร่วม ของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก ” คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการอภิปรายผลการวิจัย ตามวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ซึ่งเป็นการศึกษาถึงกระบวนการผลิตกาแฟอินทรีย์ ของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก โดยที่กระบวนการผลิตกาแฟอินทรีย์ของชุมชนบ้านมอโก้คีนั้น จะดำเนินกิจกรรมการผลิตตลอดทั้งปีซึ่งอาจจะเริ่มตั้งแต่การเพาะเมล็ดที่จะเริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคมของทุกปี ไปจนถึงการเก็บเกี่ยวและแปรรูปที่จะดำเนินการในระหว่างเดือนพฤศจิกายน - เดือนมกราคม ซึ่งกระบวนการในการผลิตกาแฟอินทรีย์ของชุมชนบ้านมอโก้คีนี้นี้จะมีการดำเนินการคล้ายคลึงกับเอกสารทางวิชาการของ สถาบันพืชสวน. (2563). ที่ได้อธิบายถึงขั้นตอนในการผลิตกาแฟไว้แต่อย่างไรก็ตามแล้วเนื่องจากพื้นที่ของชุมชนเป็นพื้นที่สูงการเดินทางเป็นไปด้วยความยากลำบาก ทำให้กิจกรรมบางอย่างต้องดำเนินการตามความเหมาะสมของพื้นที่ เช่น การขุดหลุมปลูกที่เกษตรกรในชุมชนจะขุดหลุมปลูกต้นกล้ากาแฟตามความสะดวกภายในพื้นที่สวนของเกษตรกรเอง โดยมีเงื่อนไขที่จะต้องปลูกภายใต้ร่มของต้นไม้ใหญ่ แต่ทางหลักการทางวิชาการของ สถาบันพืชสวน. (2563). ที่ให้ปลูกกาแฟห่างระหว่างต้นและแถว 2x2 เมตร หรือ 400 ต้นต่อไร่ โดยมีขนาดหลุมตามลักษณะของดินดีจะปลูกขนาด 30x30x30 เซนติเมตรนั้น อย่างไรก็ตามแล้วการดำเนินการดังกล่าวควรจะดำเนินการตามสภาพของพื้นที่ ซึ่งน่าจะเป็นทางที่ดีมากกว่า นอกจากนี้แล้วในเรื่องของมาตรฐานการผลิตกาแฟนั้น ชุมชนมอโก้คีจะใช้น้ำจากแหล่งต้นน้ำซึ่งไม่มีสารพิษเจือปน รวมทั้งในการบำรุงและให้อาหารต้นกาแฟหรือการกำจัดศัตรูพืชนั้น เกษตรกรในชุมชนจะไม่ใช้ปุ๋ยเคมีหรือสารเคมีในการกำจัดศัตรูพืช แต่จะใช้มูลสัตว์เป็นปุ๋ยเพื่อใส่ต้นกาแฟ และเมื่อต้นกาแฟติดโรคโดยเฉพาะโรคราดำ เกษตรกรจะถอนต้นกาแฟทิ้งและนำไปเผา ประกอบกับสายพันธุ์กาแฟที่นิยมปลูกในพื้นที่เป็นสายพันธุ์อะราบิก้าอย่างเดียว ทำให้มั่นใจได้ว่าจะไม่มีสายพันธุ์อื่นมาปะปน ในการดำเนินการปลูกกาแฟของชุมชนดังกล่าวนี้จะสอดคล้องกับ เกณฑ์มาตรฐานและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับการผลิตกาแฟ ซึ่งสำนักมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ. (2553). ได้กำหนดเอาไว้บางส่วน เช่น แหล่งน้ำและพื้นที่ปลูกจะต้องไม่การปนเปื้อนกับสารเคมี รวมทั้งในระหว่างการผลิตกาแฟนั้นเกษตรกรไม่ได้ใช้สารเคมีหรือมีความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมี

ที่สามารถใช้สารเคมีได้อย่างถูกต้องปลอดภัย ตลอดจนจะต้องไม่มีการนำเอากาแฟสายพันธุ์อื่นๆ มาปลูกปะปนในพื้นที่ปลูกกาแฟของตัวเอง

ในการอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ซึ่งเป็นการศึกษาศักยภาพการผลิตกาแฟอินทรีย์ ของชุมชนบ้านมอโก้คี ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก ที่พบว่าสภาพพื้นที่ของชุมชนบ้านมอโก้คีนั้นมีความเหมาะสมกับการปลูกกาแฟโดยเฉพาะกาแฟสายพันธุ์อะราบิกา โดยเป็นพื้นที่ที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเลที่เหมาะสมกับการปลูกกาแฟ รวมทั้งเป็นพื้นที่ที่มีต้นไม้ใหญ่และธาตุอาหารในดินที่จะส่งผลต่อคุณภาพและการเจริญเติบโตของกาแฟ ซึ่งเป็นไปตามการวิเคราะห์ของ กรมวิชาการเกษตร. (ม.ป.ป.) และศรัณยา ชูรัตน์. (ม.ป.ป.) รวมทั้งสำนักการค้าสินค้า. (2563). ที่เห็นว่าสภาพแวดล้อมของพื้นที่ในประเทศไทยนั้นเหมาะสมกับการปลูกกาแฟไม่ว่าจะเป็นสายพันธุ์อะราบิกา หรือสายพันธุ์โรบัสตา นอกจากนี้แล้วปัญหาในเชิงของพื้นที่ปลูกกาแฟของชุมชนมอโก้คีนั้น ยังพบว่ามีปัญหาในเรื่องของพื้นที่ปลูกกาแฟที่อยู่ในพื้นที่เขตป่าสงวนแห่งชาติ และการหันไปปลูกพืชเศรษฐกิจชนิดอื่น เช่น ข้าวโพด หรือแม้กระทั่งการขาดการรับรองหรือการพัฒนาการแปรรูปกาแฟให้ได้มาตรฐาน ซึ่งที่กล่าวมานี้เป็นปัญหาสำคัญอย่างหนึ่งส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพการผลิตกาแฟอินทรีย์ของชุมชนบ้านมอโก้คี จึงสอดคล้องกับการวิเคราะห์ของ ศรัณยา ชูรัตน์. (ม.ป.ป.) ที่เห็นว่าการผลิตกาแฟอะราบิกานั้นจะมีปัญหาในเรื่องของพื้นที่ปลูกที่ต้องมีระดับความสูงจากระดับน้ำทะเลตั้งแต่ 700 เมตรขึ้นไป ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวนี้ส่วนใหญ่จะอยู่ในเขตป่าสงวนทำให้ถูกจำกัดเขตพื้นที่ในการปลูก รวมทั้งยังขาดองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับมาตรฐานคุณภาพกาแฟ และการปรับเปลี่ยนการปลูกพืชของเกษตรกรไปปลูกพืชเศรษฐกิจที่ทำรายได้ดีกว่ากาแฟ นอกจากนี้แล้ว เฉลิมพันธุ์ บุตรนันทน์ และคณะ. (2563). ได้ศึกษาพบว่าปัญหาของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของกลุ่มผู้ปลูกกาแฟนั้นจะมีปัญหาในเรื่องของบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนรวมทั้งในเรื่องของความซ้ำซ้อนของระบบตลาด ตลอดจนมีปัญหในเรื่องของการบริหารทางการเงิน ซึ่งก็เป็นตามข้อค้นพบของการวิจัยเรื่องนี้คือ ในเรื่องของการบริหารจัดการนั้นจะมีปัญหาเกี่ยวกับการระดมทุนเพื่อใช้ในการบริหารจัดการกลุ่ม ซึ่งที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมอโก้คี กำลังได้รับการจดทะเบียนก่อตั้งรวมทั้งสมาชิกมีจำนวนน้อย ประกอบกับสมาชิกนั้นมีรายได้จากการประกอบอาชีพค่อนข้างต่ำ ทำให้ไม่สามารถระดมทุนได้ ส่วนในเรื่องของความซ้ำซ้อนของระบบตลาดนั้น ซึ่งปัจจุบันในการจำหน่ายผลผลิตไม่มีศูนย์กลางในการทำหน้าที่ในการประสานงานทางการตลาด ทำให้เกษตรกรต่าง

คนต่างชายทำให้ไม่สามารถที่จะควบคุมทั้งราคาและระบบการตลาดได้ นอกจากนี้แล้วสมาชิกของวิสาหกิจชุมชนกาแฟมอโกคี ยังขาดองค์ความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของสมาชิกกลุ่ม ทำให้สมาชิกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกาแฟมอโกคียังไม่เห็นความสำคัญของการรวมกลุ่ม

ส่วนการอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เป็นการศึกษาแนวทางการพัฒนาการผลิตกาแฟอินทรีย์ ชุมชนบ้านมอโกคี ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่าแนวทางการพัฒนาในเรื่องของกาแฟอินทรีย์ของชุมชนมอโกคี ที่พูดถึงมากที่สุดคือการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ในเรื่องของกาแฟในชุมชน ซึ่งความต้องการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้เรื่องกาแฟของชุมชนนี้ด้วยเหตุที่ว่าชุมชนต้องการที่จะมีการเรียนรู้ร่วมกันในเรื่องของการผลิตกาแฟแบบครบวงจร ของเกษตรกรผู้ปลูกกาแฟ รวมทั้งการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ดังกล่าวจะทำให้สมาชิกมีสถานที่ในการเข้ามาร่วมทำกิจกรรมของกลุ่มวิสาหกิจในด้านต่างๆ อีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดในเรื่องของเศรษฐกิจชุมชนของ ประเวศ วะสี. (2542). ,ธเนศ ศรีวิชัยลำพันธ์. (2555). และประทีป วีรพัฒนานิรันดร์. (2557). ที่เห็นว่าเศรษฐกิจชุมชนนั้นเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ดังนั้นการใช้กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันจะทำให้เกิดการรวมตัวกันของคนในชุมชน เพื่อที่จะนำไปสู่การร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมรับผลประโยชน์เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกันได้ โดยอาศัยรากฐานของทรัพยากรหรือทุนของชุมชนท้องถิ่นที่มีอยู่ นอกจากนี้แล้วยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภูริพัฒน์ แก้วศรี. (2561). และจุฑาทิพย์ ประดิพัทธ์นฤมล. (2564). ที่เห็นว่าการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้กาแฟในชุมชนจะทำให้เกิดการพัฒนาทักษะในด้านการผลิตและการแปรรูป รวมถึงในเรื่องของการบริหารจัดการให้กับคนในชุมชน แนวทางอีกอย่างหนึ่งในการพัฒนาการผลิตกาแฟอินทรีย์ของชุมชนบ้านมอโกคี คือ การพัฒนาผลผลิตกาแฟอินทรีย์ให้ได้คุณภาพและมาตรฐานไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของมาตรฐานการผลิตทางการเกษตรที่ดีของกาแฟ มาตรฐานการเกษตรแบบอินทรีย์ ซึ่งมาตรฐานเหล่านี้จะเป็นอีกทางหนึ่งในการบ่งบอกถึงคุณภาพของกาแฟอินทรีย์ของชุมชนบ้านมอโกคี ซึ่งจะสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิภาดา ญาณสาร และศักดิ์สายันต์ ไยสามเสน. (2564). และปิยะชาติ คุณะเวคิน. (2564). ที่เห็นว่าการรองรับมาตรฐานสินค้าปลอดภัยหรือมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ จะเป็นอีกแนวทางหนึ่งในการสร้างความมั่นใจของผู้บริโภค และนอกจากนี้การพัฒนามาตรฐานการผลิตกาแฟจะเป็นแนวทางหนึ่งของการแก้ปัญหาการแปรรูปกาแฟที่ยังขาดการพัฒนาได้อีกทางหนึ่ง ตามที่ศรีธญา ชูรัตน์. (ม.ป.ป.). ได้กล่าวไว้

ส่วนในเรื่องของแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการนั้นเป็นอีกเรื่องหนึ่งที่มีความสำคัญในการพัฒนาโดยเฉพาะในเรื่องของแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการกลุ่ม ซึ่งมีความสำคัญในการส่งเสริมการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลประโยชน์ตามแนวทางพัฒนาของเศรษฐกิจชุมชน โดยแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการกลุ่มนี้ จะสอดคล้องกับงานวิจัยของกนกวรรณ เวชกามา และกิริติ วุฒิจารี. (2561). ซึ่งเห็นว่าการบริหารจัดการกลุ่มจะช่วยในเรื่องของการสร้างมูลค่าของห่วงโซ่คุณค่าของกาแฟและงานวิจัยของวิภาดา ญาณสาร และศักดิ์ศิษย์นัต ไยสามเสน. (2564). และภริพัฒน์ แก้วศรี. (2561). เห็นว่า การบริหารจัดการแบบกลุ่มนั้นจะเป็นกระบวนการหนึ่งที่สร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่มผู้ปลูกกาแฟ ดังนั้นการพัฒนาการบริหารจัดการควรเน้นไปที่การสนับสนุนให้เกิดการบริหารจัดการแบบกลุ่มของผู้ปลูกกาแฟในชุมชนมอโกคี

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สถาบันการศึกษาในพื้นที่ ควรจัดโครงการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาในเรื่องของกาแฟอินทรีย์ในพื้นที่บ้านมอโกคี ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก ให้ครอบคลุม ตั้งแต่ ระดับต้นน้ำ เช่น การถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับการปลูก การดูแลรักษาต้นกาแฟ ระดับกลางน้ำ เช่น การถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับการแปรรูปกาแฟ การพัฒนาคุณภาพกาแฟ และระดับปลายน้ำ เช่น การให้ความรู้ในเรื่องการพัฒนาการตลาดในรูปแบบต่างๆ

1.2 ควรจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้กาแฟอินทรีย์ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ และถ่ายทอดองค์ความรู้ในการผลิตกาแฟอินทรีย์ ให้กับคนในชุมชน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการของเสียจากการหมักกาแฟ ซึ่งปัจจุบันเริ่มส่งผลกระทบต่อคนชุมชนโดยเฉพาะมลพิษทางกลิ่น และในอนาคตอาจเกิดปัญหาภายในชุมชนได้

2.2 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับระบบขนส่งผลผลิตสินค้าเกษตรในชุมชนห่างไกล ซึ่งจะเป็นการช่วยในการจัดการการขนส่งสินค้าเกษตร

3. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

3.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรพิจารณายกระดับผลผลิตกาแฟอินทรีย์ของชุมชนมอโก๊คี เป็นสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (Geographical Indication :GI) ของจังหวัดตาก

3.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรพิจารณาสับสนุนโครงสร้างพื้นฐาน เช่น การปรับปรุงถนนเพื่อสำหรับการขนส่งผลผลิตการเกษตร หรืออุปกรณ์เพื่อสนับสนุนการผลิตกาแฟอินทรีย์ของชุมชน ให้มีคุณภาพและมาตรฐาน เช่น โรงตากผลผลิต เครื่องสีเปลือกกาแฟ เป็นต้น

บรรณานุกรม

- กนกวรรณ เวชกามา และกิริติ วุฒิจารี. (2561). การเพิ่มมูลค่าห่วงโซ่คุณค่าผลิตภัณฑ์กาแฟด้วยรูปแบบ
วิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษาบ้านป่าคาสันติสุข ตำบลแม่แจ่ม อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง.
รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการวิจัยและนวัตกรรมสร้างสรรค์ ครั้งที่ 5 หัวข้อ สู่วิจัย
รับใช้สังคมด้วยนวัตกรรมสร้างสรรค์. วันที่ 6-8 ธันวาคม พ.ศ. 2561 (หน้า 526-533). ตาก:
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาตาก.
- กรมวิชาการเกษตร. (ม.ป.ป.). **ยุทธศาสตร์กาแฟ**. [Online]. Available: <https://www.doa.go.th/hort/wp-content/uploads/2019/11ยุทธศาสตร์กาแฟปี-2560-2564.pdf>. [2564, มีนาคม 15].
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2557). **การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตกาแฟ**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมชน
สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- จุฑาธิป ประดิพัทธ์ธณมถ และคณะ. (2564, กันยายน - ตุลาคม). การจัดการความรู้และส่งเสริมศักยภาพ
เกษตรกรผู้ปลูกกาแฟเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก กรณีศึกษา ตำบลชมพู อำเภอเนินมะปราง
จังหวัดพิษณุโลก. **วารสารการบริหารและสังคมศาสตร์ปริทรรศน์**, 4(3), 13-30.
- เฉลิมพันธุ์ บุตรนันทน์ และคณะ. (2563, มกราคม - เมษายน). การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้
ปลูกและแปรรูปกาแฟในตำบลเทพเสด็จ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่. **วารสารผลิต
กรรมการเกษตร**, 2(1) 33-44.
- ทัตพงษ์ อวีโรธนานนท์. (2561, มกราคม - มิถุนายน). การจัดการด้านการเงินของผู้ประกอบการกาแฟ
อินทรีย์ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่. **วารสารปริชาต มหาวิทยาลัยทักษิณ**, 31(1),
263-275.
- ธเนศ ศรีวิชัยลำพันธ์. (2555). **การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน**. เชียงใหม่: คณะเศรษฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นฤมล อนุสนธิ์พัฒน์ และสุธี โกสิทธี. (2563, กุมภาพันธ์). รูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่น
ไทย 4.0. **วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ**, 5(2), 290-304.
- นฤมล อนุสนธิ์พัฒน์ และอิทธิเทพ หลินวรรณ์. (2564, ธันวาคม). การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนพึ่งพา
ตนเองบนพื้นฐานชุมชนอาชีพไทย. **วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์**, 8(12), 205-217.

- ประทีป วีรพัฒนนิรันดร์. (2557). **เศรษฐกิจชุมชน : ความหมาย ฐานคิด แนวทางปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ : มูลนิธิพลัง.
- ประเวศ วะสี. (2542). **เพื่อคนจน...ถอนโครงสร้างความยากจน**. กรุงเทพฯ : สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา.
- ปิยนถ สรรพวา. (2563, มกราคม - มิถุนายน). กาแฟชนเผ่า ทูทางวัฒนธรรมและการเป็นผู้ประกอบการของกลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอ. **วารสารพัฒนศาสตร์**, 3(1), 95-137.
- ปิยะ พลະปัญญา และณัฐตาการต์ ปินทุภาค. (2564, พฤษภาคม - สิงหาคม). กระบวนการผลิตเมล็ดกาแฟอาราบิก้า ของวิสาหกิจชุมชนบ้านผมหมี่ ตำบลเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย. **วารสารวิจัยและส่งเสริมวิชาการเกษตร**, 36(2), 101-105.
- ปิยะชาติ คุณะเวคิน. (2564). **แนวทางการพัฒนาขีดความสามารถของเกษตรกรผู้เพาะปลูกกาแฟเชิงอนุรักษ์ เพื่อการพึ่งตนเองบนพื้นที่สูง จังหวัดน่าน**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- พรรณนีย์ วิชชาชู. (2561, มกราคม - เมษายน). ย้อยรอยประวัติศาสตร์กาแฟโลก. **ข่าวสารสมาคมพืชสวน**, 33(1), 4-13.
- ภูริพัฒน์ แก้วศรี. (2561, มกราคม - มีนาคม). การเสริมสร้างศักยภาพการบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนวาวี อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย. **วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร**, 6(1), 293-305.
- วราภูมิ สุวะโสภา, อภินันท์ จันตะนี และรัชชนันท์ อิศรเดช. (2559, มกราคม - เมษายน). การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรม. **วารสาร มจร. สังคมศาสตร์ปริทรรศน์**, 5(1), 85-100.
- วิภาดา ญาณสาร และศักดิ์สายันต์ ไยสามเสน. (2564). กาแฟอินทรีย์:รูปแบบการพัฒนานวัตกรรมภูมิปัญญาสร้างสรรค์ บนฐานทรัพยากรท้องถิ่นของวิสาหกิจกาแฟชุมชนบ้านป้อก อำเภอแม่เอน จังหวัดเชียงใหม่. **วารสารบัณฑิตแสงโคมคำ**, 6(3), 408-422.
- ศรันธยา ชูรัตน์. (ม.ป.ป.). **กาแฟ**. [Online]. Available: <http://www.agriman.doae.go.th /home/news/2563/29-30.pdf>. [2564, มีนาคม 15].
- สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน. (2558). **คู่มือสนับสนุนการพัฒนาระบบเศรษฐกิจและทุนชุมชน. สำนักสนับสนุนขบวนองค์กรชุมชน**. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน).

- สถาบันวิจัยพืชสวน. (2562). **คู่มือการจัดการการผลิตกาแฟโรบัสตา**. นนทบุรี: การันตีการพิมพ์.
- สถาบันวิจัยพืชสวน (2563). **สถานการณ์การผลิตกาแฟ**. [Online]. Available: https://www.doa.go.th/hort/wp-content/uploads/2020/05/สถานการณ์กาแฟ_พฤษภาคม63.pdf. [2564, มีนาคม 25].
- สำนักงานค้าสินค้า. (2563). **สินค้ากาแฟและผลิตภัณฑ์กาแฟ**. [Online]. Available: <https://api.dtn.go.th/files/v3/5f745497ef414010304bd1dd/download>. [2564, มีนาคม 25].
- สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดตาก. (2564). **ข้อมูลรายสินค้าจังหวัดตาก ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564**. [Online]. Available: <https://www.opsmoac.go.th/tak-dwl-files-431691791932>. [2564, มีนาคม 25].
- สำนักมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ. (2553). **มาตรฐานสินค้าเกษตร เมล็ดกาแฟอะราบิกา**. [Online]. Available: https://www.acfs.go.th/standard/download/Arabica_coffee_bean_2561.pdf. [2564, เมษายน 10].
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2563). **กาแฟ**. [Online]. Available: <http://misapp.oae.go.th/product/กาแฟ>. [2564, มีนาคม 20].
- สำนักงานจังหวัดตาก. (2564). **แผนปฏิบัติการประจำปีของจังหวัดตาก ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564**. [Online]. Available: <http://web.tak.go.th/upload/files/U-1615275117.pdf>. [2564, มีนาคม 20].